

Woonzorgonderzoek provincie Groningen

Resultaten analyses (fase 1) van regionaal traject wonen & zorg

29 mei 2024

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Provinciale woon-zorgopgave in beeld brengen	5
1.3 Het onderzoek is beleidsneutraal	5
1.4 In dit rapport staat de opgave op provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau centraal	6
1.5 Methodiek	6
1.6 Tussentijdse resultaten zijn getoetst bij woningcorporaties en zorg- en welzijnsorganisaties	6
1.7 Leeswijzer	6
2. Huidig en verwacht zorggebruik	7
2.1 Het huidige Nederlandse zorgverzekeringsstelsel	7
2.2 Zorgverzekeringswet (Zvw)	8
2.3 Wet langdurige zorg (Wlz)	12
2.4 Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo2015)	21
2.5 Beschermd wonen	27
2.6 Maatschappelijke opvang	31
2.7 Jeugdwet	33
2.8 Forensische zorg	37
2.9 Particuliere huishoudens met zorggebruik	38
2.10 Institutionele bewoners met zorggebruik	43
3. Wonen en zorg voor ouderen (65-plus)	45
3.1 Huishoudensontwikkeling 65 jaar en ouder	45
3.2 Zorggebruik door ouderen	50
3.3 Vertaling naar woon-zorgopgave	52
3.4 Verhuisbewegingen ouderen	61
3.5 Geschiktheid woningomgeving	66
4. Aandachtsgroepen met een woon-zorgvraag	69
4.1 Woningzoekende mantelzorgontvangers en -verleners	69
4.2 Uitstroom personen met een Wlz-indicatie	71
4.3 Uitstroom Beschermd wonen	76
4.4 Uitstroom uit jeugdzorg met verblijf	80
4.5 Uitstroom forensische zorg	81
5. Aandachtsgroepen met een huisvestingsvraag	82
5.1 Uitstroom uit Maatschappelijke opvang/woningzoekende daklozen	83
5.2 Uitstroom uit detentie	85
5.3 Stoppende sekswerkers	87
5.4 Statushouders	87
5.5 Oekraïense vluchtelingen	92
5.6 Arbeidsmigranten	94

6. Doorkijk plannen	97
6.1 Plannen nultreden, geclusterd en zorggeschikt wonen	97
6.2 Nog forse kwalitatieve woonzorgopgaven in te vullen	97
7. Bronnen/ methoden	99
Bijlage A Wettelijk kader	102
1.1 A1. De vier stelselwetten in de zorg	102
1.2 A2. Verdieping Wlz-zorg	103
1.3 A3. Verdieping Wmo-zorg	104

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De Provincie Groningen is een van de koploperregio's. In dit verband trekken de provincie, de tien Groningse gemeenten, zorgorganisaties, het Zorgkantoor en de in Groningen actieve woningcorporaties (G13) samen op om uitvoering te geven aan de landelijke programma's 'Een thuis voor iedereen' en 'Wonen en zorg voor ouderen'.

De toekomstige woon-, zorg- en begeleidingsopgaven in Groningen zijn groot en urgent. Zo zal het aantal ouderen in de provincie Groningen de komende jaren fors toenemen. Tegelijkertijd is met de aanstaande inwerkingtreding van de Wet versterking regie volkshuisvesting meer (Wvrv) aandacht gekomen voor de aandachtsgroepen met een woon-, zorg- of ondersteuningsvraagstuk. Zo zijn gemeenten binnenkort verplicht om aandachtsgroepen een plek te geven in hun volkshuisvestingsprogramma's en dienen meer woningzoekende aandachtsgroepen als urgentiecategorie opgenomen te worden in een verplichte urgentieverordening.

Om de opgaven die hieruit voortvloeien op provinciaal, regionaal en lokaal/gemeentelijk niveau het hoofd te kunnen bieden, is het noodzakelijk om zicht te krijgen op de vraag naar en het aanbod van passende (sociale huur-) woningen en andere benodigde woonvormen voor mensen met een (toekomstige) zorg- dan wel hulpvraag. Binnen de provincie en de verschillende regiogemeenten ontbrak het tot op heden aan een gezamenlijk actueel en scherp onderbouwd inzicht in de woon-zorgbehoefte. Om dit inzicht te krijgen voerden we voorliggend onderzoek uit.

Dit document bevat meest complete en beleidsneutrale overzicht van de woon-zorg opgave Provincie Groningen

Voor u ligt het in kwantitatieve zin meest complete overzicht van de woonzorgopgaven in de provincie Groningen. Dit overzicht is opgesteld aan de hand van de beschikbare gegevens die zijn verzameld en geanalyseerd in de periode oktober 2023 en mei 2024. De data-analyse vormt een beleidsarm en gemeenschappelijk startpunt op basis waarvan de Groninger gemeenten, Provincie, corporaties e.a. de woonzorgopgaven en beleid daaromtrent verder kunnen uitwerken.

De resultaten van het onderzoek geven richting voor dergelijke vervolgstappen. Het biedt inzicht in verschillende opgaven en knelpunten, en de (mogelijke) omvang daarvan. Tegelijkertijd geven de cijfers en achterliggende aannames, en het soms beperkte beeld in registratie, zowel de noodzaak als de ruimte weer voor concretisering en prioritering, het aanbrengen van lokale invulling en voortschrijdend inzicht.

In essentie vormt de data-analyse de aanleiding voor, dan wel de uitnodiging tot, het verder te voeren gesprek en aanvullend uit te voeren (kwalitatieve) analyses.

1.2 Provinciale woon-zorgopgave in beeld brengen

Met dit onderzoek wordt de basis gelegd voor de verdere gesprekken die gevoerd gaan worden om de opgave te duiden en afspraken te maken over bijvoorbeeld de verdeling van de woon-zorgopgave in de provincie. Dit onderzoek geeft inzicht in:

Woon-zorg opgave tot 2041:

- Op provinciaal niveau (2024, 2031 en 2041).
- Op woondealregio-niveau (2024, 2031 en 2041).
- Op gemeenteniveau (2024, 2031 en 2041).
- Op wijk- en dorpsniveau (2024, 2031 en 2041).

Daarbij is de woon-zorg opgave uitgesplitst in de opgaven vanuit:

- De verschillende stelselwetten.
- Ouderen.
- Aandachtsgroepen met een woon-zorgvraagstuk.
- Aandachtsgroepen met een (primair) huisvestingsvraagstuk.

De selectie van de verschillende aandachtsgroepen is in samenspraak met de Groningse gemeenten gemaakt. Besloten is om in dit onderzoek ook aandachtsgroepen met (primair) een huisvestingsvraagstuk mee te nemen. Dit vanwege de wettelijke urgentie die volgt uit de Wvrv en de regionale afstemming die hierover moet plaatsvinden.

Tabel 1: Groningse regio's en gemeenten

Regio's	Gemeenten
Eemsdelta	Eemsdelta
Oost-Groningen	Oldambt Pekela Stadskanaal Veendam Westerwolde
Overig Groningen (onderdeel van Woondealregio Groningen – Assen)	Groningen Het Hogeland Midden-Groningen Westerkwartier

1.3 Het onderzoek is beleidsneutraal

De woon-zorgopgave in Groningen is afgeleid van demografische ontwikkelingen in iedere gemeente (op basis van historische cijfers uit CBS Microdata en de meest recente Primos-prognose). Ook is rekening gehouden met de extra vraag naar woningen door het inlopen van het woningtekort. Er is in de vraagprognose geen rekening gehouden met beleid dat op dit moment nog vorm wordt gegeven. Daarmee resulteert het onderzoek in de beleidsneutrale behoefte naar wonen met zorg en ondersteuning tot 2041¹.

¹ Beleid rondom het langer zelfstandig thuis wonen van ouderen is inmiddels opgenomen in de Primosprognose. Om die reden is dit beleid dus wél meegenomen in dit onderzoek. Dit is ook beleid dat landelijk is ingevoerd en waarvan in het verleden de ontwikkelingen al waarneembaar zijn.

1.4 In dit rapport staat de opgave op provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau centraal

Het onderzoek is uitgevoerd op verschillende schaalniveaus (zie paragraaf 1.2). In dit rapport komen de resultaten van de analyses op provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau aan bod. Om een goed overzicht te kunnen behouden, zijn analyses op laag schaalniveau (grotendeels) uitgewerkt in een online monitor. Deze cijfers zijn ook in factsheets via een papieren versie beschikbaar gesteld. Het is een data-analyse zonder daaraan conclusies te verbinden. Dit hebben we via de hierop volgende duidingsfase verder uitgewerkt.

In de gezamenlijke duidingsfase is een position paper opgesteld. Dit is een compact document waarin de relevante informatie uit de data-analyse (voorliggend rapport als inhoudelijke voeding) is verwerkt en de belangrijkste provinciale en regionale woon-zorgopgaven en -acties zijn geformuleerd.

1.5 Methodiek

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van verschillende bronnen. Een belangrijke bron vormt CBS-microdata waarmee tot op laag schaalniveau inzichten verkregen zijn. Waar microdata onvoldoende inzicht bood, is een aanvullende uitvraag gedaan onder de Groningse gemeenten, het zorgkantoor en de aanbieders van zorg. Om voorspellingen te kunnen doen over het toekomstig gebruik van zorg is het gebruik van zorg afgezet tegen de ontwikkeling van het aantal huishoudens in Groningen, waarbij rekening is gehouden met de leeftijd van gebruikers van zorg. Voor het analyseren van de data en de vertaling naar een opgave tot 2031 en tot 2041 is daarnaast gebruik gemaakt van verschillende modellen die in hoofdstuk 7 verder worden benoemd. Ten slotte is het belangrijk mee te geven dat bepaalde aandachtsgroepen met elkaar kunnen overlappen. Wanneer dit het geval is, dan benoemen we dit.

1.6 Tussentijdse resultaten zijn getoetst bij woningcorporaties en zorg- en welzijnsorganisaties

De eerste analyses (quickscan) zijn tussentijds gedeeld met de woningcorporaties en zorgorganisaties. Daarbij is gevraagd om te reflecteren op de getallen en waar mogelijk aanvullende informatie te verstrekken. Ook is gevraagd om ontbrekende informatie aan te leveren, bijvoorbeeld over het aantal personen op de wachtlijst. De input die door deze stap is opgehaald vormde een belangrijke verrijking van de analyses.

1.7 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 zijn de stand- en ontwikkelingscijfers van het zorggebruik in Groningen in beeld gebracht op basis van de verschillende stelselwetten. Dit doen we voor het standjaar 2024 en voor de ontwikkeling tot 2031 en tot 2041. De analyses vormen de input voor de latere analyses over ouderen (hoofdstuk 3) en de stand en uitstroomcijfers van de overige aandachtsgroepen die in dit onderzoek zijn meegenomen (Hoofdstuk 4 en 5).

2. Huidig en verwacht zorggebruik

In dit hoofdstuk worden de stand- en ontwikkelingscijfers van het zorggebruik in de provincie Groningen in beeld gebracht op basis van de verschillende stelselwetten.

Belangrijkste conclusies hoofdstuk 2

- Het aantal personen dat gebruik maakt van **wijkverpleging** neemt naar verwachting toe met +40% tot 2041. Deze ontwikkeling zien we in alle gemeenten op vergelijkbare wijze optreden (2.2).
- Het aantal personen dat gebruik maakt van de **Wlz** neemt naar verwachting toe met +13% tot 2041. Dit komt met name door een toename van ouderenzorg. Deze zorg zal steeds vaker in reguliere woningen via VPT (Volledig pakket thuis) of MPT (Modulair pakket thuis) geleverd worden. Ontwikkelingen verschillen tussen gemeenten door de aanwezigheid van instellingen voor bepaalde typen Wlz-zorg (2.3).
- Het gebruik van **Wmo-maatwerkvoorzieningen** door reguliere huishoudens neemt naar verwachting met +31% toe tot 2041. Deze ontwikkeling zien we in alle gemeenten op vergelijkbare wijze optreden (2.4).
- Het aantal personen in **Beschermd wonen** die daar via de Wmo2015 wonen, is de afgelopen jaren sterk afgenomen door een overheveling naar de Wlz en een uitstroom richting Beschermd Thuis. Op basis van een demografische prognose neemt het aantal personen in Beschermd wonen met -16% verder af tot 2041 (2.5).
- Het aantal personen dat in **Maatschappelijke opvang** verblijft neemt op basis van een demografische prognose af met -5% tot 2041. We zien echter dat beleid volgens het 'Wonen eerst'-principe gericht is op een verminderde instroom van daklozen in opvanglocaties en in plaats daarvan direct in te zetten op huisvesting. Dit leidt waarschijnlijk tot een verdere afname van het gebruik van Maatschappelijke opvang (2.6).
- Het aantal personen dat gebruik maakt van **Jeugdhulp** neemt op basis van een demografische prognose af met -2% tot 2041 (2.7).
- Gezien de geschatte leeftijd van personen in **forensische zorg** verwachten we dat deze doelgroep vergelijkbaar afneemt als personen in Maatschappelijke opvang (2.8).
- Het aandeel **particuliere huishoudens** dat zorg gebruikt neemt naar verwachting toe van 19% in 2024 naar 23% in 2041. Dit komt door bovenstaande ontwikkelingen (2.9).
- Het aandeel **instellingsbewoners** dat zorg gebruikt neemt naar verwachting af van 1,9% in 2024 naar 1,8% in 2041. Ook dit komt door bovenstaande ontwikkelingen (2.10).

2.1 Het huidige Nederlandse zorgverzekeringsstelsel

Het Nederlandse zorgstelsel legt de basis voor de zorg in Nederland en biedt daarmee het kader waarnaar overheden en zorgaanbieders handelen. Het zorgstelsel is gebaseerd op de principes: toegang tot zorg voor iedereen, solidariteit via een voor iedereen verplichte zorgverzekering en een goede kwaliteit van zorg. Het zorgstelsel in Nederland wordt geregeld met vijf stelselwetten: de Zorgverzekeringswet (Zvw), de Wet langdurige zorg (Wlz), de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Jeugdwet en de Wet forensische zorg (Wfz). In de bijlage is een

wettelijk kader opgenomen voor een uitgebreide toelichting op deze wetten. In dit hoofdstuk gaan we in op het zorggebruik vanuit deze verschillende stelselwetten. We bespreken daarbij standcijfers en verwachte ontwikkelingen in het zorggebruik. Personen die uitstromen uit een zorginstelling (urgentiecategorieën), krijgen/kregen hierbij zorg vanuit één van deze stelselwetten. Het huidige en verwachte zorggebruik is daarom zeer relevant voor de mate van uitstroom.

Zvw

Wmo

Wlz

Jeugdwet

Wfz

Relatie tussen de opgave binnen wonen en zorg

In dit onderzoek duiden we de woonopgave in combinatie met de zorgvraag. Zo kan een veranderende zorgbehoefte of een zwaardere zorgvraag leiden tot een veranderende woonbehoefte.

De meeste mensen met een (beginnende) zorgvraag willen zo lang mogelijk thuis blijven wonen. Bij 'thuis' gaat het om de huidige woning die al dan niet op de zorgbehoefte moet worden aangepast. 'Thuis' kan echter ook gaan om een verhuizing naar een andere beter geschikte woning. Tegelijkertijd is zorg 'thuis' ontvangen niet altijd mogelijk. Op dat moment zal men voor het kunnen ontvangen van de zorg naar een hiervoor geschikte locatie moeten verhuizen. De zwaarte van de zorg is dan ook leidend voor de veranderende woonbehoefte. In de Monitor zorg voor Ouderen hanteert de NZA een zorgtredenmodel bestaande uit zes treden. In dit model vertegenwoordigen de treden de overgang van relatief lichte naar zware zorg en ondersteuning. Dit hangt samen met het zorggebruik via de verschillende zorgwetten. In de woningbouwopgave voor de provincie Groningen is rekening gehouden met de zorgvraag, de zwaarte van de zorgvraag en de woonvraag. In de duidingsfase betrekken we meer factoren die de haalbaarheid van het invullen van deze woonvraag beter in beeld brengen. Denk aan financiële voorwaarden voor nieuwbouw, tekorten op de arbeidsmarkt en de aanwezigheid van potentieel geschikte locaties.

2.2 Zorgverzekeringswet (Zvw)

Definitie: alle personen, ongeacht hun leeftijd, die gebruik maken van zorg die valt onder de Zorgverzekeringswet (Zvw).

De zorgverzekeringswet (Zvw) stelt een ziektekostenverzekering (basispakket) verplicht voor alle Nederlandse ingezetenen en mensen die in het buitenland wonen maar uit Nederland inkomsten uit arbeid ontvangen. De zorg die via de Zorgverzekeringswet geleverd wordt kan bestaan uit een behandeling, dienst of product. In het Besluit zorgverzekering (Bzv) staan de vormen van zorg opgesomd die in het basispakket van de zorgverzekering vallen. Dit is onder meer sommige eerstelijnszorg zoals een huisarts, maar ook wijkverpleging. Andere eerstelijnszorg, zoals de kosten van een bezoek aan een tandarts of fysiotherapeut vallen (gedeeltelijk) buiten dit basispakket. In bijlage A gaan we verder in op de kenmerken van deze wet.

In dit onderzoek richten we ons met name op personen en/of huishoudens voor wie hun zorggebruik invloed heeft op hun woningbehoefte. Het gebruik van wijkverpleging is daarbij een cruciale factor. Dit betekent immers dat deze personen ondersteuning nodig hebben om zelfstandig te kunnen wonen. Deze personen hebben vaak echter geen 24-uurszorg nodig, doordat ze een groot deel van de tijd wel zelfredzaam zijn. We nemen in dit onderzoek alle personen en/of huishoudens mee die in 2021 wijkverpleging hebben ontvangen. Dit kan in sommige gevallen ook van tijdelijke aard zijn geweest.

Naar verwachting +8.390 huishoudens die gebruik maken van wijkverpleging tot 2041

Op basis van CBS Microdata hebben we inzicht in het aantal personen en huishoudens dat in 2021 zorgkosten heeft gehad voor wijkverpleging. Op basis van verwachte demografische ontwikkelingen maken we een inschatting van het aantal huishoudens dat in de periode 2024-2041 wijkverpleging nodig heeft. We zien dat het aantal huishoudens dat naar verwachting wijkverpleging wil gebruiken fors toeneemt met +8.390 huishoudens tussen 2024 en 2041. Dit komt met name door een sterke toename van oudere huishoudens. Dat zijn namelijk de huishoudens die relatief vaak wijkverpleging gebruiken. In de regio Overig Groningen is de toename relatief het sterkst met +47%, maar ook in Oost-Groningen is de toename hoog met +34%. Op gemeenteniveau zien we de gemeenten in Overig Groningen er met name bovenuit steken. In de gemeente Westerkwartier is de toename het hoogst (+52%), daarna volgen de gemeenten Groningen (+49%), Westerwolde (+49%) en Het Hogeland (+48%).

Tabel 2: Ontwikkeling huishoudens die gebruik maken van wijkverpleging via Zvw in periode 2024-2041

Niveau	Naam	2024	2031	2024-2031	2041	2024-2041	
		Aantal	Aantal	Ontw.	Aantal	Ontw.	%
Provincie	Groningen	20.780	24.070	+3.290	29.170	+8.390	+40%
Woondeal-regio	Eemsdelta	2.005	2.225	+225	2.415	+410	+21%
	Oost-Groningen	6.540	7.430	+890	8.770	+2.235	+34%
	Overig Groningen	12.235	14.415	+2.175	17.985	+5.745	+47%
Gemeente	Eemsdelta	2.005	2.225	+225	2.415	+410	+21%
	Groningen	5.990	7.030	+1.035	8.930	+2.940	+49%
	Het Hogeland	1.765	2.115	+345	2.605	+840	+48%
	Midden-Groningen	2.500	2.890	+390	3.435	+935	+37%
	Oldambt	1.795	2.025	+230	2.380	+585	+32%
	Pekela	525	575	+50	655	+130	+25%
	Stadskanaal	1.640	1.845	+205	2.125	+480	+29%
	Veendam	1.160	1.315	+155	1.510	+345	+30%
	Westerkwartier	1.980	2.385	+405	3.010	+1.030	+52%
	Westerwolde	1.415	1.670	+255	+2.105	+690	+49%

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2021), Vektis (2021), Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024). Afgerond op vijf tellen en hele percentages.

Toename voor groot deel veroorzaakt door forse toename van wijkverpleging aan 85-plussers

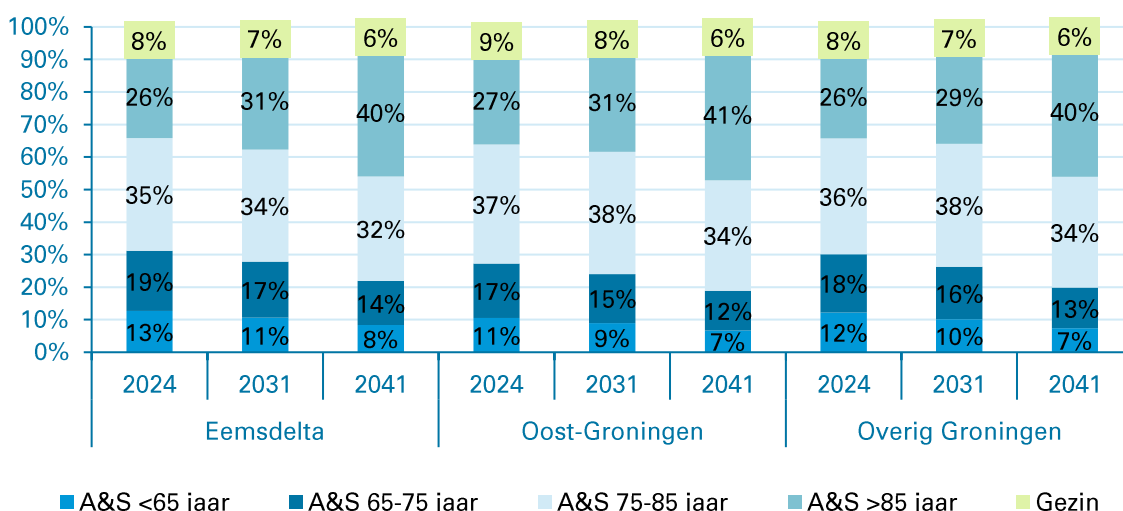
We delen de ontwikkeling van het aantal gebruikers van wijkverpleging in naar leeftijdsklassen. Zo is in beeld door welke leeftijdsgroepen de verwachte toename van wijkverpleging veroorzaakt wordt. Te zien is dat met name de wijkverpleging aan de doelgroep alleenstaanden en stellen ouder dan 85 jaar toeneemt (+115%). Dit gaat om hoge aantallen doordat een groot deel van de 85-plussers op dit moment wijkverpleging gebruikt (circa 60%) en deze doelgroep de komende jaren naar verwachting sterk toeneemt. We zien ook een toename van de vraag vanuit de doelgroep alleenstaanden en stellen tussen de 75 en 85 jaar. Onder andere doelgroepen verwachten we juist een afname in lijn met de verwachte totale ontwikkeling van deze doelgroepen. Een groot deel van jongere doelgroepen zal slechts tijdelijk gebruik maken van wijkverpleging, bijvoorbeeld na een ziekenhuisopname. Op een lager schaalniveau zien we dezelfde ontwikkelingen terug, waarbij de toename van het aantal 85-plussers dat wijkverpleging ontvangt met name sterk is in Overig Groningen.

Tabel 3: Ontwikkeling huishoudens met wijkverpleging naar leeftijd in de provincie Groningen, 2024-2041

Leeftijd	2024	2031	2024-2031		2041	2024-2041	
	Aantal	Aantal	Ontw.	%	Aantal	Ontw.	%
A&S <65 jaar	2.435	2.360	-75	-3%	2.110	-325	-13%
A&S 65-75 jaar	3.660	3.830	+165	+5%	3.650	-15	0%
A&S 75-85 jaar	7.440	9.005	+1.565	+21%	9.890	+2.445	+33%
A&S >85 jaar	5.500	7.150	+1.650	+30%	11.805	+6.305	+115%
Gezinnen	1.745	1.725	-20	-1%	1.720	-25	-1%
Totaal	20.780	24.070	+3.290	+16%	29.170	8.390	+40%

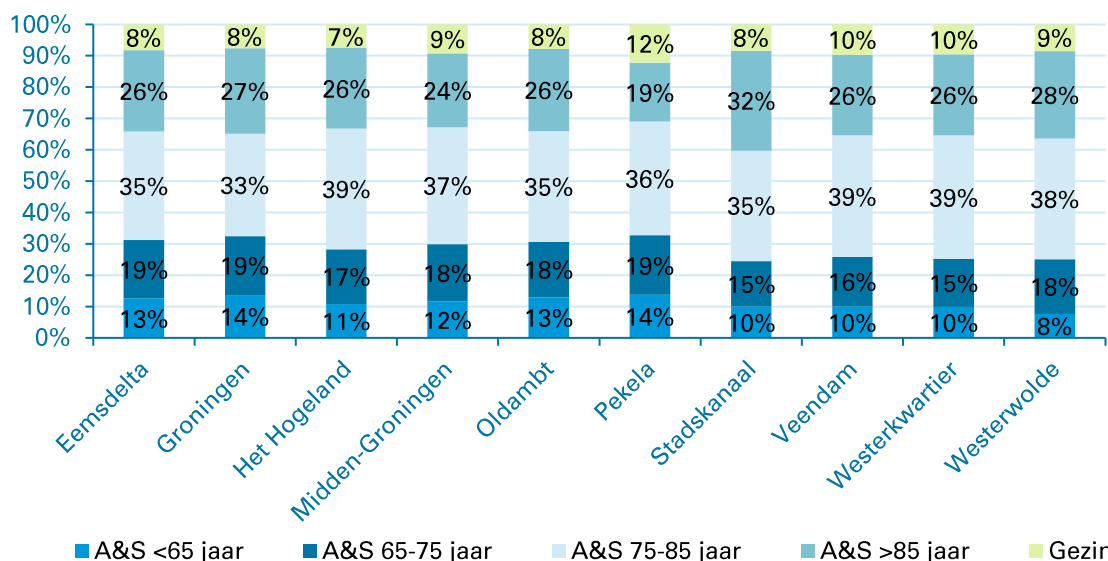
Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022), Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024). Afgerond op vijftallen. A&S = alleenstaanden en stellen.

Figuur 1: Ontwikkeling huishoudens met wijkverpleging per Woondealregio, 2024-2041

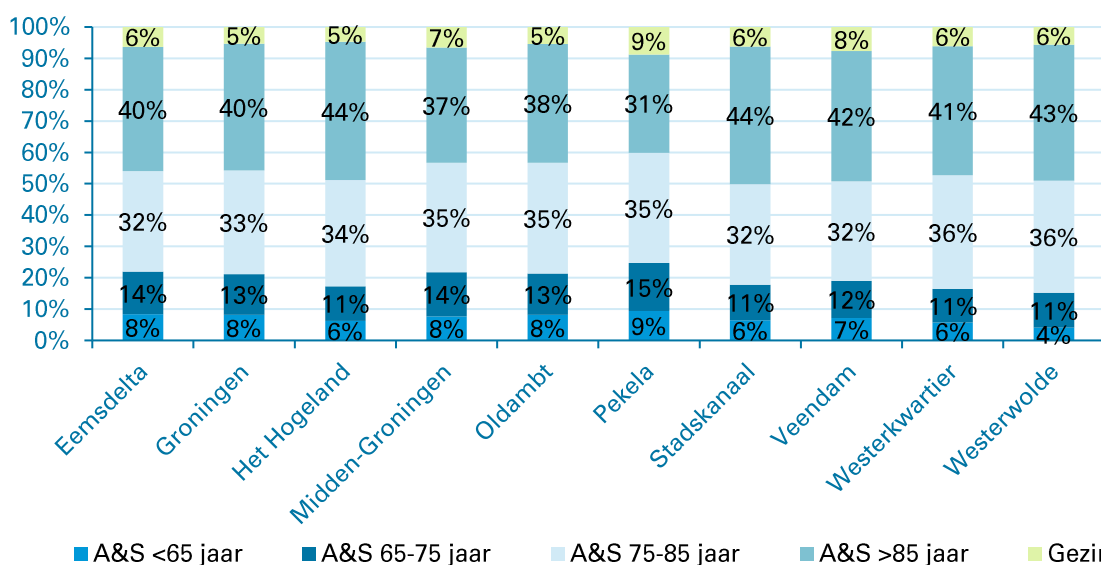
Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2021), Vektis (2021), Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024). A&S = alleenstaanden en stellen.

Figuur 2: Huishoudens met wijkverpleging per gemeente in 2024 (op basis van cijfers uit 2021)

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022), Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024). A&S = alleenstaanden en stellen.

Figuur 3: Huishoudens met wijkverpleging per gemeente in 2041

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022), Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024). A&S = alleenstaanden en stellen.

2.3 Wet langdurige zorg (Wlz)

Definitie: alle personen die gebruik maken van de zorg die valt onder de Wet langdurige zorg (Wlz).

De Wet langdurige zorg (Wlz) regelt zware, intensieve zorg voor kwetsbare ouderen, mensen met een handicap en mensen met een psychische aandoening. Het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) beoordeelt of iemand in aanmerking komt voor zorg uit de Wlz. Dit is het geval wanneer iemand intensieve zorg of toezicht nodig heeft. Deze persoon kan vervolgens een keuze maken over de leveringsvorm van de zorg, bijvoorbeeld thuis in de eigen (zorggeschikte/geclusterde) woning of in een instelling. Een verdere verdieping op de kenmerken van de Wlz zijn beschreven in bijlage A.

Naar verwachting +730 Wlz-cliënten tot 2031 en +1.425 Wlz-cliënten tot 2041

De ontwikkeling van het aantal personen dat gebruik maakt van Wlz is zeer relevant voor de verwachte huisvestingsvraag van zorgbehoevenden. Hieronder hebben we op basis van CBS Microdata (personen met Wlz-indicatie), gegevens van het Zorgkantoor Groningen (personen met Wlz-gebruik) en de Primos-prognose een inschatting gemaakt van de verwachte vraag naar Wlz-zorg.

Tabel 4: Tabel 1: Ontwikkeling personen die gebruik maken van de Wlz in periode 2024-2041

Niveau	Naam	2024	2031	2024-2031	2041	2024-2041	
		Aantal	Aantal	Ontw.	Aantal	Ontw.	%
Provincie	Groningen	11.450	12.150	+710	12.900	+1.450	+13%
Woondeal-regio	Eemsdelta	1.000	1.095	+95	1.175	+175	+18%
	Oost-Groningen	3.185	3.470	+285	3.785	+600	+19%
	Overig Groningen	7.260	7.585	+325	7.945	+685	+9%
Gemeente	Eemsdelta	1.000	1.095	+95	1.175	+175	+18%
	Groningen	3.345	3.490	+145	3.775	+430	+13%
	Het Hogeland	1.035	1.100	+65	1.145	+110	+11%
	Midden-Groningen	1.525	1.520	-5	1.470	-20	-1%
	Oldambt	1.040	1.065	+25	1.060	+20	+2%
	Pekela	225	270	+45	280	+55	+24%
	Stadskanaal	820	905	+85	840	+20	+2%
	Veendam	545	630	+85	675	+130	+24%
	Westerkwartier	1.355	1.480	+125	1.555	+200	+15%
	Westerwolde	555	600	+45	930	+375	+68%

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022), Primos2023, Zorgkantoor Groningen (2023). Bewerking Stec Groep (2024). Afgerond op vijftallen.

Op provincieniveau verwachten we een toename van +730 Wlz-cliënten tot 2031 en +1.425 Wlz-cliënten tot 2041. Met name vergrijzing ligt hieraan ten grondslag. Op gemeenteniveau zien we wel verschillen terug. Dit komt met name door het verschil in type zorginstellingen tussen gemeenten. Deze instellingen zijn deels gericht op jongere zorgbehoevenden waarvan geen of nauwelijks toename wordt verwacht

Toename van het aantal Wlz-cliënten tot 2041 landt volledig in leeftijdsklasse 75 jaar en ouder

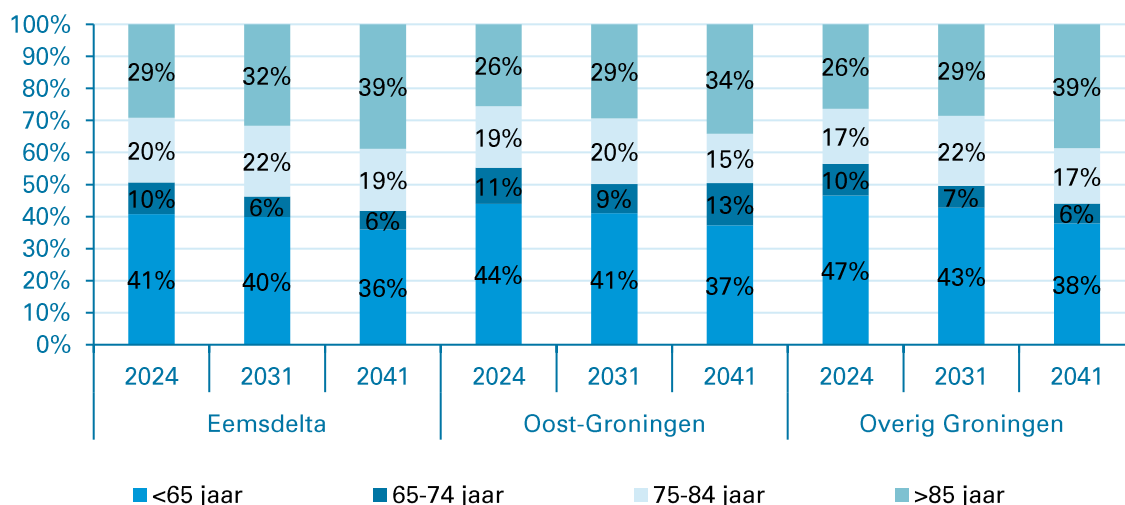
Van de circa 11.450 personen die in 2024 gebruik maken van zorg uit de Wlz zijn er 5.190 jonger dan 65 jaar (45%). Circa 3.025 personen zijn ouder dan 65 jaar (26%). De komende jaren neemt naar verwachting het aantal personen dat gebruik maakt van zorg uit de Wlz toe. De toename landt voornamelijk in de leeftijdscategorie 85 jaar en ouder. Deze groep neemt naar verwachting met 1.795 personen toe (een toename van +59%). Daarbij zal tot 2041 het aantal personen in de categorie tot 75 jaar dat gebruik maakt van de Wlz naar verwachting juist afnemen met in totaal 470 personen. Bovenstaande ontwikkelingen doen zich in alle gemeenten vergelijkbaar voor (figuur 5 en 6).

Tabel 5: Ontwikkeling Wlz-cliënten naar leeftijd in de provincie Groningen, 2024-2041

Leeftijd	2024	2031	2024-2031		2041	2024-2041	
	Aantal	Aantal	Ontw.	%	Aantal	Ontw.	%
<65 jaar	5.190	5.105	-80	-2%	4.840	-350	-7%
65-75 jaar	1.180	895	-285	-24%	1.060	-120	-10%
75-85 jaar	2.060	2.615	+555	+27%	2.180	+125	+6%
>85 jaar	3.025	3.530	+510	+17%	4.820	+1.795	+59%
Totaal	11.450	12.150	+710	+6%	12.900	+1.450	+13%

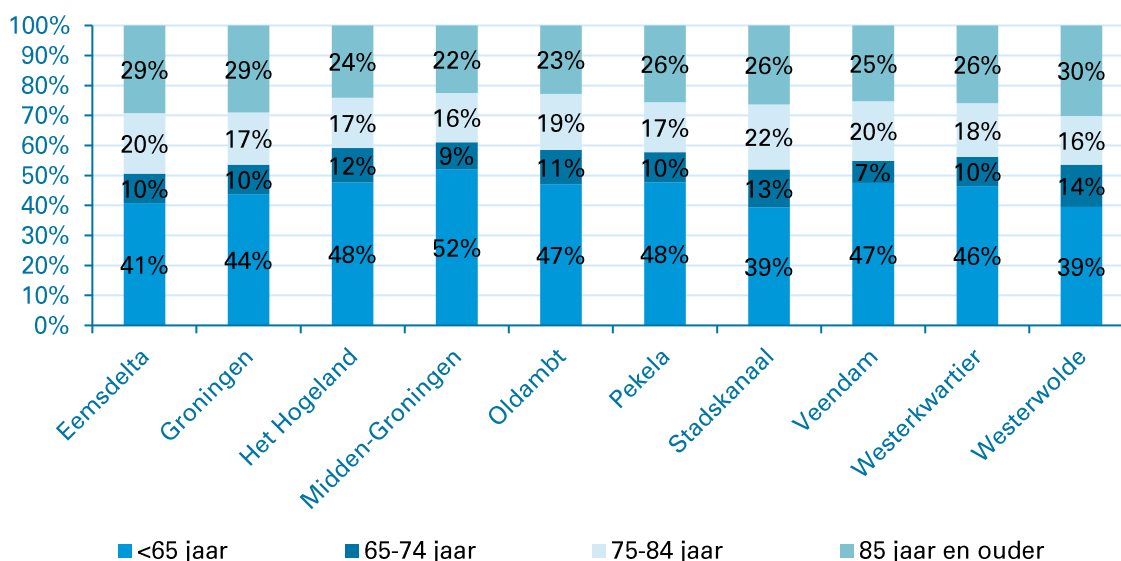
Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022), Primos2023, Zorgkantoor Groningen (2023). Bewerking Stec Groep (2024). Afgerond op vijftallen.

Figuur 4: Ontwikkeling Wlz-cliënten naar leeftijd per Woondealregio, 2024-2041

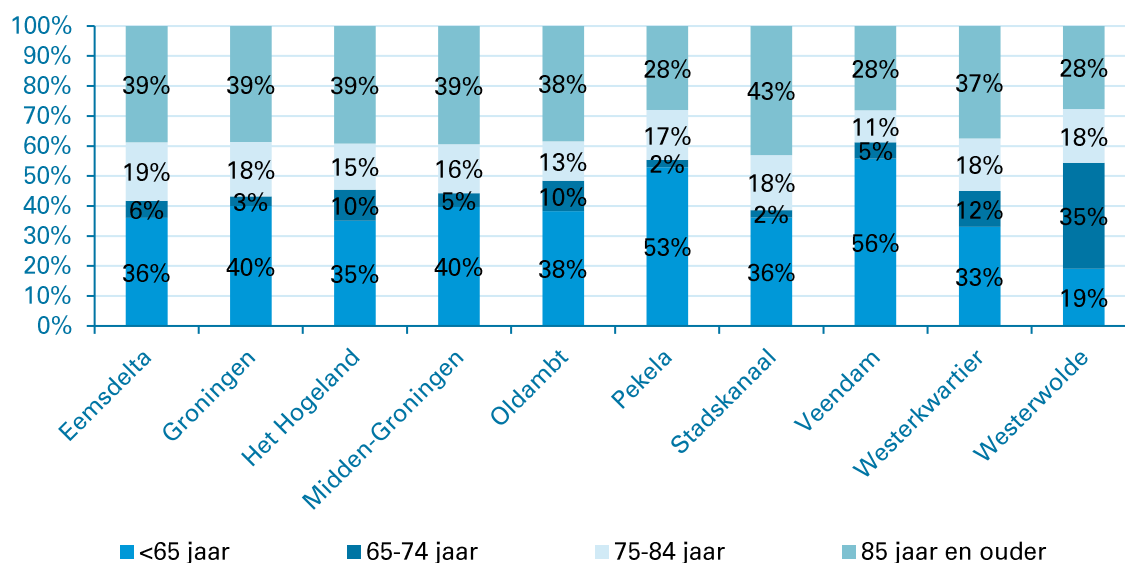
Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022), Primos2023, Zorgkantoor Groningen (2023). Bewerking Stec Groep (2024).

Figuur 5: Wlz-cliënten naar leeftijd per gemeente in 2024 (op basis van cijfers uit 2022 en 2023)

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022), Primos2023, Zorgkantoor Groningen (2023). Bewerking Stec Groep (2024).

Figuur 6: Prognose Wlz-cliënten naar leeftijd per gemeente in 2041

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022), Primos2023, Zorgkantoor Groningen (2023). Bewerking Stec Groep (2024).

Tot 2041 sterkste toename in de Wlz-cliënten met psychogeriatrische en somatische grondslag.

Van de circa 11.450 personen die in 2024 gebruik maken van zorg uit de Wlz hebben er 4.150 een verstandelijke handicap (36%). Daarmee is deze doelgroep op dit moment het grootst. Ondanks een afname van 285 personen tot 2041. Met een lager aandeel (30%) is dit ook in 2041 het geval. Een toename zien we juist bij personen met een Wlz-indicatie waarbij de dominante grondslag psychogeriatrisch of somatisch is. Gezamenlijk betreft dit een toename van 1.675 personen. Dit is een toename van ruim een derde ten opzichte van nu.

Deze ontwikkeling is met name toe te schrijven aan de al ingezette vergrijzing en is in iedere regio in de provincie Groningen zichtbaar (figuur 7). Wel valt op dat er in Eemsdelta al relatief veel

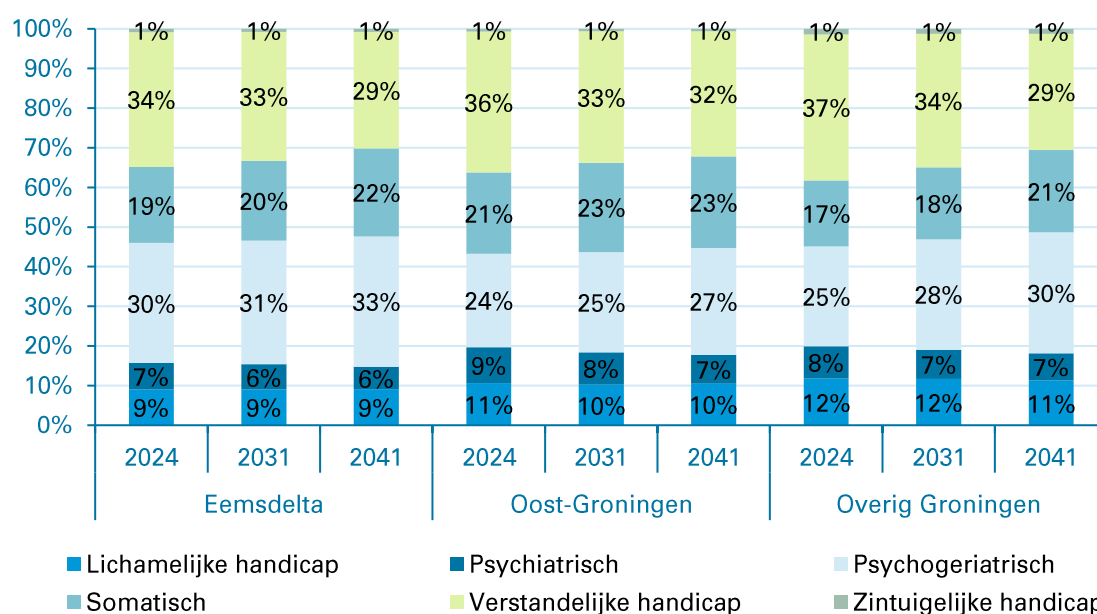
personen met een psychogeriatrische grondslag wonen (30%) ten opzichte van bijvoorbeeld Overig Groningen (25%). Dit komt door de al verder ingezette vergrijzing in deze regio. Op gemeenteniveau zien we dezelfde ontwikkelingen. Het aandeel psychogeriatrische zorg neemt in de meeste gemeenten toe. Enkel in Pekela en Veendam is dit niet het geval. Dit komt met name doordat volgens de Primos-prognose (2023) in deze gemeenten een afname van het aantal Wlz-cliënten boven de 75 jaar verwacht wordt tussen 2031 en 2041. Dit zien we terug in de ontwikkeling van de dominante grondslag (figuur 8 en 9).

Tabel 6: Ontwikkeling Wlz-cliënten naar dominante grondslag in de provincie Groningen, 2024-2041

Grondslag	2024	2031	2024-2031		2041	2024-2041	
	Aantal	Aantal	Ontw.	%	Aantal	Ontw.	%
Lichamelijke handicap	1.285	1.340	+55	+4%	1.400	+115	+9%
Psychiatrisch	945	915	-30	-3%	890	-55	-6%
Psychogeriatrisch	2.885	3.335	+450	+16%	3.825	+940	+33%
Somatisch	2.055	2.375	+320	+16%	2.790	+735	+36%
Verstandelijke handicap	4.150	4.060	-90	-2%	3.865	-285	-7%
Zintuigelijke handicap	135	130	-5	-4%	130	-5	-4%
Totaal	11.450	12.150	+700	+6%	12.900	+1.450	+13%

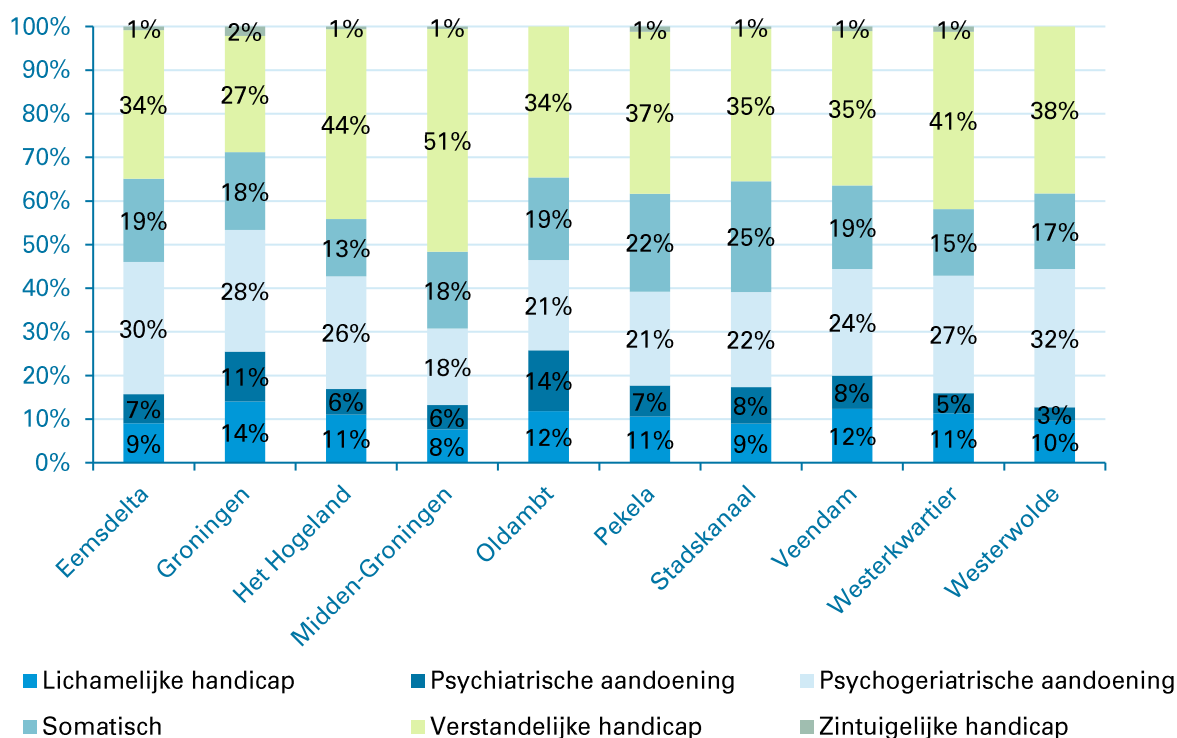
Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022), Primos2023, Zorgkantoor Groningen (2023). Bewerking Stec Groep (2024). Afgerond op vijftallen.

Figuur 7: Ontwikkeling Wlz-cliënten naar dominante grondslag per Woondealregio, 2024-2041

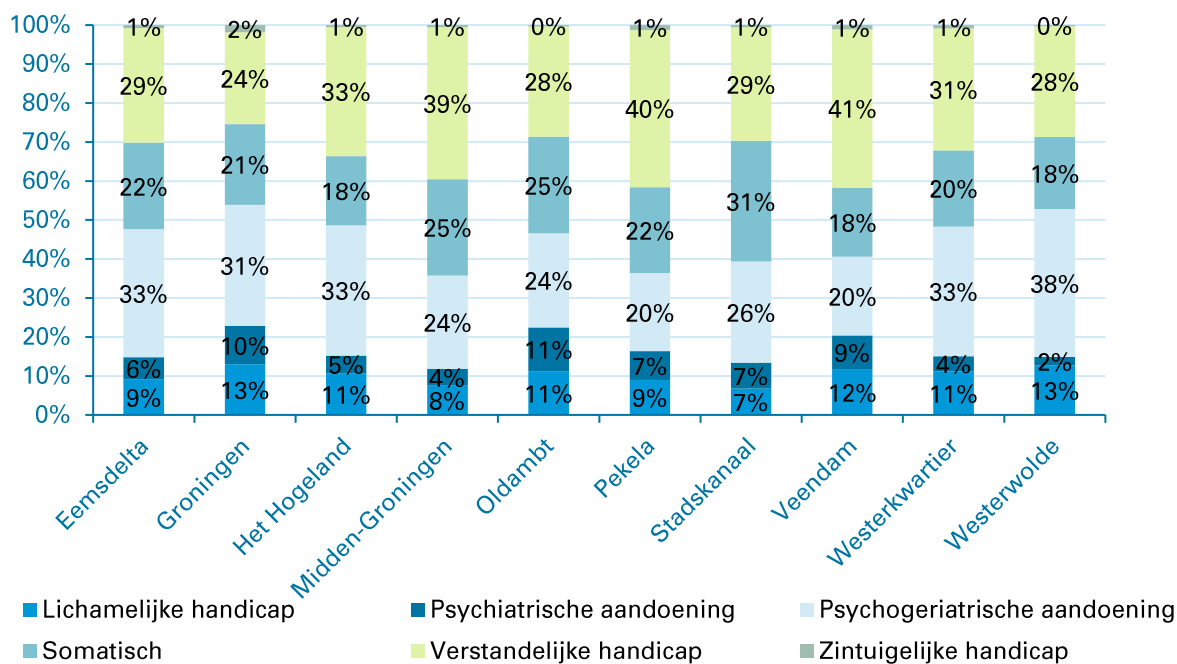
Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022). Primos2023, Zorgkantoor Groningen (2023). Bewerking Stec Groep (2024).

Figuur 8: Wlz-cliënten naar dominante grondslag per gemeente in 2024 (op basis van cijfers uit 2022)

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022). Primos2023, Zorgkantoor Groningen (2023). Bewerking Stec Groep (2024).

Figuur 9: Wlz-cliënten naar dominante grondslag per gemeente in 2041

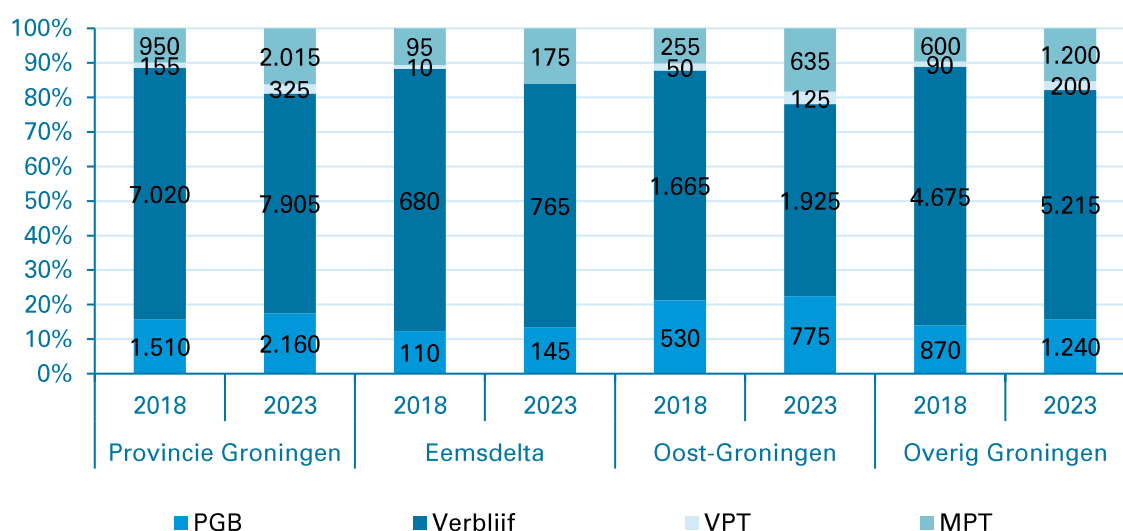

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022). Primos2023, Zorgkantoor Groningen (2023). Bewerking Stec Groep (2024).

Wlz-zorg wordt steeds vaker geleverd met modulair pakket thuis, maar merendeel nog via verblijf

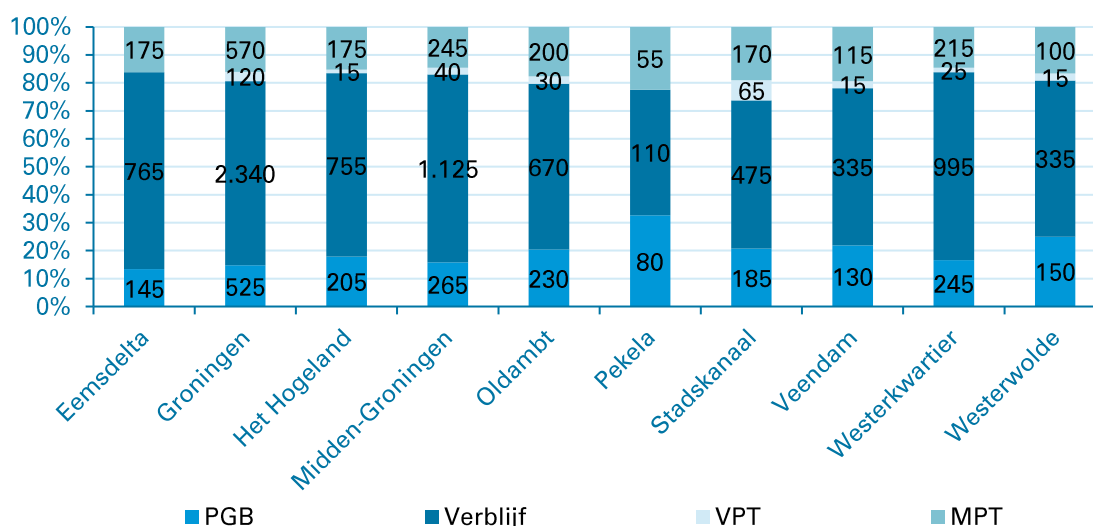
Op basis van gegevens van het Zorgkantoor hebben we inzicht in de leveringsvorm van zorg in de provincie Groningen in de periode 2018-2023. Hieronder (figuur 10) is te zien dat de Wlz-zorg in alle drie de regio's is toegenomen in de afgelopen paar jaar. Dit geldt zowel voor Wlz-zorg in de vorm van verblijf als Wlz-zorg in de vorm van een persoonsgebonden budget (pgb), Volledig pakket huis (vpt) of Modulair pakket thuis (mpt). Deze laatste twee vormen worden ingezet bij verblijf in een eigen woning. Met name de relatief sterke toename van Wlz-zorg in de vorm van mpt valt op. In alle regio's is sprake van meer dan een verdubbeling van deze zorg. In de gehele provincie Groningen heeft dit in de periode 2018-2023 geleid tot een toename van +1.065 cliënten die op deze wijze Wlz-zorg ontvangen. Ook vpt is in dezelfde periode verdubbeld. In absolute aantallen is deze toename echter beperkter (+170 cliënten). Op gemeenteniveau zien we dat zorg op vergelijkbare wijze geleverd werd in 2023. In alle gemeenten gold dat een groot deel van de zorg via zorg in natura (verblijf) aan de cliënt verstrekt werd. In Pekela en Westerwolde was het aandeel dat op andere wijze Wlz-zorg geleverd kreeg (met name pgb en mpt) relatief het hoogst.

Figuur 10: Wlz-zorg naar leveringsvorm per woondealregio, 2018-2023

Bron: Zorgkantoor Groningen (2023). Bewerking Stec Groep (2024). Afgerond op vijftallen.

Figuur 11: Wlz-zorg naar leveringsvorm per gemeente, 2023

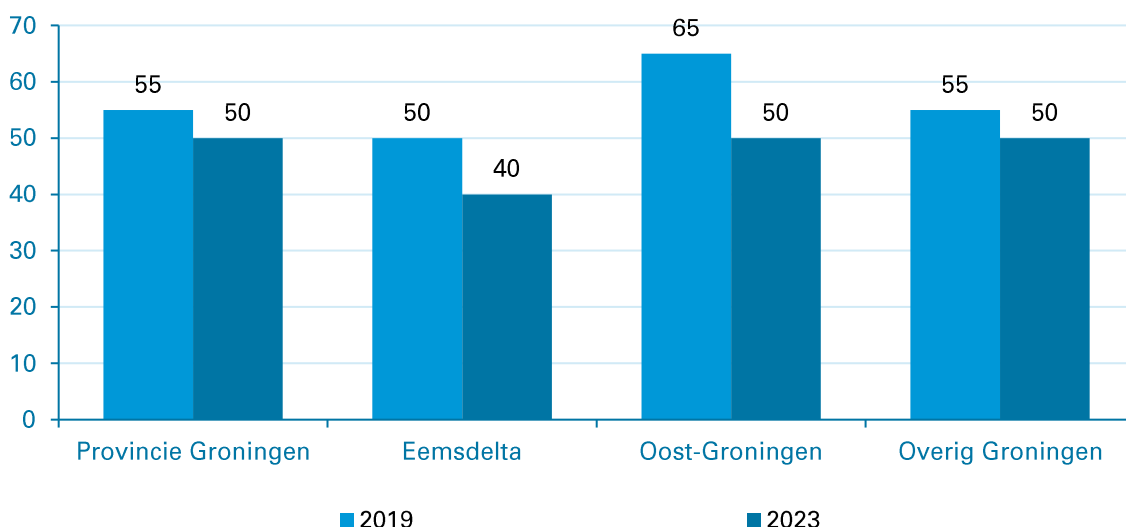

Bron: Zorgkantoor Groningen (2023). Bewerking Stec Groep (2024). Afgerond op vijftallen.

Toename van Wlz-cliënten ten opzichte van overige inwoners in provincie Groningen

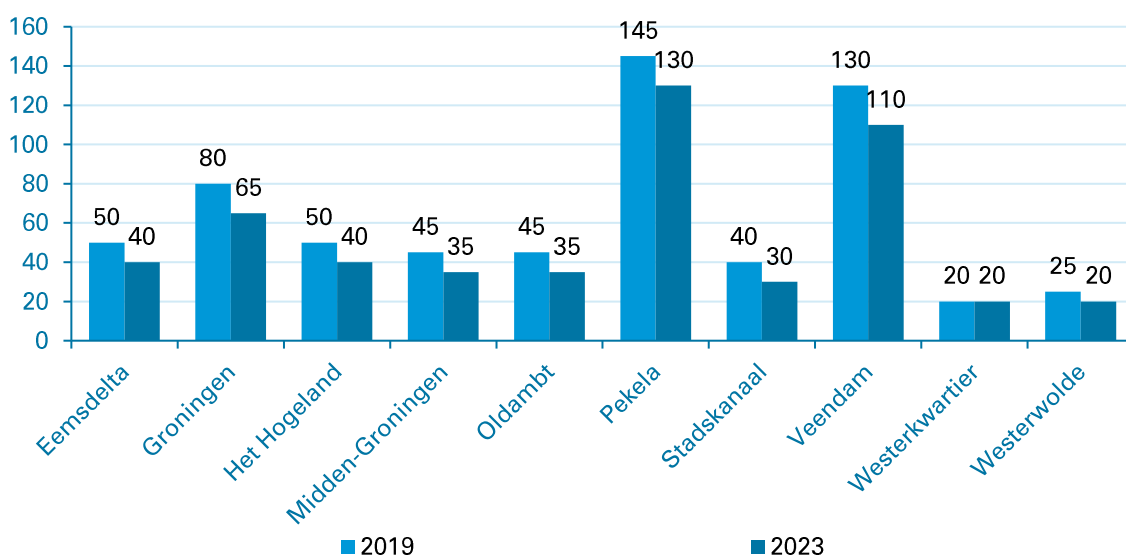
We vergelijken het aantal Wlz-cliënten ook met het aantal inwoners in het desbetreffende jaar. Dit maakt het mogelijk de zorgdruk van de verschillende regio's en gemeenten goed met elkaar te vergelijken. Uit een vergelijking tussen 2019 en 2023 blijkt dat in elke regio en gemeente in 2023 minder inwoners per Wlz-cliënt zijn dan in 2019. In 2019 waren er in de provincie Groningen nog 55 inwoners per Wlz-cliënt, in 2023 waren dit er 50. Met name in de regio Oost-Groningen is dit verschil groot. Hier is het aantal inwoners per Wlz-cliënt teruggelopen van 65 in 2019 naar 50 in 2023. Op gemeenteniveau zien we dat het aantal inwoners per Wlz-cliënt sterk uiteenloopt. Met name in Pekela en Veendam wonen weinig Wlz-cliënten ten opzichte van het inwoneraantal. In Westerkwartier en Westerwolde is deze zorgdruk juist hoog.

Figuur 12: Aantal inwoners per Wlz-cliënt per Woondealregio, 2019-2023*

Bron: Zorgkantoor Groningen (2023). CBS (2024, cijfers 2019-2023). Bewerking Stec Groep (2024). Afgerond op vijftallen. *Hoe lager het aantal, hoe minder inwoners er in een regio zijn per Wlz-cliënt en dus hoe hoger de zorgdruk.

Figuur 13: Aantal inwoners per Wlz-cliënt per gemeente, 2019-2023*

Bron: Zorgkantoor Groningen (2023). CBS (2024, cijfers 2019-2023). Bewerking Stec Groep (2024). Afgerond op vijftallen. *Hoe lager het aantal, hoe minder inwoners er in een gemeente zijn per Wlz-cliënt en dus hoe hoger de zorgdruk.

Toename van het aantal Wlz-cliënten tot 2041 landt volledig 'thuis'

Van de circa 11.450 personen die in 2024 gebruik maken van zorg uit de Wlz wonen er 7.590 binnen een instelling (66%). Het overige derde deel (34%) ontvangt de zorg 'thuis'. Het aandeel personen dat in een instelling de Wlz zorg ontvangt ligt met 76% in Eemsdelta hoger dan elders in de provincie. In Oost-Groningen ontvangen juist relatief veel Wlz-cliënten de zorg thuis. Dit onderscheid maken we op basis van cijfers uit CBS Microdata en cijfers over de leveringsvorm van het Zorgkantoor Groningen. CBS Microdata geeft geen verdere specificering van de leveringsvorm. Hierdoor baseren we onze prognose op dit onderscheid (instelling of thuis).

Vanwege de beperking van de uitbreiding van het aantal instellingsplekken zal het groeiende aantal Wlz-cliënten tot 2041 in toenemende mate 'thuis' zorg ontvangen. 'Thuis' zal in veel gevallen echter geen reguliere woning betekenen, maar een woning die geschikt is om zware zorg te kunnen ontvangen. In hoofdstuk 3 gaan we hier verder op in.

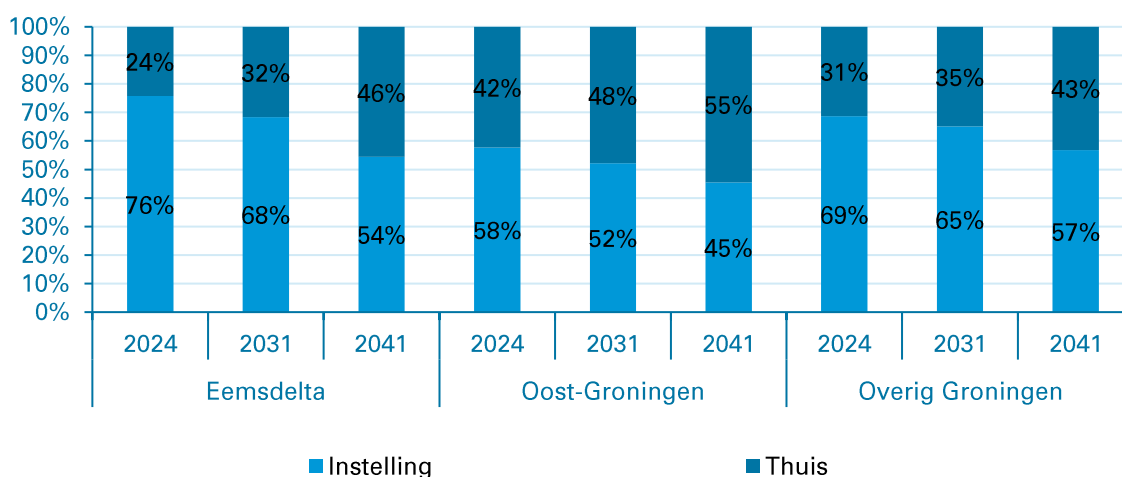
De ontwikkeling is in iedere regio in de gemeente Groningen zichtbaar (figuur 14). De afname van het aantal Wlz-cliënten binnen een instelling hangt samen met de afname van het aantal personen met een indicatie psychiatrisch, verstandelijke of zintuigelijke handicap. Tegelijkertijd wonen mensen met een Wlz indicatie vaker langer thuis. Die trend is al een aantal jaren gaande en is ook zichtbaar in de data. Ditzelfde beeld zien we ook terug op gemeenteniveau (figuur 15 en 16).

Tabel 7: Ontwikkeling Wlz-cliënten naar leveringsvorm in de provincie Groningen, 2024-2041

Leverings- vorm	2024	2031	2024-2031		2041	2024-2041	
	Aantal	Aantal	Ontw.	%	Aantal	Ontw.	%
Instelling	7.590	7.495	-95	-1%	6.875	-715	-9%
Thuis	3.860	4.655	+795	+21%	6.025	+2.165	+56%
Totaal	11.450	12.150	+700	+6%	12.900	+1.450	+13%

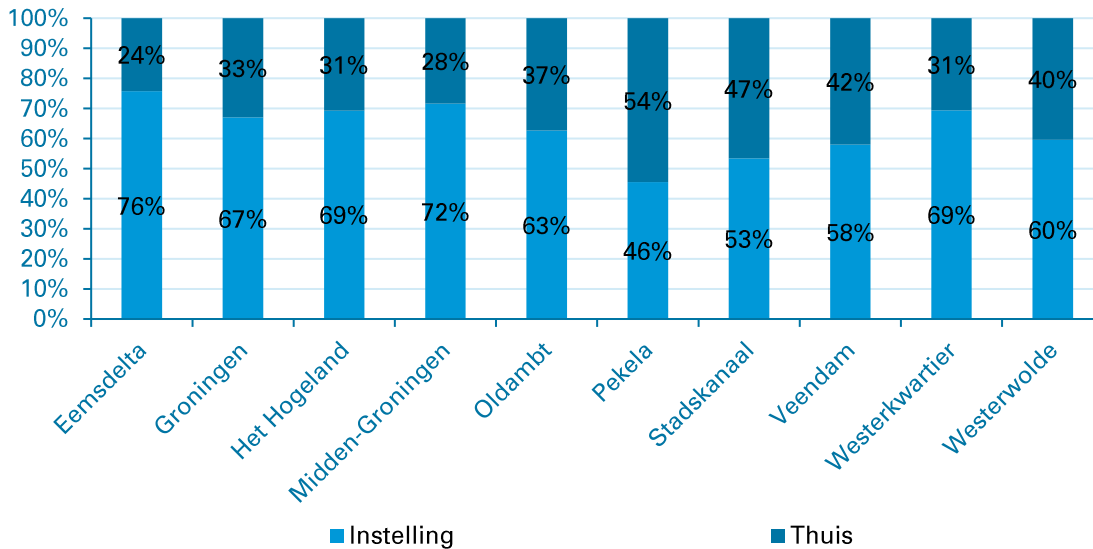
Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022), Primos2023, Zorgkantoor Groningen (2023). Bewerking Stec Groep (2024). Afgerond op vijftallen.

Figuur 14: Ontwikkeling Wlz-cliënten naar leveringsvorm per Woondealregio, 2024-2041

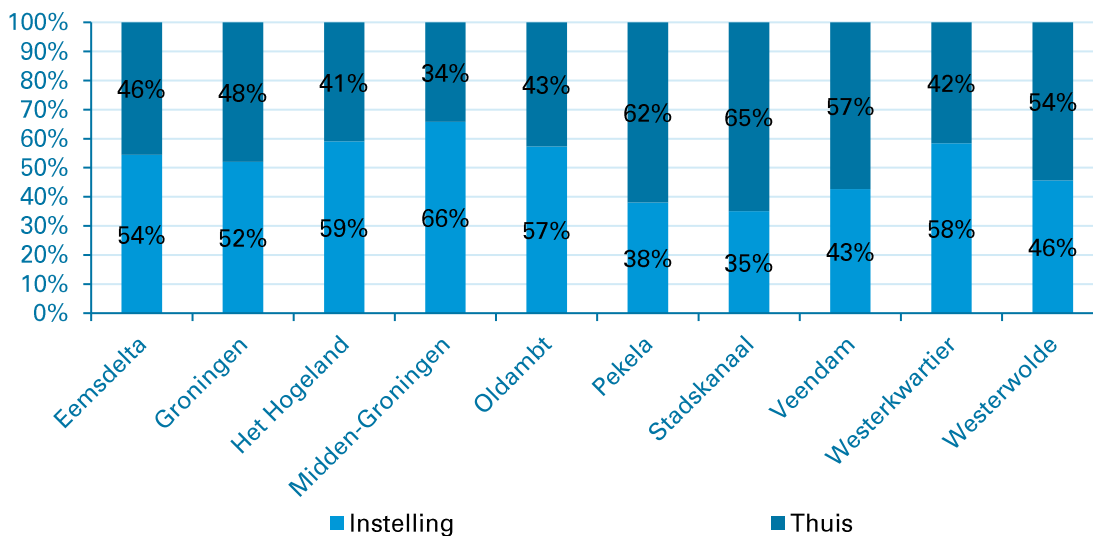
Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022). Primos2023, Zorgkantoor Groningen (2023). Bewerking Stec Groep (2024).

Figuur 15: Ontwikkeling Wlz-cliënten naar leveringsvorm per gemeente in 2024 (op basis van cijfers uit 2022 en 2023)

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022). Primos2023, Zorgkantoor Groningen (2023). Bewerking Stec Groep (2024).

Figuur 16: Ontwikkeling Wlz-cliënten naar leveringsvorm per gemeente in 2041

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022). Primos2023, Zorgkantoor Groningen (2023). Bewerking Stec Groep (2024).

2.4 Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo2015)

Definitie: alle personen die gebruik maken van een maatwerkvoorziening via de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo2015).

De Wet maatschappelijke ondersteuning is een gedecentraliseerde wet. Dit houdt in dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor de aanspraak die op deze wet gemaakt wordt. Deze wet moet het mogelijk maken dat personen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. Hiervoor worden verschillende voorzieningen aangeboden, waarbij onderscheid wordt gemaakt in algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen. De maatwerkvoorzieningen (denk aan hulp bij het huishouden of een rolstoel) worden via een indicatie aan personen afgegeven. Een verdere verdieping op de Wmo2015 en het onderscheid in voorzieningen is opgenomen in bijlage A.

Uitgangspunt: het aantal huishoudens dat gebruik maakt van één of meer Wmo voorzieningen

In onderstaand overzicht geven we de verwachte ontwikkeling weer van het aantal huishoudens dat gebruik maakt van een Wmo-voorziening. Huishoudens kunnen daarbij gebruik maken van meer dan één voorziening uit de Wmo. We kiezen ervoor deze zorg op het niveau van huishoudens (personen die samen in een woning wonen) weer te geven omdat dit het sterkste raakt aan de huisvestingsvraag die deze zorgbehoefte oplevert. We brengen het huidige Wmo-gebruik in beeld op basis van data die gemeenten aan het CBS hebben verleend. Voor het toekomstige beeld gaan we uit van een zelfde aandeel Wmo-gebruik door de diverse leeftijdsklassen.

Vergrijzing leidt tot toename Wmo-gebruik huishoudens met +31% tot 2041

In totaal zien we dat het aantal huishoudens dat gebruik maakt van Wmo2015 (onder de huidige voorwaarden) toeneemt met 13.555 tot 2041. Dit is een stijging van +31%. Niet overal is deze stijging even groot. Dit hangt ook af van de mate van vergrijzing die deze gemeenten nog doormaken. De gemeente Eemsdelta is bijvoorbeeld al sterk vergrijsd en dit neemt naar verwachting niet sterk toe in de komende jaren. Andere gemeenten, zoals Groningen, maken juist de komende jaren nog een sterke vergrijzing door. Extra inzet – anders dan het huidige beleid - op langer thuis wonen of aanpassingen in de financiering van Wmo zijn hierin niet meegewogen. Verder behandelen we beschermd wonen en maatschappelijke opvang in een aparte paragraaf. De zorg die met Beschermd thuis geleverd wordt, is wel onderdeel van deze maatwerkvoorzieningen.

Forse toename van het aantal huishoudens van 85 jaar en ouder dat gebruik maakt van de Wmo

Van de circa 43.595 huishoudens die in 2024 gebruik maken van de Wmo zijn er circa 26.650 (65%) een huishouden van 65 jaar en ouder. Ongeveer 9.315 huishoudens zijn ouder dan 85 jaar (21%). We zien hierbij vergelijkbare verdelingen terug in de verschillende regio's, al is in Oost-Groningen het aantal 75- tot 85-jarigen al wat sterker vertegenwoordigd.

De toename van het aantal huishoudens dat gebruik maakt van de Wmo laat zich voornamelijk zien in de categorie 85 plus. Deze groep neemt in absolute aantallen en in relatieve mate het sterkst toe tot 2041. In de categorie tot 65 jaar is in diezelfde periode sprake van een lichte afname.

Deze ontwikkeling is in iedere regio (figuur 17) en gemeente (figuur 18 en 19) in de provincie Groningen zichtbaar.

Tabel 8: Ontwikkeling huishoudens die gebruik maken van de Wmo (exclusief verblijf en opvang) in periode 2024 tot 2041

Niveau	Naam	2024	2031	2024-2031	2041	2024-2041	
		Aantal	Aantal	Ontw.	Aantal	Ontw.	%
Provincie	Groningen	43.595	48.680	+5.085	56.950	+13.355	+31%
Woondeal-regio	Eemsdelta	2.935	3.140	+205	3.290	+355	+12%
	Oost-Groningen	13.940	15.360	+1.420	17.410	+3.470	+25%
	Overig Groningen	26.720	30.180	+3.460	36.250	+9.530	+36%
Gemeente	Eemsdelta	2.935	3.140	+205	3.290	+355	+12%
	Groningen	13.755	15.440	+1.685	18.830	+5.075	+37%
	Het Hogeland	3.820	4.330	+510	5.100	+1.280	+34%
	Midden-Groningen	4.965	5.575	+610	6.460	+1.495	+30%
	Oldambt	4.380	4.770	+390	5.395	+1.015	+23%
	Pekela	1.105	1.200	+95	1.370	+265	+24%
	Stadskanaal	3.715	4.065	+350	4.465	+750	+20%
	Veendam	2.300	2.585	+285	2.920	+620	+27%
	Westerkwartier	4.180	4.835	+655	5.860	+1.680	+40%
	Westerwolde	2.440	2.740	+300	3.260	+820	+34%

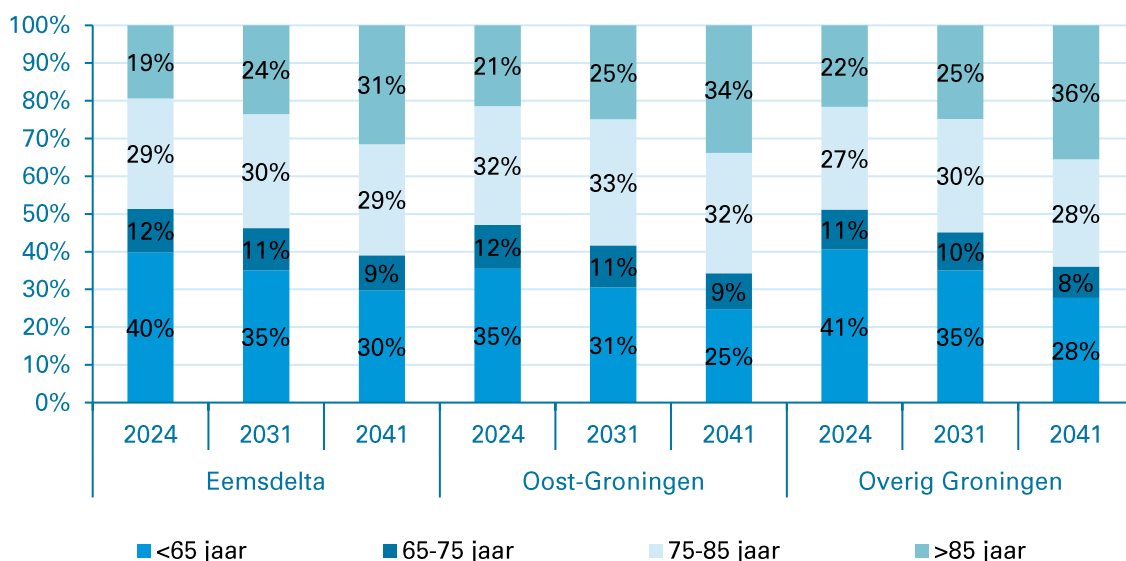
Bron: CBS (2023). Bewerking Stec Groep (2024).

Tabel 9: Ontwikkeling van huishoudens die gebruik maken van Wmo-maatwerkvoorzieningen naar leeftijd in de provincie Groningen, 2024-2041

Leeftijd	2024	2031	2024-2031		2041	2024-2041	
	Aantal	Aantal	Ontw.	%	Aantal	Ontw.	%
<65 jaar	16.940	16.360	-580	-3%	15.350	-1.590	-9%
65-75 jaar	4.795	5.100	+305	+6%	4.950	+155	+3%
75-85 jaar	12.540	15.160	+2.620	+21%	16.845	+4.310	+34%
>85 jaar	9.315	12.050	+2.730	+29%	19.795	+10.480	+113%
Totaal	43.595	48.680	+5.085	+12%	56.950	+13.355	+31%

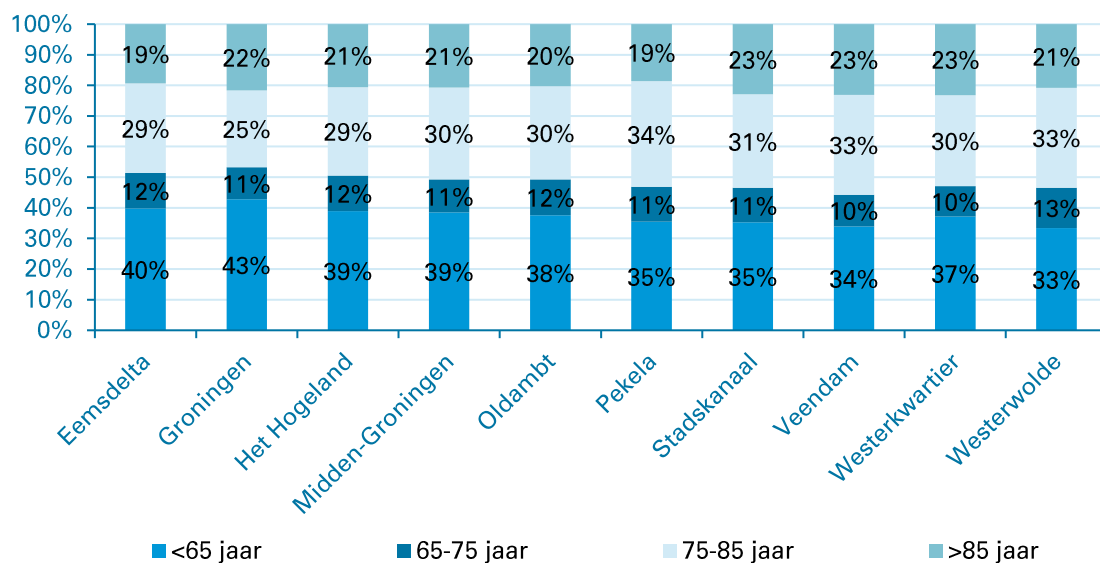
Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022), Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024). Afgerond op vijftallen.

Figuur 17: Ontwikkeling van huishoudens die gebruik maken van Wmo-maatwerkvoorzieningen naar leeftijd per Woondealregio, 2024-2041

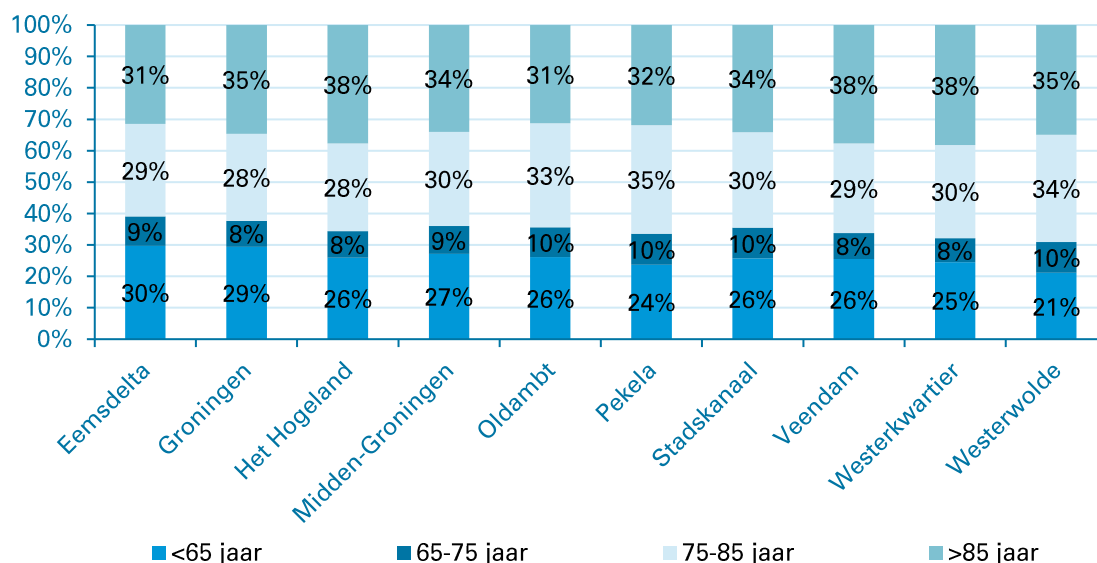
Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022), Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024).

Figuur 18: Huishoudens die gebruik maken van Wmo-maatwerkvoorzieningen naar leeftijd per gemeente in 2024 (op basis van cijfers uit 2022)

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022), Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024).

Figuur 19: Huishoudens die gebruik maken van Wmo-maatwerkvoorzieningen naar leeftijd per gemeente in 2041

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022), Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024).

Naar verwachting grote toename van het aantal huishoudens dat gebruik maakt van door Wmo gefinancierde hulpmiddelen en diensten en hulp bij het huishouden

Er zijn in 2024 circa 58.500 maatwerkvoorzieningen verstrekt in de provincie Groningen (zie voor de indeling van deze maatwerkvoorzieningen tabel A4 in bijlage A). Omdat huishoudens meer dan één voorziening uit de Wmo kunnen gebruiken ligt het aantal huishoudens in onderstaande tabel hoger dan het totaal aantal huishoudens dat gebruik maakt van de Wmo.

Van alle afgegeven voorzieningen in 2024 zijn er 29.175 (circa 50%) ingedeeld als hulpmiddelen en diensten. In de regio Eemsdelta is circa 30% van alle voorzieningen een hulpmiddel of dienst (inclusief woonvoorzieningen). Daarmee ligt dit percentage ruim onder het provinciale gemiddelde. Relatief vaker dan in andere regio's ontvangen personen in Eemsdelta hulp bij het huishouden.

Tot 2041 neemt naar verwachting het gebruik van de Wmo toe met circa 18.885 voorzieningen. Een toename met 32%. De grootste relatieve toename wordt verwacht in de categorieën 'hulpmiddelen en diensten' (+38%) en 'hulp bij het huishouden' (+36%). Ondersteuning thuis neemt slechts beperkt toe (+4%). Dit komt doordat dit type voorziening relatief vaak door jongere personen wordt gebruikt. We zien deze ontwikkeling terug in alle regio's (figuur (20) en gemeenten (figuur 21 en 22).

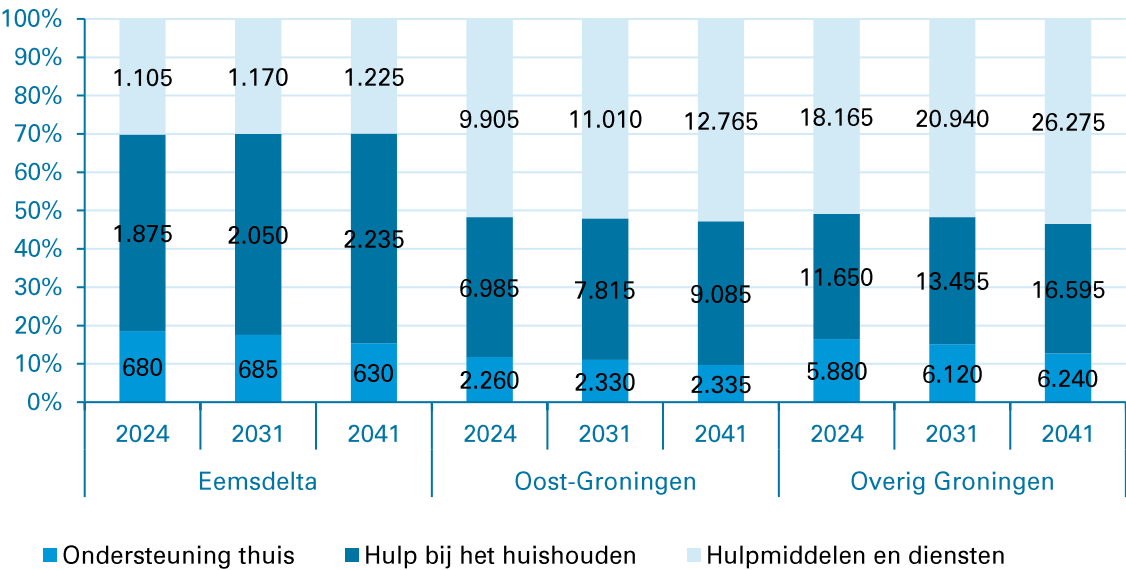
Gemiddeld heeft een huishouden die Wmo gebruikt in 2024 toegang tot 1,3 voorziening. Naar verwachting stijgt dit gemiddelde naar 1,4 voorziening in 2041. Dit komt met name doordat er in 2041 meer oudere huishoudens zijn. Die huishoudens maken vaker gebruik van meerdere Wmo-voorzieningen.

Tabel 10: Ontwikkeling aantal voorzieningen (exclusief verblijf en opvang) naar type in de provincie Groningen, 2024-2041

Type voorziening	2024	2031	2024-2031		2041	2024-2041	
	Aantal	Aantal	Ontw.	%	Aantal	Ontw.	%
Ondersteuning thuis	8.820	9.135	+315	+4%	9.200	+380	+4%
Hulp bij het huishouden	20.505	23.320	+2.815	+14%	27.915	+7.410	+36%
Hulpmiddelen en diensten	29.175	33.120	+3.945	+14%	40.265	+11.090	+38%
Totaal	58.500	65.575	+7.075	+12%	77.385	+18.885	+32%

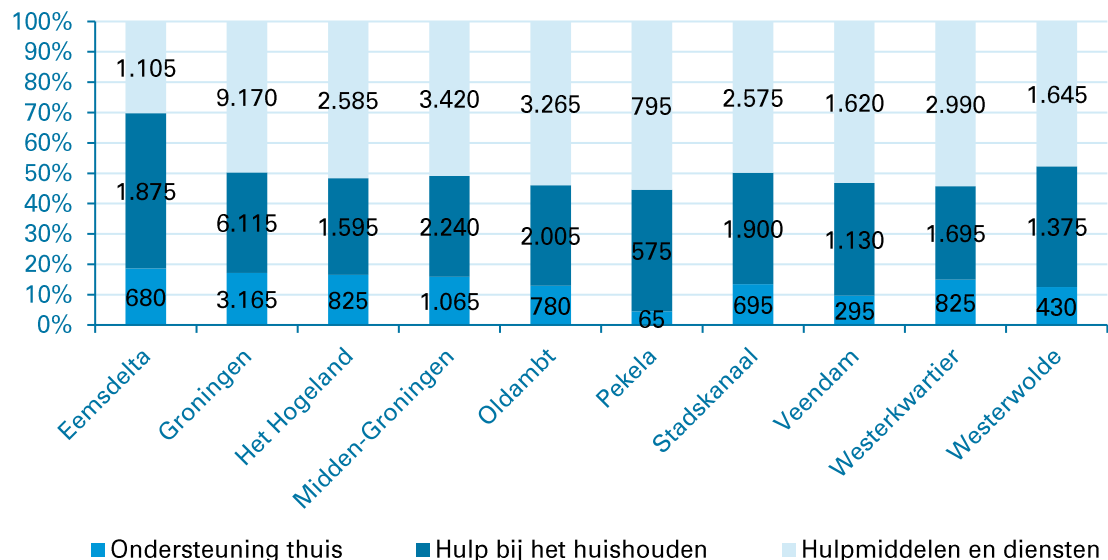
Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022), Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024). Afgerond op vijftallen.

Figuur 20: Ontwikkeling aantal voorzieningen (exclusief verblijf en opvang) naar type per woondealregio, 2024-2041

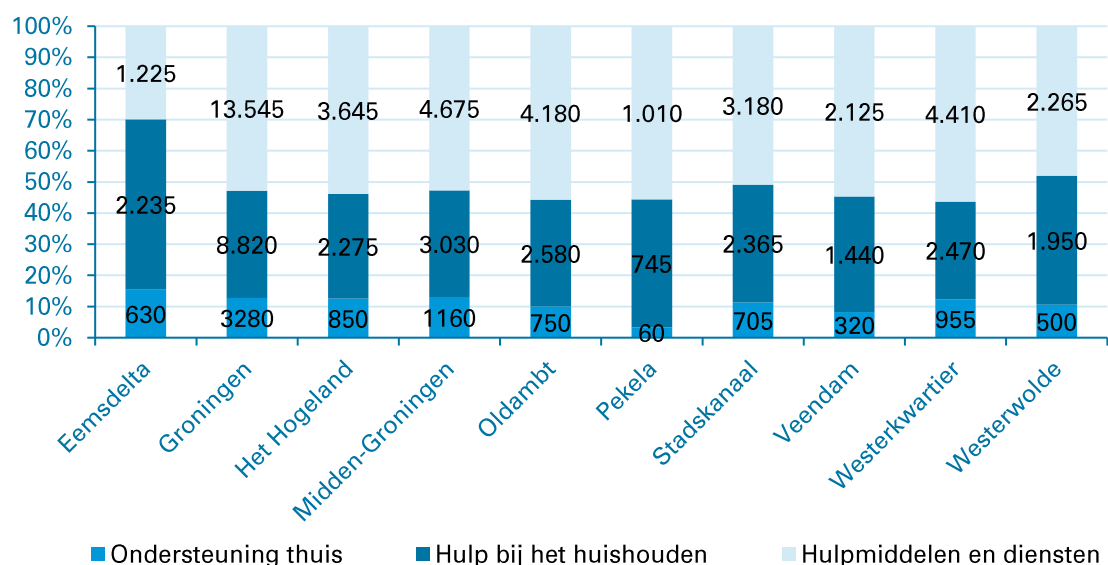
Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022), Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024).

Figuur 21: Aantal voorzieningen (exclusief verblijf en opvang) naar type per gemeente in 2024 (op basis van cijfers uit 2022)

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022), Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024).

Figuur 22: Aantal voorzieningen (exclusief verblijf en opvang) naar type per gemeente in 2041

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022), Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024).

2.5 Beschermd wonen

Definitie: alle personen die gebruik maken van een maatwerkvoorziening Beschermd wonen via de Wmo2015.

Niet alleen voorzieningen in de eigen woning worden via de Wmo gefaciliteerd. Ook Beschermd wonen in een hiervoor bedoelde wooneenheid wordt via de Wmo aangeboden. Wanneer Beschermd wonen via de Wmo wordt aangeboden, betekent dit dat het verblijf in potentie tijdelijk kan zijn. Dit betekent dat de persoon die beschermd woont op termijn ook zelfstandig zou kunnen gaan wonen. Ook wordt Beschermd Wonen soms door middel van ambulante zorg geleverd (ThuisPlus). In dat geval ontvangt de zorgbehoevende de zorg dus in de eigen reguliere woning. Wanneer er geen uitzicht is op uitstroom naar een reguliere woning, dan verloopt Beschermd wonen via de Wlz (GGZ Wonen). Deze woonvormen worden gezien als instellingsplekken en zijn benoemd onder de noemer Wlz-zorg in paragraaf 2.3.

Op basis van verwachte huishoudensontwikkeling afname van vraag naar Beschermd wonen

We gebruiken de Primos2023-prognose om een inschatting te kunnen maken van de toekomstige vraag naar Beschermd wonen. We gebruiken hiervoor de huidige verdeling naar leeftijdsklassen als basis, waar we hierna nog verder op ingaan. Uit onze beleidsneutrale doorberekening komt een verwachte afname van de vraag naar Beschermd wonen. Dit komt met name doordat Beschermd wonen gebruikt wordt door relatief jonge personen en deze leeftijdsklassen naar verwachting afnemen in de komende periode tot 2041. Deze afname is het sterkst in de regio's Eemsdelta en Oost-Groningen, maar ook in Overig Groningen ligt een daling van de vraag naar Beschermd wonen in de lijn der verwachting. Zoals aangegeven is deze berekening beleidsneutraal. Wijzigingen in beleid kunnen een sterke invloed hebben op de vraag naar Beschermd wonen. Denk hierbij aan een verdere overheveling van Beschermd wonen naar Beschermd thuis. De ontwikkelingen in de afgelopen paar jaar laten dit ook nadrukkelijk zien.

Beleidswijzigingen leiden tot afname plekken Beschermd wonen via de Wmo

Om de verwachte vraag naar Beschermd wonen beter te kunnen duiden, kijken we ook terug naar ontwikkelingen die in de afgelopen paar jaar hebben plaatsgevonden. In onderstaand figuur is te zien dat het aantal woonplekken voor Beschermd wonen via de Wmo drastisch verminderd in de periode 2021 tot en met 2023. Dit komt met name door een overheveling van een deel van de Beschermd wonen-gebruikers van de Wmo naar Wlz. Dit zijn met name personen waarvan ingeschat wordt dat deze maatwerkvoorziening niet tijdelijk van aard is, maar dat zij langdurig een woonomgeving met begeleiding nodig hebben. Naar verwachting zal in de toekomst de stap van Beschermd wonen via de Wmo naar GGZ Wonen weer minder snel gemaakt worden. Dit is echter niet meegenomen in onderstaande beleidsneutrale prognose. Hiernaast zien we een verschuiving van Beschermd wonen naar Beschermd thuis (ook niet meegenomen in de verdere prognose). Deze transitie is erop gericht mensen met psychiatrische en sociaal-maatschappelijke problemen vaker zelfstandig te laten wonen met passende ondersteuning in hun thuissituatie in plaats van in een wooneenheid in, of in de buurt van, een zorginstelling.

Tabel 11: Ontwikkeling personen die gebruik maken van Beschermd wonen in periode 2024 tot 2041

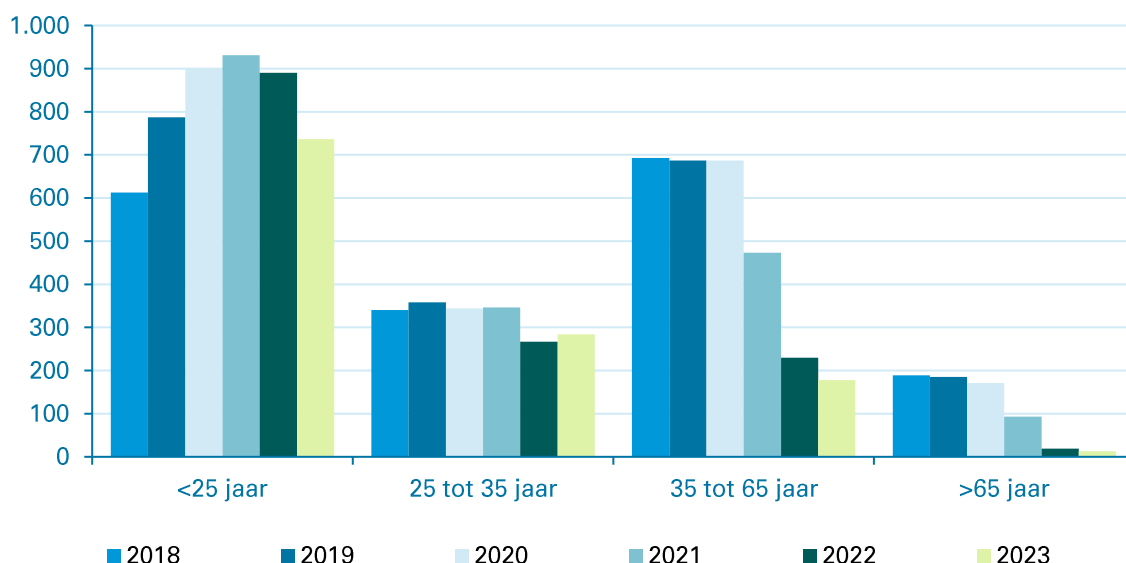
Niveau	Naam	2024	2031	2024-2031	2041	2024-2041	
		Aantal	Aantal	Ontw.	Aantal	Ontw.	%
Provincie	Groningen	1.200	1.115	-75	1.005	-190	-16%
Woondeal-regio	Eemsdelta	35	30	-5	20	-15	-38%
	Oost-Groningen	205	180	-25	155	-50	-26%
	Overig Groningen	960	920	-40	835	-25	-13%
Gemeente	Eemsdelta	85	80	-5	70	-15	-16%
	Groningen	830	785	-45	705	-125	-15%
	Het Hogeland	15	10	-5	10	-5	-45%
	Midden-Groningen	90	90	+5	90	+5	+5%
	Oldambt	60	50	-10	40	-20	-36%
	Pekela	5	5	0	5	0	-20%
	Stadskanaal	55	40	-15	30	-25	-45%
	Veendam	65	65	0	60	-5	-12%
	Westerkwartier	30	30	+5	30	0	-1%
	Westerwolde	15	20	0	20	+5	+21%

Bron: CBS (2023). Bewerking Stec Groep (2024). Afgerond op vijftallen.

Met name beduidend minder personen boven de 35 jaar in een Beschermd woonvoorziening

In totaal waren er in 2018 circa 1.805 personen in een beschermd woonvoorziening in de provincie Groningen. Dit nam vervolgens toe tot 2.060 personen in 2020. Hierna daalde het aantal personen drastisch tot 1.185 personen in 2023. In onderstaand figuur is te zien dat deze daling met name plaatsvond in de leeftijdsgroepen vanaf 35 jaar. Deze leeftijdsgroepen hebben over het algemeen minder zicht op een zelfstandige woonsituatie en zijn daardoor grotendeels overgeheveld naar de Wlz. Met name in 2023 zien we ook een afname van het aantal personen tot 25 jaar. Een deel hiervan wordt nu ook ondersteund via Beschermd thuis in plaats van Beschermd wonen.

Figuur 23: Ontwikkeling Beschermd wonen naar leeftijdsklassen in de provincie Groningen, 2018-2023*

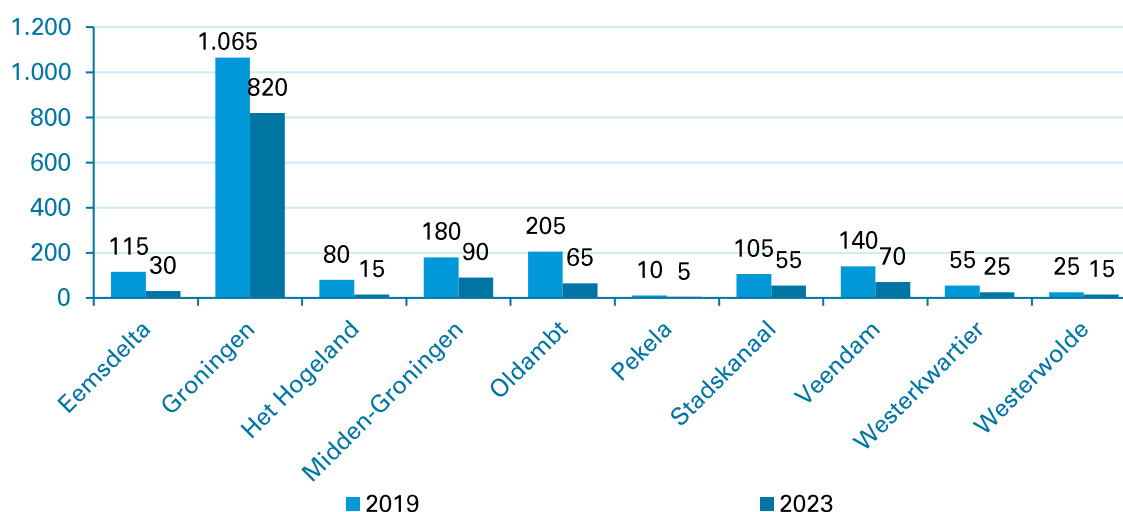

Bron: gemeente Groningen (november 2023). *2023 beschikbaar tot en met november. Afgerond op vijftallen.

Afname Beschermd wonen in alle gemeenten, 70% van plekken in 2023 in gemeente Groningen

Voorgaande ontwikkeling op provincieniveau zien we ook per gemeente terug. In elke gemeente is sprake geweest van een daling van het aantal personen in Beschermd wonen. Deze daling was relatief gezien het sterkst in Het Hogeland (-81%). Op dit moment bevinden de meeste plekken voor Beschermd wonen zich in de gemeente Groningen. 70% van de personen die Beschermd wonen ontvangt, woont in deze gemeente. Aan de andere kant is het aantal in de gemeente Pekela het laagst, hier zijn slechts vijf plekken voor Beschermd wonen.

Figuur 24: Ontwikkeling aantal personen in Beschermd wonen per gemeente in 2019 en 2023*

Bron: gemeente Groningen (november 2023). *2023 beschikbaar tot en met november. Afgerond op vijftallen.

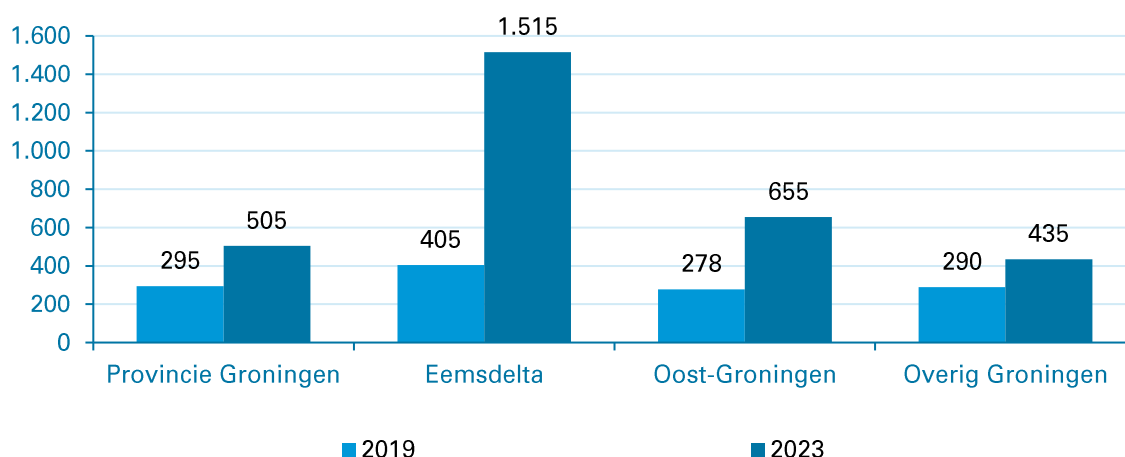
Ook relatief gezien meeste plekken voor Beschermd wonen in de gemeente Groningen

Het absolute aantal personen in Beschermd wonen zegt niet alles. Immers is ook de verhouding ten opzichte van de grootte van de gemeente relevant. Om die reden zetten we het aantal plekken

voor Beschermd wonen af tegen het inwonersaantal per regio en gemeente. Op regioniveau zien we dat de verhouding tussen het aantal plekken voor Beschermd wonen en het inwoneraantal het laagst is in de regio Overig Groningen. In alle regio's is sprake van een toename van de verhouding door een afname van het aantal plekken voor Beschermd wonen.

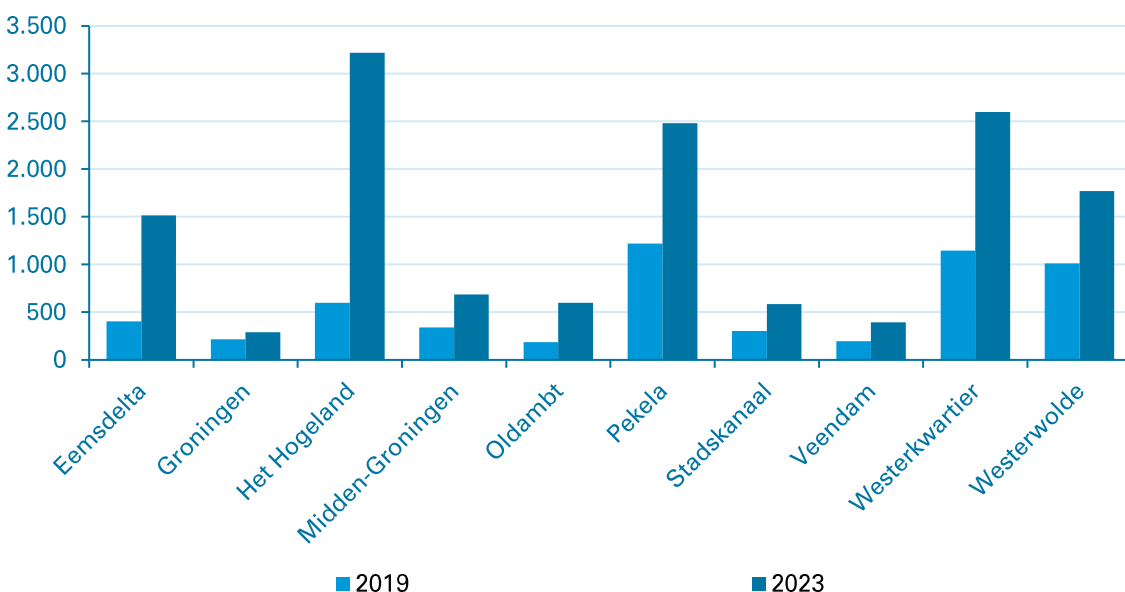
Uit de verdieping op gemeenteniveau valt op dat ook relatief gezien de gemeente Groningen de meeste plekken voor Beschermd wonen aanbiedt. Er zijn in deze gemeente per persoon die Beschermd wonen ontvangt, ongeveer 290 inwoners. Dit betekent dat hier de zorgdruk van Beschermd wonen het hoogst is. Ook in Veendam is deze verhouding laag (één plek per ongeveer 395 inwoners). In alle gemeenten is deze verhouding toegenomen sinds 2019 door de vermindering van het aantal plekken voor Beschermd wonen. In de gemeente Het Hogeland is op dit moment de verhouding het hoogst (één plek per ongeveer 3.220 inwoners). Hier is dus de zorgdruk wat betreft Beschermd wonen het laagst.

Figuur 25: Aantal inwoners per persoon in Beschermd wonen per woondealregio, 2019-2023*

Bron: gemeente Groningen (november 2023). *2023 beschikbaar tot en met november. Afgerond op vijftallen.

Figuur 26: Aantal inwoners per persoon in Beschermd wonen per gemeente, 2019-2023

Bron: gemeente Groningen (november 2023). *2023 beschikbaar tot en met november. Afgerond op vijftallen.

2.6 Maatschappelijke opvang

Definitie: iedereen die via de Wmo onderdak heeft bij een opvanglocatie.

Een andere woonvoorziening die via de Wmo wordt aangeboden is Maatschappelijke opvang. In tegenstelling tot Beschermd wonen zijn deze opvanglocaties een tijdelijke verblijfplek, waarbij personen onder begeleiding hun weg terug kunnen vinden naar een eigen woning. Deze opvanglocaties zijn daarbij bedoeld voor personen die dakloos zijn of dreigen te raken doordat ze bijvoorbeeld te maken hebben (gehad) met huiselijk geweld, psychische problemen, schulden, een verslaving en/of werkloosheid. De gemeente Groningen heeft een Monitor Dakloosheid Groningen 2018-2022 opgesteld. Deze monitor en de databestanden die hieraan ten grondslag lagen vormen ook de belangrijkste input voor dit onderzoek.

Afname van gebruik Maatschappelijke opvang verwacht op basis van demografische ontwikkeling

We gebruiken demografische ontwikkelingen om een inschatting te kunnen maken van het gebruik van Maatschappelijke opvang in de toekomst. Dit baseren we op verwachte leeftijdsontwikkelingen. De prognose is daarmee dus beleidsneutraal. Wijzigingen in beleid of in bijvoorbeeld de economische situatie van personen kunnen de prognose dus nog sterk beïnvloeden.

Op basis van de beleidsneutrale prognose verwachten we een lichte afname van het gebruik van Maatschappelijke opvang in alle gemeenten waar het op dit moment wordt aangeboden. Waar in 2022 nog 385 personen gebruik maakten van deze opvang, verwachten we dat dit in 2024 nog licht zal toenemen tot 400 personen, waarna dit aantal in 2041 weer licht is teruggelopen tot 380 personen. Bij een gelijkblijvend aantal opvanglocaties verblijven deze personen in de gemeenten Eemsdelta, Groningen en Westerkwartier. In alle gemeenten verwachten we een daling van het aantal personen tussen 2024 en 2041.

Tabel 12: Ontwikkeling personen (18+) die gebruik maken van Maatschappelijke opvang in periode 2024 tot 2041

Niveau	Naam	2024	2031	2024-2031	2041	2024-2041	
		Aantal	Aantal	Ontw.	Aantal	Ontw.	%
Provincie	Groningen	400	395	-5	380	-20	-5%
Woondeal-regio	Eemsdelta	15	15	0	10	-5	-37%
	Oost-Groningen	0	0	0	0	0	0%
	Overig Groningen	385	385	0	370	-15	-4%
Gemeente	Eemsdelta	15	15	0	10	-5	-37%
	Groningen	245	245	0	230	-15	-6%
	Westerkwartier	140	140	0	135	0	-1%

Bron: Monitor dakloosheid gemeente Groningen 2018-2022. Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024). Afgerond op vijftallen.

Beleid gericht op 'Wonen eerst', voordat opvangplekken worden ingezet

Op dit moment worden dakloze personen in eerste instantie vaak opgevangen door een maatschappelijke opvanglocatie voordat ze de stap maken naar reguliere huisvesting. Het doel is om in de komende jaren in te zetten op het direct leveren van stabiele huisvesting met waar nodig ondersteuning. Dit is dan zonder de tussenstap van een maatschappelijke opvanglocatie. Een grote opgave ligt wel in het vergroten van een passende woningvoorraad voor deze doelgroep. Denk hierbij hoofdzakelijk aan het voldoende aanbieden van sociale huurwoningen tot de aftoppingsgrens, aangezien deze personen vaak tot de primaire doelgroep van corporatie behoren. Indien dit beleid succesvol wordt doorgevoerd, kan het aantal plekken aan Maatschappelijk opvang nog verder worden afgebouwd dan dat we nu via een demografische prognose verwachten.

In totaal 385 personen die in 2022 in Maatschappelijke opvang voor daklozen hebben verbleven

Op basis van gegevens van de gemeente Groningen hebben we in beeld hoeveel personen er in 2022 in een opvanglocatie verbleven, namelijk 385 personen. Dit is exclusief personen die verblijven in de vrouwenopvang. Personen die daar verblijven worden in de huidige monitor immers niet als dakloos beschouwd. Op deze opvanglocatie bevinden zich zestien crisisplekken voor acute kortere opvang en 22 appartementen voor langere opvang.

Merendeel opvanglocaties in gemeente Groningen, daarnaast in Eemsdelta en Westerkwartier

De opvanglocaties bevinden zich grotendeels in de gemeente Groningen. Vijftien personen verbleven in de gemeente Eemsdelta via het Vangnetwerk Appingedam en 139 personen in de gemeente Westerkwartier in de crisisopvang Leek. De overige personen verbleven in een van de opvanglocaties in de gemeente Groningen.

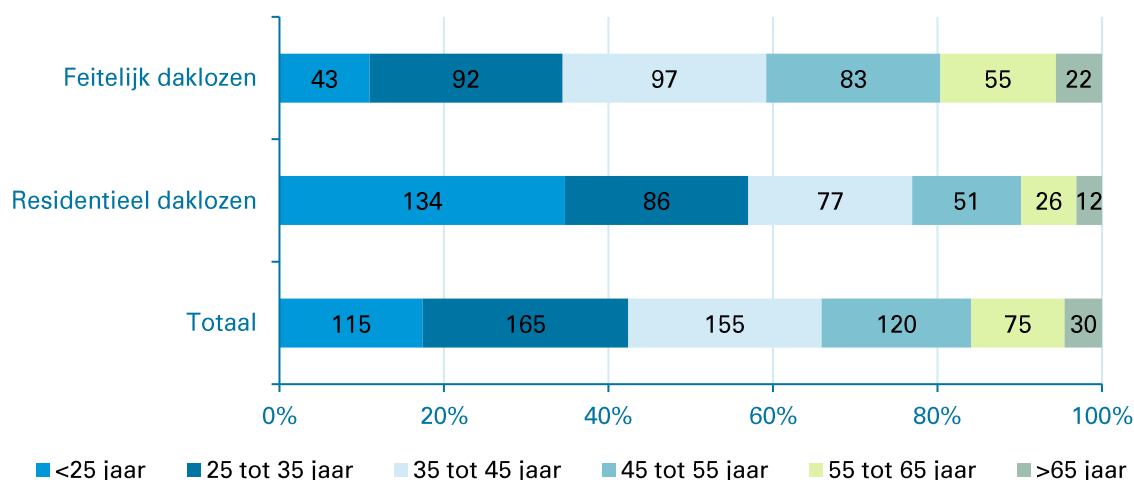
Potentiële behoefte aan opvanglocaties in beeld door briefadressen

Op basis van de registratie van briefadressen en buitenslapers zien we dat er ook personen zijn die geen vast woonadres hebben, maar ook geen gebruik maken van een opvanglocatie. Deze personen worden feitelijke daklozen genoemd. In totaal zijn er in de provincie Groningen in 2022 circa 260 personen die uitsluitend buiten een Maatschappelijke opvang overnachten. Dit aantal is vergelijkbaar met voorgaande jaren. In werkelijkheid ligt dit aantal nog hoger, aangezien niet alle feitelijke daklozen ook geregistreerd zijn via een briefadres of waargenomen zijn als buitenslaper. Deze personen hebben mogelijk (op termijn) wel behoefte aan een verblijfsruimte.

57% van residentieel daklozen is jonger dan 35 jaar

We onderscheiden de populatie aan feitelijk en residentieel daklozen vervolgens op basis van hun leeftijd. We rekenen hierbij enkel de doelgroep van achttien jaar of ouder mee. Personen die jonger zijn behoren over het algemeen nog tot een gezin waarmee zij in opvang zitten, bijvoorbeeld via de gezinsopvang in de gemeente Groningen. Het blijkt dat circa 57% van de residentieel daklozen jonger is dan 35 jaar. Onder feitelijk dakloze personen ligt dit aandeel beduidend lager (34%). Ten opzichte van de totale bevolkingssamenstelling van de provincie Groningen geldt echter voor zowel feitelijk als residentieel daklozen dat zij relatief jong zijn.

Figuur 27: Feitelijk en residentieel dakloze personen* naar leeftijdsklassen in de provincie Groningen, 2022

Bron: Monitor dakloosheid gemeente Groningen 2018-2022. Bewerking Stec Groep (2024). Afgerond op vijftallen.
 *De optelling van het totaal aantal personen komt niet overeen met de optelsom. Daklozen kunnen in een jaar zowel als residentieel als feitelijk dakloze geregistreerd worden.

2.7 Jeugdwet

Definitie: alle personen, ongeacht hun leeftijd, die gebruik maken van de zorg die valt onder de Jeugdwet.

Via de Jeugdwet zijn gemeenten verantwoordelijk voor hulp die aan jeugdigen (tot achttien jaar met uitloop tot 23 jaar) geleverd wordt. Deze hulp is ondersteuning en zorg aan jeugdigen en of hun ouders/verzorgers. Ook het bevorderen van zelfstandig maatschappelijk functioneren valt hieronder. Jeugdhulp kan onderverdeeld worden in jeugdhulp zonder en met verblijf. Bij jeugdhulp met verblijf woont de jeugdige niet meer bij de ouders, maar bijvoorbeeld in een pleeggezin, gezinshuis of instelling. In bijlage A is een verdieping opgenomen over de Jeugdwet.

Afname jeugdhulp verwacht op basis van huidig gebruik

In onderstaand overzicht geven we de verwachte ontwikkeling van het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van de Jeugdwet. We maken hiervoor gebruik van cijfers van het CBS. Vervolgens gebruiken we een prognose van het aantal gezinnen per gemeente om een inschatting te kunnen maken van het aantal jeugdigen dat in de toekomst jeugdhulp nodig heeft. We houden er in deze prognose dus rekening mee dat het aandeel jeugdigen dat gebruik maakt van jeugdhulp niet toeneemt. In werkelijkheid zien we echter lange wachttijden in de jeugdzorg. Wanneer wordt ingezet op het inlopen van deze wachttijden kan de vraag naar jeugdhulp hoger uitvallen.

Meer dan 80% jeugdhulp wordt aangeboden zonder verblijf, bij verblijf merendeel wonend in instelling

Op basis van historische cijfers hebben we inzicht in de verblijfssituatie van jongeren die gebruik maken van jeugdhulp. Hieruit blijkt dat veruit het merendeel van de jeugdhulp wordt aangeboden terwijl de jongere bij de verzorgers/ouders blijft wonen. Dit zien we in alle gemeenten terug.

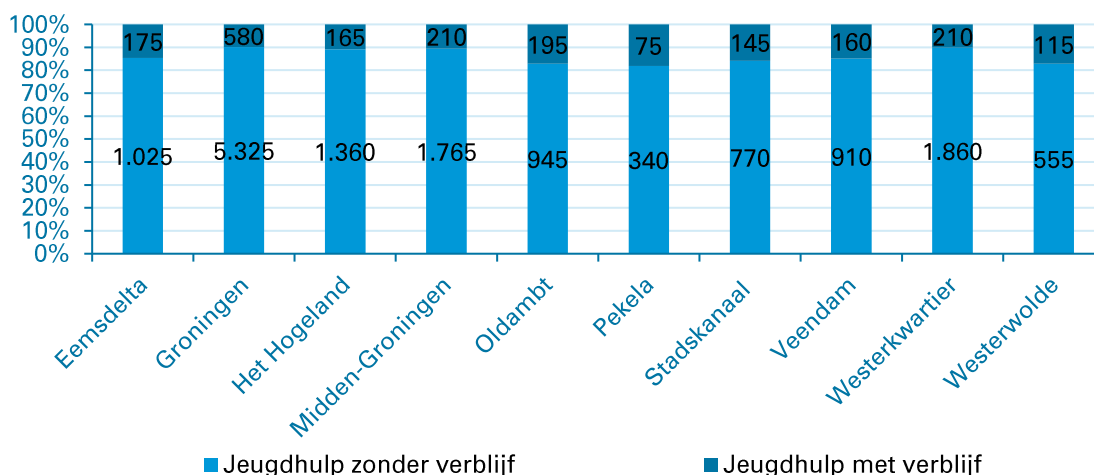
We hebben vervolgens ook onderscheid gemaakt naar het type jeugdhulp wanneer er wel sprake is van verblijf. Hieruit blijkt dat ongeveer de helft van de jongeren in een instelling woont. Andere vormen van verblijf zijn pleegzorg, een gesloten plaatsing of een gezinsgerichte woning (gezinshuis). Meerdere vormen van jeugdhulp kunnen voorkomen in één jaar. Hierdoor tellen de aantallen uit figuur 29 niet op tot het aantal in figuur 28.

Tabel 13: Ontwikkeling personen die gebruik maken van Jeugdhulp in de periode 2024 tot 2041

Niveau	Naam	2024	2031	2024-2031	2041	2024-2041	
		Aantal	Aantal	Ontw.	Aantal	Ontw.	%
Provincie	Groningen	16.875	16.745	-130	16.610	-265	-2%
Woondeal-regio	Eemsdelta	1.200	1.160	-40	1.105	-95	-8%
	Oost-Groningen	4.200	4.070	-130	3.865	-335	-8%
	Overig Groningen	11.475	11.520	+45	11.645	+170	+1%
Gemeente	Eemsdelta	1.200	1.160	-40	1.105	-95	-8%
	Groningen	5.905	6.130	+225	6.225	+320	+5%
	Het Hogeland	1.520	1.445	-75	1.445	-75	-5%
	Midden-Groningen	1.980	1.920	-60	1.940	-40	-2%
	Oldambt	1.140	1.080	-60	1.055	-85	-7%
	Pekela	415	395	-20	370	-45	-11%
	Stadskanaal	910	900	-10	875	-35	-4%
	Veendam	1.070	1.030	-40	910	-160	-15%
	Westerkwartier	2.070	2.025	-45	2.035	-35	-2%
	Westerwolde	665	665	0	655	-10	-2%

Bron: CBS (2024, cijfers 2018-2022). Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024).

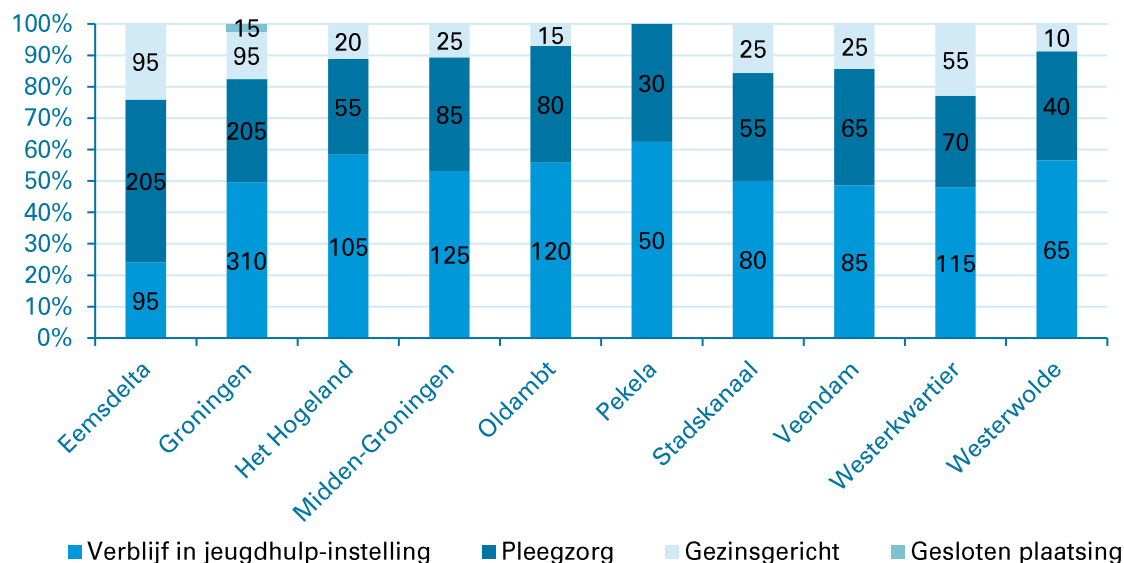
Figuur 28: Jeugdigen met jeugdhulp per gemeente naar verblijfs situatie in 2022

Bron: CBS (2024, cijfers 2022). Bewerking Stec Groep (2024). Afgerond op vijftallen.

Figuur 29: Vormen van jeugdhulp* in de provincie Groningen in 2022

Bron: CBS (2024, cijfers 2022). Bewerking Stec Groep (2024). Afgerond op vijftallen. *Meerdere vormen van

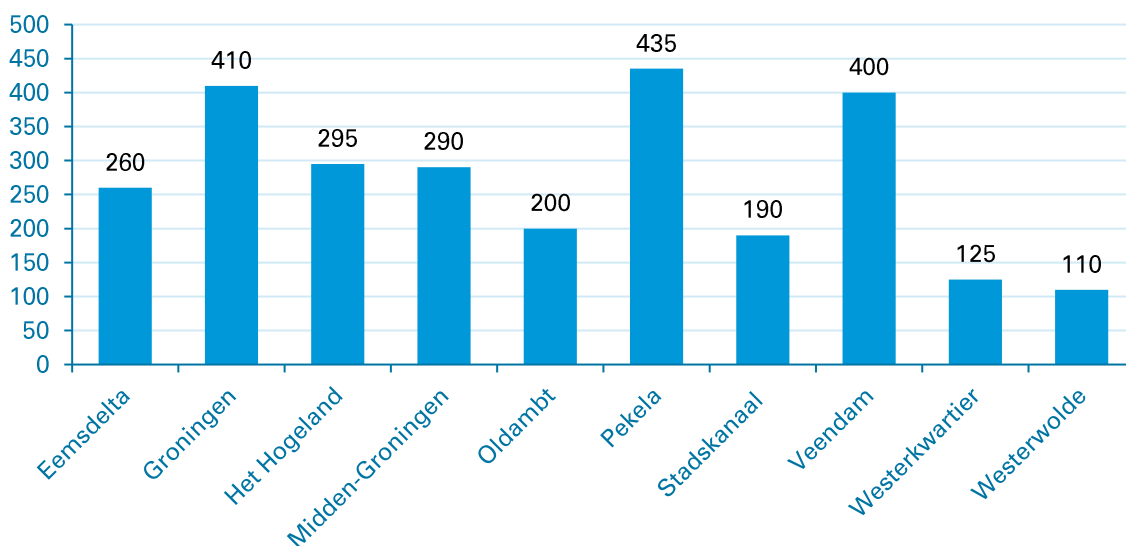

jeugdhulp per jeugdige zijn mogelijk in een jaar.

Zorgdruk vanuit jeugdigen met verblijf het hoogst in Westerkwartier en Westerwolde

We vergelijken vervolgens het aantal jeugdigen dat jeugdhulp met verblijf ontvangt met het aantal inwoners van de verschillende gemeenten. Hieruit blijkt dat met name in Westerkwartier en Westerwolde relatief weinig inwoners per jeugdige met verblijf zijn. Hier is dus de zorgdruk voor deze doelgroep het hoogst. In Groningen, Pekela en Veendam is de zorgdruk juist relatief laag. Mogelijke reden hiervoor is dat er relatief veel plekken voor jeugdzorg met verblijf in Westerkwartier en Westerwolde staan. In paragraaf 2.10 staan we stil bij alle bewoners van instellingen en opvanglocaties voor een totaalbeeld hiervan.

Figuur 30: Aantal inwoners per jeugdige die jeugdhulp met verblijf ontvangt per gemeente in 2022

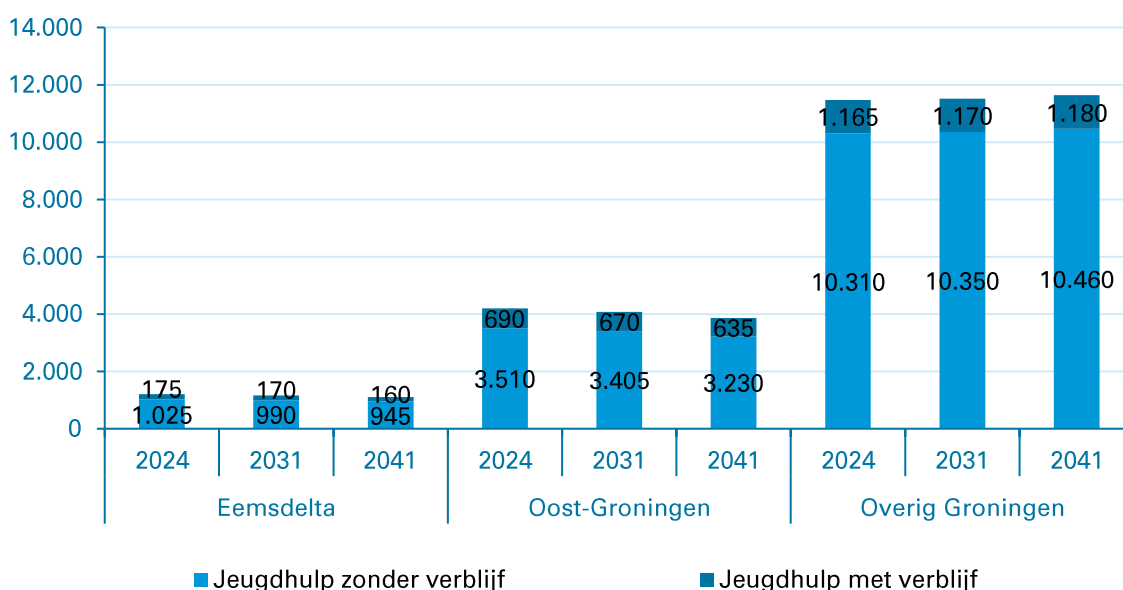

Bron: CBS (2024, cijfers 2022). Bewerking Stec Groep (2024). Afgerond op vijftallen.

Vooruitblik toont lichte toename in regio Overig Groningen, afname in andere regio's

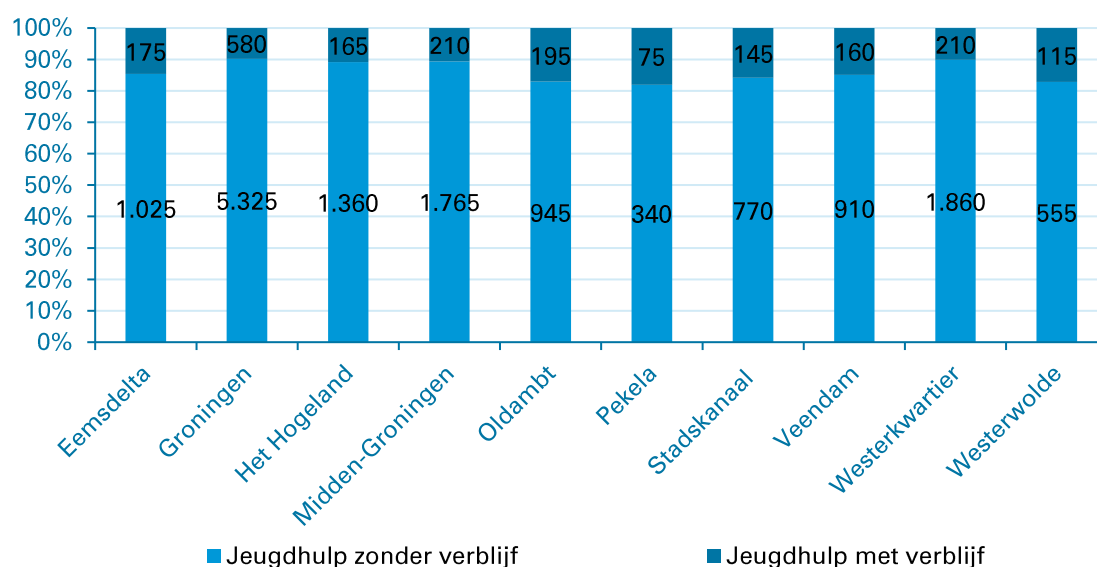
Op basis van demografische ontwikkelingen blijft de vraag naar jeugdhulp redelijk stabiel. In de regio Overig Groningen verwachten we door een mogelijke toename van het aantal gezinnen ook een toename van de vraag naar jeugdhulp. In de andere regio's verwachten we juist een daling (figuur 30). Op gemeenteniveau zien we dat naar verwachting de vraag naar jeugdhulp enkel in de gemeente Groningen toeneemt. In de andere gemeenten verwachten we een lichte daling vanwege een afname van het aantal gezinnen. Hierbij geldt opnieuw dat het daadwerkelijke gebruik van jeugdhulp ook sterk afhankelijk is van de huidige wachtlijsten en in welke mate wordt ingezet op het terugdringen hiervan.

Figuur 31: Verwachte ontwikkeling jeugdhulp naar verblijfssituatie per woondealregio, 2024-2041

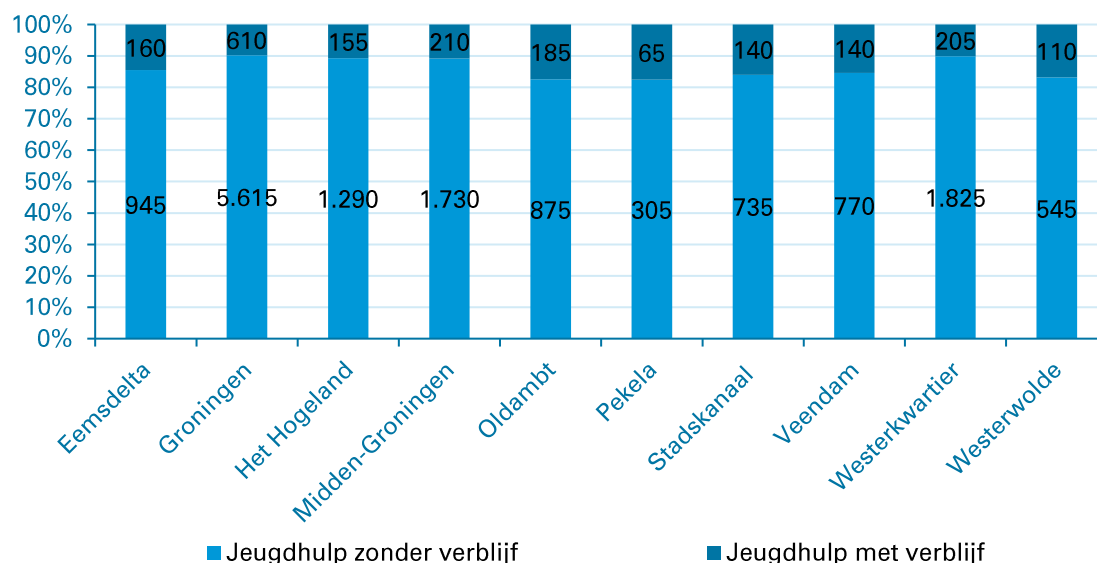
Bron: CBS (2024, cijfers 2022). Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024). Pleegzorg is beschouwd als jeugdhulp zonder verblijf.

Figuur 32: Verwachte ontwikkeling jeugdhulp naar verblijfssituatie per gemeente in 2024 (op basis van cijfers uit 2022)

Bron: CBS (2024, cijfers 2022). Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024). Pleegzorg is beschouwd als jeugdhulp zonder verblijf.

Figuur 33: Verwachte ontwikkeling jeugdhulp naar verblijfsituatie per gemeente in 2041

Bron: CBS (2024, cijfers 2022). Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024). Pleegzorg is beschouwd als jeugdhulp zonder verblijf.

2.8 Forensische zorg

Definitie: geestelijke gezondheidszorg, verslavingszorg en verstandelijk gehandicaptenzorg die onderdeel is van een (voorwaardelijke) straf of maatregel. Forensische zorg wordt meestal door de rechter opgelegd als onderdeel van een straf en/of maatregel aan iemand met een psychisch/psychiatrische stoornis of verstandelijke beperking die een strafbaar feit heeft gepleegd. Forensische zorg beweegt zich daarom op het snijvlak van twee werelden. Die van het strafrecht en die van de zorg.

Gepaste zorg door middel van indicatiestelling en plaatsing

Forensische zorg wordt opgestart aan de hand van een indicatiestelling. Dit is het proces van advisering voor de gewenste zorgintensiteit en het type zorg. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in klinische zorg, verblijfszorg en ambulante zorg. Deze indicatiestelling vindt onafhankelijk van het zorgaanbod plaats en het betreft dan ook een objectieve bepaling van passende zorg. Als er een indicatie is gesteld, begint het proces van plaatsing van de justitiabele/ontvanger van de forensische zorg. De plaatsende instanties zoeken een zorgaanbieder die de geïndiceerde zorg en de eventueel vereiste beveiliging kan leveren.

Klinische zorg in Groningen via Forint met verschillende beveiligingsniveaus

In (en nabij) de provincie Groningen zijn twee locaties waar klinische zorg wordt aangeboden door organisatie Forint (onderdeel van Lentis). Dit betreft de Forensisch Psychiatrische Afdeling (FPA) in Zuidlaren met beveiligingsniveau 2 en plek voor zestig patiënten en het Forensisch Psychiatrisch Centrum (FPC) Dr. S. van Mesdag in Groningen met beveiligingsniveau 4 en plek voor circa 260 tbs-patiënten. Beide locaties richten zich voor een groot deel op justitiabelen die een indicatie voor klinische zorg hebben ontvangen in de provincie Groningen. Waar ze geplaatst worden, hangt af van het vereiste beveiligingsniveau.

Verblijfszorg in Groningen via diverse zorgaanbieders, die ook andere zorg aanbieden

Er zijn verschillende zorgaanbieders in Groningen actief die verblijfszorg aanbieden. Verblijfszorg is een vorm van forensische zorg die redelijk overeenkomt met 'regulier' beschermd wonen, maar dan op basis van een strafrechtelijke titel/maatregel. Dit zorgt ervoor dat deze vorm van zorg door

aanbieders wordt aangeboden die ook Beschermd Wonen aanbieden aan personen die dit via de Wmo of Wlz ontvangen. Op basis van openbare data is onduidelijk hoeveel personen precies forensische verblijfszorg ontvangen. In ieder geval geldt dat zorgpartijen vaak geen vast aantal plekken aanbieden aan forensische cliënten. Wanneer een plek vrij komt, wordt gekeken naar de vraag (zowel regulier als forensisch) en wat passend is in de voorziening.

Ook ambulante zorg in Groningen via diverse zorgaanbieders

Vergelijkbare zorgaanbieders als voor verblijfszorg bieden ook ambulante forensische zorg aan. Dit is een vorm van forensische zorg waarbij geen sprake is van verblijf. Dit betreft zorg die voornamelijk wordt verleend op afgesproken tijden waarbij de justitiabelen vanuit de eigen woonomgeving naar de hulpverlener toekomen of andersom. Ook deze zorg wordt aangeboden door een divers aantal zorgaanbieders in Groningen, die dezelfde zorg ook aanbieden aan personen zonder strafrechtelijke titel/maatregel. Dit zijn bijvoorbeeld personen die op basis van de Wmo, Wlz of Jeugdwet ambulante begeleiding ontvangen.

2.9 Particuliere huishoudens met zorggebruik

In dit onderzoek leggen we het verband tussen het (toekomstige) zorggebruik in de provincie Groningen en de huisvesting die hierbij gewenst is. Een deel van de zorggebruikers kan namelijk zorg in een reguliere woning ontvangen, terwijl een ander deel gebaat is bij zorg in een instelling. Hiervoor zijn we al op hoofdlijnen ingegaan op de verdeling in zorg 'thuis' of in een instelling per zorgwet. Per woning/instellingsplek kunnen echter meerdere vormen van zorg geleverd worden.

In deze paragraaf belichten we daarom zorggebruikers als één groep en verdiepen we ons verder op de woonsituatie van particuliere huishoudens. We hanteren voor de afbakening van deze groep de definitie van het CBS. Dit betekent dat een particulier huishouden uit één of meer personen bestaat die samen een woonruimte bewonen en zichzelf (dus niet-bedrijfsmatig), voorzien in de dagelijkse levensbehoeften. Dit zijn dus uitsluitend bewoners van zelfstandige woningen. Op dit laatste punt onderscheiden deze huishoudens zich van institutionele huishoudens die wel bedrijfsmatig voorzien worden in de dagelijkse levensbehoeften.

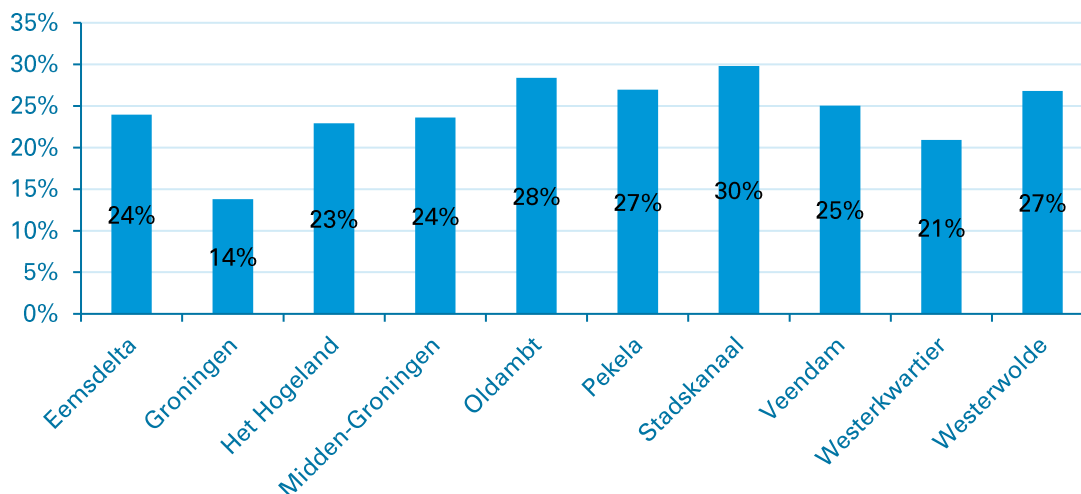
20% van particuliere huishoudens gebruikt vorm van zorg, aandeel het hoogst in Stadskanaal

Op basis van het gebruik van zorg via wijkverpleging, Wlz, Wmo of de Jeugdwet (forensische zorg is hiervoor onvoldoende in beeld) brengen we in beeld welk aandeel van de particuliere huishoudens zorg gebruikt in de provincie Groningen. In totaal gebruikten 58.200 particuliere huishoudens één van voorgaande vormen van zorg in 2021. Dat is 20% van het totaal aantal particuliere huishoudens in de provincie Groningen. We zien echter wel duidelijke verschillen in het zorggebruik tussen de verschillende regio's en gemeenten.

Met name in Oost-Groningen is het zorggebruik relatief fors. In 2021 gebruikte 28% van de particuliere huishoudens in Oost-Groningen een vorm van zorg. Dit was in de regio's Eemsdelta (24%) en Overig Groningen (17%) beduidend lager. Het lage aandeel zorggebruik in Overig Groningen komt met name door de gemeente Groningen. Hier gebruikt slechts 14% van de particuliere huishoudens zorg. Het hoogste aandeel zorggebruik zien we in de gemeente Stadskanaal, maar liefst 30% van de huishoudens in deze gemeente gebruikten in 2021 een vorm van zorg.

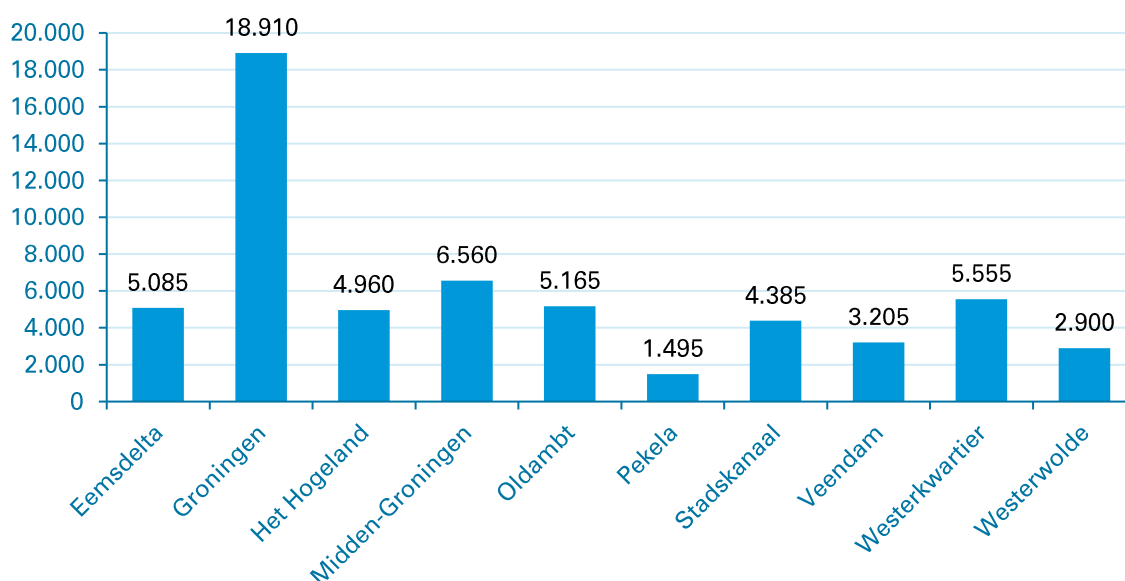
In absolute aantallen woont het merendeel van de particuliere huishoudens die zorg gebruiken in de gemeente Groningen, namelijk in totaal 18.910 huishoudens in 2021. Ondanks het relatief lage aandeel is dit ruim meer dan in de overige gemeenten in de provincie Groningen.

Figuur 34: Aandeel particuliere huishoudens met zorggebruik per gemeente in 2021

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2021). Vektis (2021). Bewerking Stec Groep (2024).

Figuur 35: Aantal particuliere huishoudens met zorggebruik per gemeente in 2021

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2021). Vektis (2021). Bewerking Stec Groep (2024).

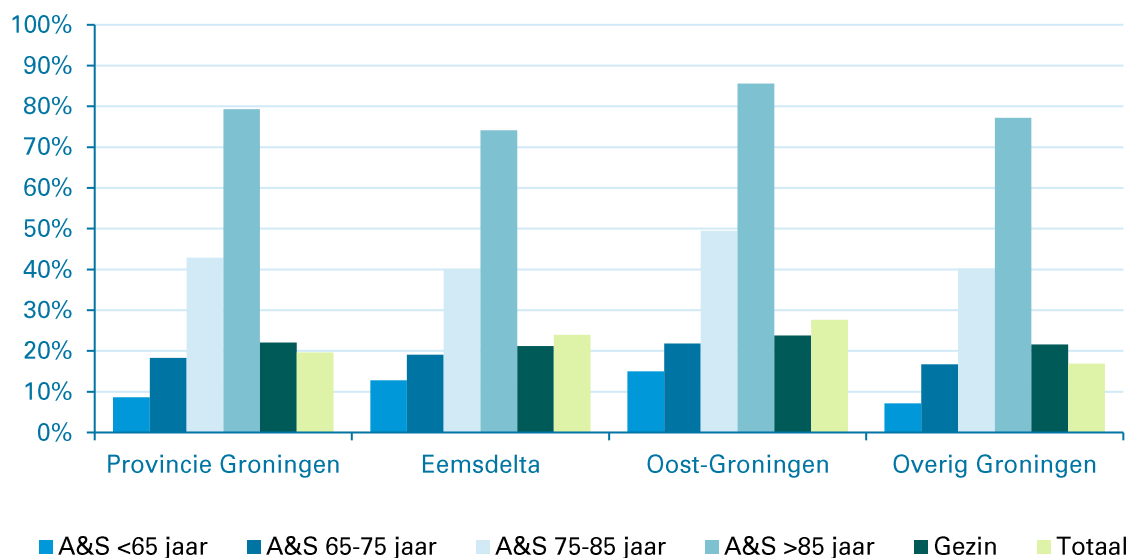
Leeftijd speelt belangrijke rol in zorggebruik, 79% van 85-plus huishoudens gebruikt zorg

We onderscheiden het zorggebruik van huishoudens vervolgens op basis van leeftijd en huishoudenssamenstelling. Beide hebben namelijk een belangrijke invloed op het zorggebruik. Zo vindt binnen gezinnen logischerwijs met name Jeugdhulp plaats, terwijl oudere huishoudens vaker gebruik maken van Wmo, Wlz en wijkverpleging. Dit zien we terug in de cijfers. Zo neemt het zorggebruik met name vanaf 75 jaar toe en gebruikt veruit het merendeel van de particuliere huishoudens die ouder zijn dan 85 jaar een vorm van zorg (79%).

De verschillen binnen leeftijdsklassen zijn tussen gemeenten kleiner dan als we kijken naar het totale zorggebruik. Dit komt doordat een oververtegenwoordiging van oudere huishoudens in sommige gemeenten ook tot meer zorggebruik leidt. We zien echter dat dit niet de enige verklaring is. Ook onder jonge huishoudens vindt er namelijk meer zorggebruik plaats in

bijvoorbeeld de Oost-Groningse gemeenten. Verder zien we dat ook het zorggebruik bij alle oudere leeftijdsklassen daar het hoogst is.

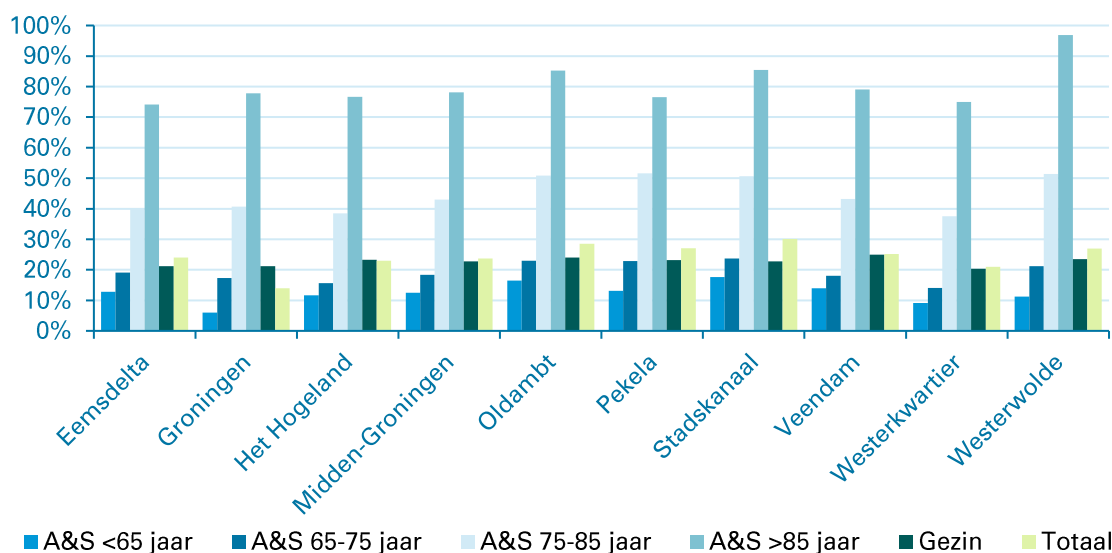
Figuur 36: Particuliere huishoudens met zorggebruik naar leeftijd en

huishoudenssamenstelling per woondealregio in 2021

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2021). Vektis (2021). Bewerking Stec Groep (2024).

Figuur 37: Particuliere huishoudens met zorggebruik naar leeftijd en huishoudenssamenstelling per gemeente in 2021

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2021). Vektis (2021). Bewerking Stec Groep (2024).

70% van particuliere huishoudens met zorggebruik heeft een laag inkomen

Het inkomen van huishoudens kan een rol spelen of huishoudens wel of geen zorg nodig hebben. In de provincie Groningen heeft 70% van de particuliere huishoudens die zorg gebruikt een laag inkomen. Dit is beduidend meer dan bij alle particuliere huishoudens. Deels hangt dit samen met het feit dat oudere huishoudens vaker een laag inkomen hebben. Mogelijk speelt een verminderde zelfredzaamheid onder huishoudens met een laag inkomen een rol. Over het

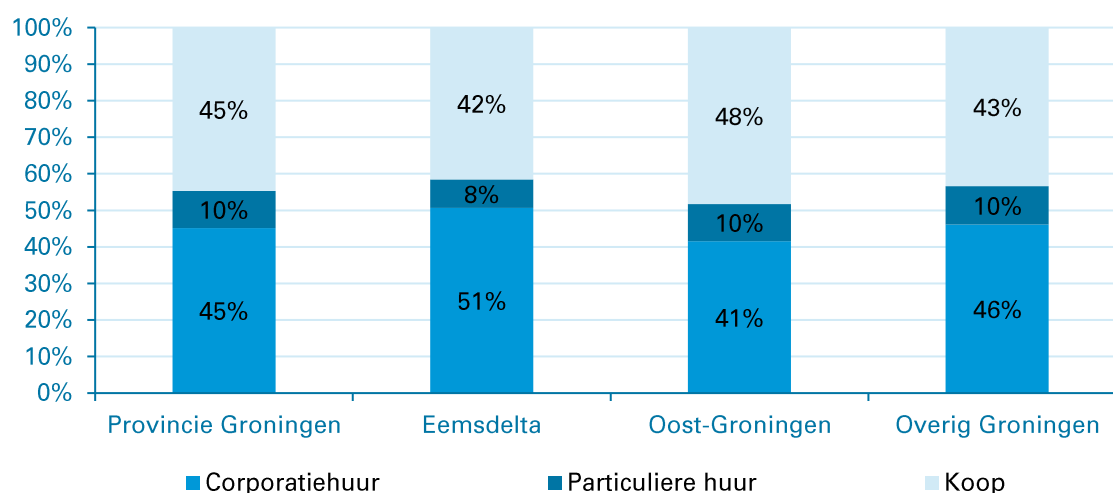
algemeen wonen er meer mensen met een laag inkomen in de regio's Eemsdelta en Oost-Groningen. Dit zien we ook deels terug in de verdeling naar inkomen onder de huishoudens die zorg gebruiken. In Eemsdelta zijn relatief gezien de meeste zorggebruikers onder huishoudens met een laag inkomen (73%) en in Overig Groningen het laagst (68%). Dit aandeel is het laagst in de gemeente Westerkwartier (60%).

45% van particuliere huishoudens met zorggebruik woont in een corporatiewoning

Als we ten slotte kijken naar waar particuliere huishoudens met zorggebruik met name wonen, dan zien we dat circa 45% in een corporatiewoning woont in de provincie Groningen. Dat is relatief veel wanneer we dit vergelijken met de totale woningvoorraad van de provincie. Slechts 29% van de totale woningvoorraad is namelijk een corporatiewoning. Zorggebruikers wonen dus relatief vaak in een corporatiewoning.

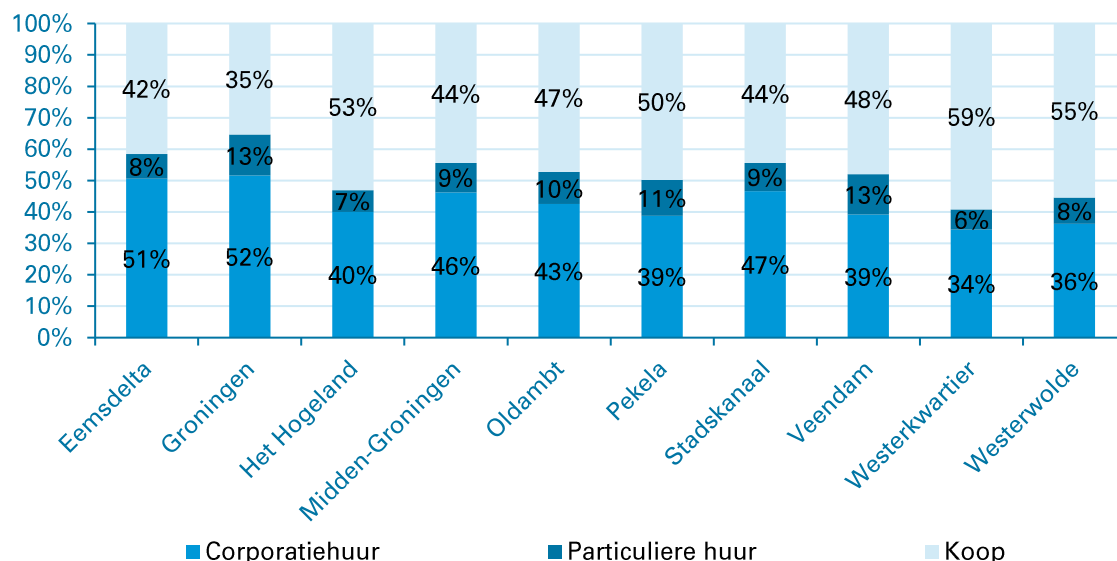
Onderscheid makend naar regio's en gemeenten valt op dat het aandeel zorggebruikers in corporatiewoningen met name hoog is in de regio Eemsdelta (51%) en in de gemeente Groningen (52%) en juist relatief laag in Westerkwartier (34%) en Westerwolde (36%). Dit hangt samen met de opbouw van de woningvoorraad per gemeente. Zo staan er in de gemeenten Eemsdelta en Groningen ook relatief veel corporatiewoningen en in Westerkwartier en Westerwolde relatief weinig.

Figuur 38: Particuliere huishoudens met zorggebruik naar eigendom per Woondealregio in 2021

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2021). Vektis (2021). Bewerking Stec Groep (2024).

Figuur 39: Particuliere huishoudens met zorggebruik naar eigendom per gemeente in 2021

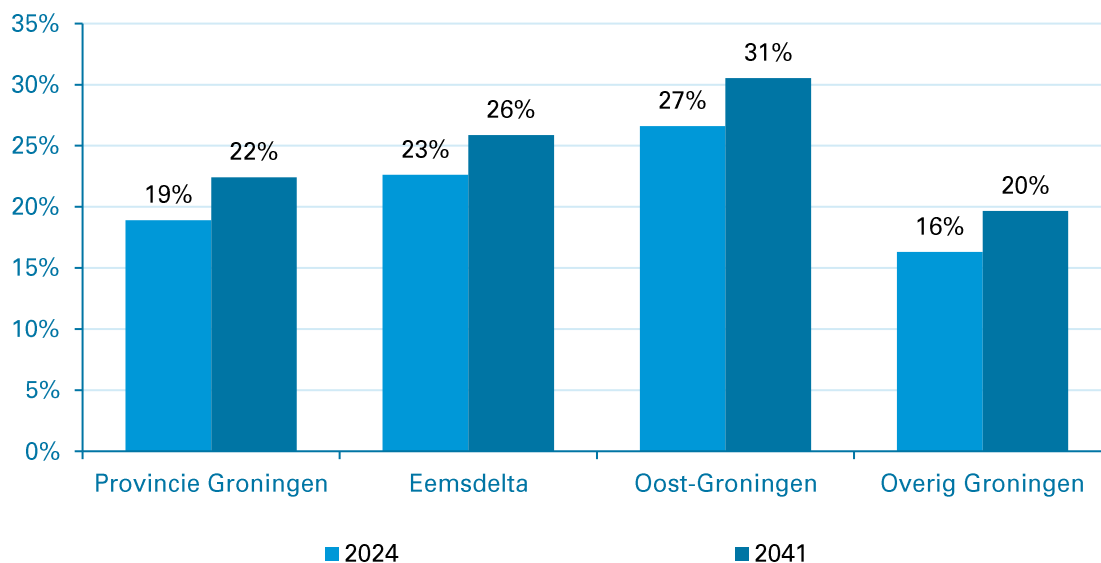

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2021). Vektis (2021). Bewerking Stec Groep (2024).

Aandeel particuliere huishoudens dat gebruik maakt van zorg stijgt naar verwachting tot 22%

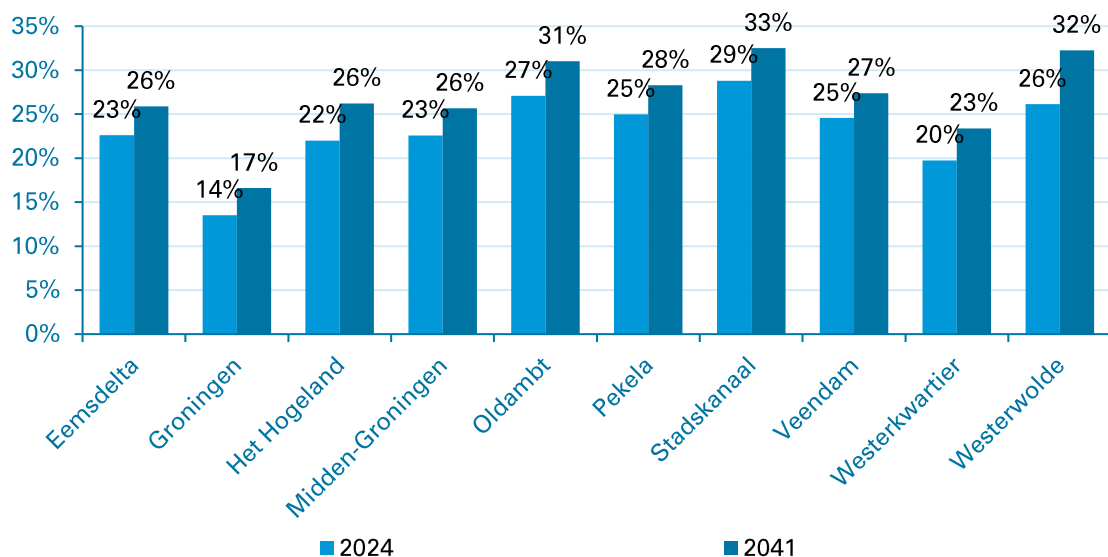
We maken op basis van de verwachte demografische ontwikkelingen een inschatting van het zorggebruik van particuliere huishoudens in 2041. Doordat de provincie Groningen verder vergrijsd en oudere huishoudens vaker zorg gebruiken, zien we dat het aandeel particuliere huishoudens dat zorg gebruikt toeneemt. In 2024 gebruikt ongeveer 19% van de huishoudens in provincie Groningen zorg. Naar verwachting neemt dit aandeel toe tot 22% in 2041. Onderscheid makend naar regio's en gemeenten valt op dat dit aandeel in 2041 met name hoog is in de regio Oost-Groningen (31%). Dit is bijvoorbeeld beduidend hoger dan in Overig Groningen (20%). Op gemeenteniveau komt dit met name door een relatief laag aandeel zorggebruikende huishoudens in de gemeenten Groningen (17%) en Westerkwartier (23%). In Stadskanaal (33%) en Westerwolde (32%) gebruiken naar verwachting juist relatief veel huishoudens zorg in 2041.

Figuur 40: Ontwikkeling aandeel huishoudens dat zorg gebruikt per Woondealregio, 2024-2041

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022). Primso2023. Bewerking Stec Groep (2024).

Figuur 41: Ontwikkeling aandeel huishoudens dat zorg gebruikt per gemeente, 2024-2041

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022). Primso2023. Bewerking Stec Groep (2024).

2.10 Institutionele bewoners met zorggebruik

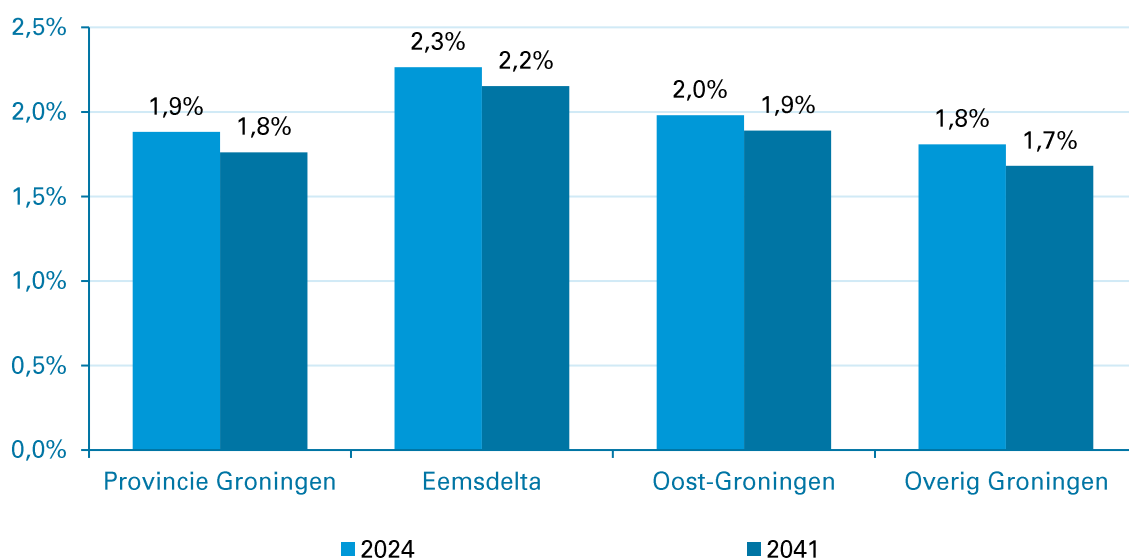
Naast particuliere huishoudens vindt er ook veel zorggebruik plaats door institutionele bewoners. Dit zijn personen die in een instelling wonen waar zorg geleverd wordt of verblijven in een opvanglocatie. Dit kan vanuit verschillende wetten geleverd worden, maar het merendeel ontvangt zorg vanuit de Wlz. Deze doelgroep heeft 24-uurszorg nodig en die kan in veel gevallen het beste geleverd worden in een instelling. Op dit moment wordt er echter wel nadrukkelijk ingezet op een extramuralisering van de zorg, waarbij onder andere het aantal instellingsplekken voor ouderenzorg gelijk gehouden wordt. Dit houdt in dat personen met een zorgvraag deze zorg steeds vaker thuis geleverd krijgen. Dit is ook te zien aan het verloop van Wlz-zorg (zie figuur 14).

In deze paragraaf benoemen we de omvang van het zorggebruik in instellingen en de ondersteuning door middel van opvanglocaties in de provincie Groningen. We relateren dit aan het totaal aantal personen dat in een gemeente of regio woont. Hiermee brengen we de relatieve omvang in beeld. Dit is relevant voor de huisvestingsdruk die uitstroom uit instellingen of opvanglocaties op kan leveren. Instellings – of opvangbewoners zijn namelijk vaak op zoek naar een woning in de nabijheid van de instelling of opvanglocatie waar ze daarvoor woonden. Deze verhuisrelatie benoemen we uitgebreider in de volgende hoofdstukken.

Circa 1,9% woont in de provincie Groningen in een zorginstelling

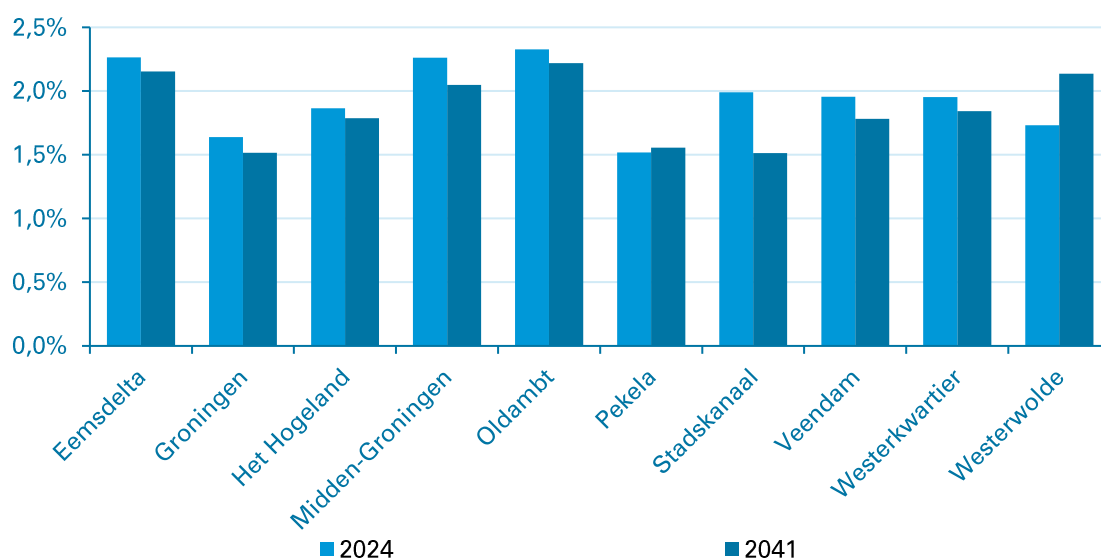
In de provincie Groningen woont 1,9% van de inwoners in een zorginstelling of opvanglocatie. Onder zorginstellingen en opvanglocaties verstaan we locaties waar langdurige zorg met verblijf (Wlz), Beschermd wonen (Wmo), langdurige opvang (Wmo) en jeugdhulp met verblijf (Jeugdwet) worden aangeboden. Naar verwachting verblijven er in 2041 iets minder mensen in een instelling of opvanglocatie in de provincie Groningen (1,8%). We houden hierbij al rekening met de al ingezette extramuralisering van Wlz verpleging en verzorging, die met name aan ouderen wordt geleverd. Wanneer we onderscheid maken naar regio's en gemeenten dan valt op in de regio Eemsdelta relatief gezien de meeste personen in een instelling of opvanglocatie verblijven (2,3%), maar dat de verschillen klein zijn. Op gemeenteniveau verblijven relatief gezien de meeste personen in een instelling of opvanglocatie in Eemsdelta, Midden-Groningen en Oldambt (allen 2,3%). In de gemeente Pekela verblijven de minste personen in een instelling of opvanglocatie (1,6%).

Figuur 42: Ontwikkeling aandeel inwoners dat in een instelling of opvanglocatie verblijft per Woondealregio, 2024-2041

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022). Beschermd wonen gemeente Groningen (2023). Monitor dakloosheid gemeente Groningen (2023). Zorgkantoor Groningen (2023). Bewerking Stec Groep (2024).

Figuur 43: Ontwikkeling aandeel inwoners dat in een instelling of opvanglocatie verblijft per gemeente, 2024-2041

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022). Beschermd wonen gemeente Groningen (2023). Monitor dakloosheid gemeente Groningen (2023). Zorgkantoor Groningen (2023). Bewerking Stec Groep (2024).

3. Wonen en zorg voor ouderen (65-plus)

In het vorige hoofdstuk toonden we aan dat met name vergrijzing zal zorgen voor een toename van het zorggebruik in de provincie Groningen. Deze toename van zorggebruik zal leiden tot een huisvestingsopgave. De bestaande woningvoorraad en woonomgeving is immers onvoldoende geschikt voor de zorgbehoevenden van de toekomst. In dit hoofdstuk gaan we daarom in op deze opgave. We bespreken hierin de verwachte huishoudensontwikkeling die de oudere doelgroep tot 2041 doormaakt, hoe dit verband houdt met het zorggebruik en welke opgaven dit opleveren. We besteden daarbij zowel aandacht aan de gewenste woningtypen als aan de gewenste woonomgeving.

Belangrijkste conclusies hoofdstuk 3

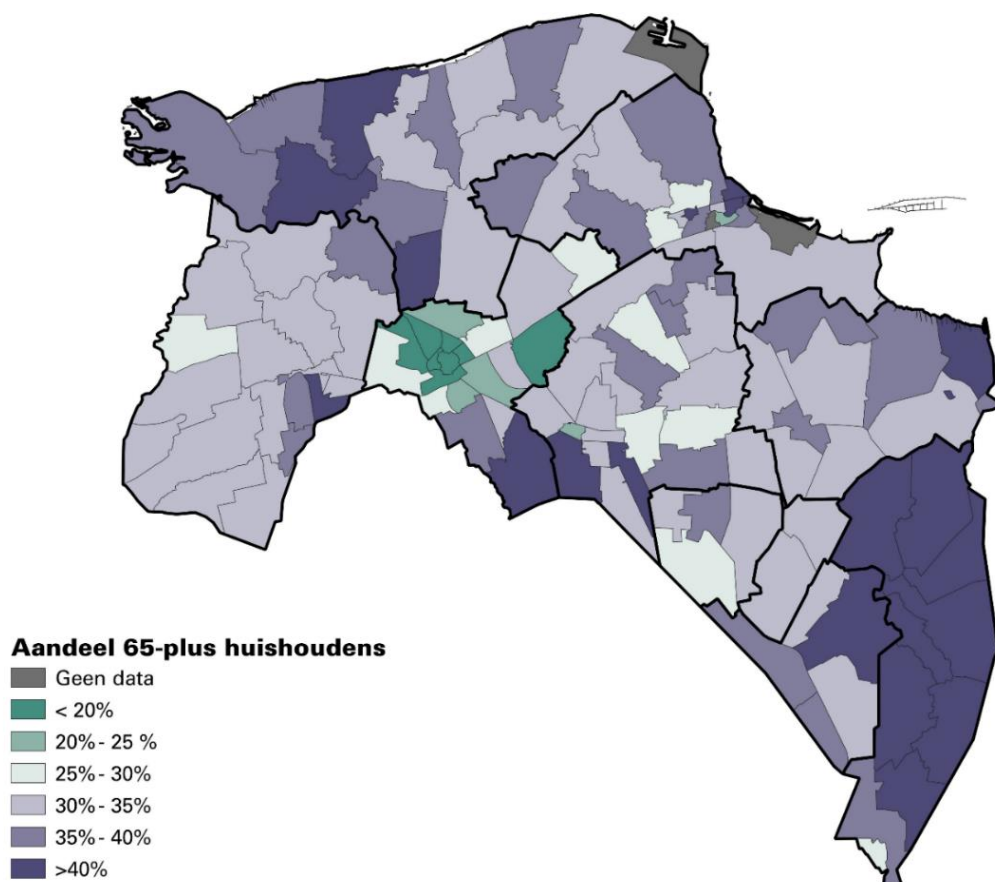
- Het aantal particuliere huishoudens ouder dan 65 jaar neemt naar verwachting met 27% toe in de provincie Groningen. Met name bij ouderen in de leeftijdsklassen 75 tot 85 jaar en 85-plus verwachten we een sterke stijging (3.1).
- Aangezien met name 75-plus huishoudens zorgbehoevend zijn, verwachten we ook een sterke stijging van het aantal zorggebruikende ouderen tot 2041. In totaal verwachten we dat het aandeel zorggebruikende 65-plus huishoudens 14% bedraagt van de totale huishoudensomvang van de provincie Groningen in 2041 (3.2).
- De vergrijzing en de toename van het zorggebruik resulteren in een grote opgave voor ouderenhuisvesting. Hierin onderscheiden we regulier nultreden, geclusterd en zorggeschikt. Met name de vraag naar betaalbaar wonen is onder ouderen hoog. Zo landt meer dan de helft van de behoefte in het sociale huursegment. Deze behoefte kan worden ingevuld door nieuwbouw of aanpassingen aan bestaande woningen (3.3).
- Ouderen verhuizen meestal binnen de eigen gemeente (70%). In andere gevallen verhuizen ze vaak naar buurgemeenten. Dit resulteert erin dat de opgave aan ouderenhuisvesting hoofdzakelijk ook gemeentelijk, en waar nodig regionaal, moet worden opgepakt (3.4).
- De woonomgeving is cruciaal voor geschikte ouderenhuisvesting. Afstand tot voorzieningen is hierin een belangrijke factor. Het is noodzakelijk af te wegen of het voorzieningenniveau voldoende op peil is om ouderenhuisvesting aan te bieden (3.5).

3.1 Huishoudensontwikkeling 65 jaar en ouder

Definitie: alle particuliere huishoudens van 65 jaar en ouder in de provincie Groningen.

De mate van vergrijzing in de provincie Groningen loopt op dit moment nog sterk uiteen. Sommige gemeenten en wijken daarbinnen zijn al sterk vergrijsd (>40%), terwijl elders 65-plus huishoudens nog sterk ondervertegenwoordigd zijn (<20%). Dit is ook te zien in onderstaande figuur. Met name in de gemeente Groningen wonen nog veel jonge huishoudens, terwijl we in andere gemeenten al veel wijken zien die al bijna voor de helft uit 65-plus huishoudens bestaan. Een hoger aandeel ouderen kan zorgen voor een lagere draagkracht om bijvoorbeeld ondersteuning te kunnen leveren. Tegelijkertijd speelt ook sociale cohesie hierbij een grote rol.

Figuur 44: Aandeel particuliere 65-plus huishoudens in 2024 op (CBS-)wijkniveau

Bron: Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024).

Ontwikkeling 2024 tot 2041: forse toename van het aantal 65-plus huishoudens

In totaal zijn er in de provincie Groningen medio 2024 circa 85.400 huishoudens 65 jaar of ouder. (zie tabel 11). Vooral in de gemeente Groningen wonen in absolute zin veel oudere huishoudens. Relatief gezien kent de gemeente Groningen echter juist het kleinste aandeel 65-plussers (19%). In de gemeente Westerwolde is dit aandeel het hoogst (41%), maar ook in de overige gemeenten is dit aandeel al boven de 30%.

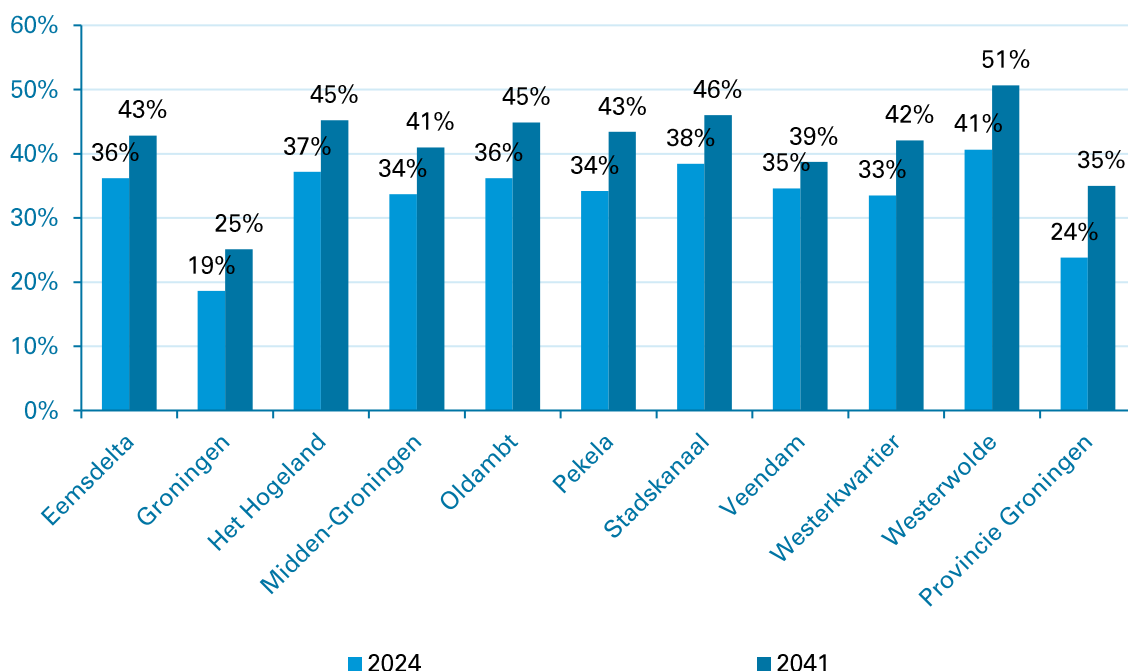
Tot 2041 neemt het aantal huishoudens van 65 jaar en ouder overal in de provincie Groningen toe. In totaal met 23.200 huishoudens (+27%). In de gemeenten Groningen, Westerkwartier en Westerwolde neemt het aandeel sneller toe dan gemiddeld in de provincie. In de gemeente Westerwolde zal in 2041 zelfs naar verwachting de helft van het aantal huishoudens ouder zijn dan 65 jaar (51%). Op provinciaal niveau is gemiddeld 35% van alle huishoudens in 2041 een huishouden van 65 jaar of ouder (zie figuur 45).

Tabel 14: Ontwikkeling aantal particuliere 65-plus huishoudens in periode 2024 - 2041.

Niveau	Naam	2024	2031	2024-2031	2041	2024-2041	
		Aantal	Aantal	Toename	Aantal	Toename	%
Provincie	Groningen	85.420	97.730	+12.310	108.620	+23.200	+27%
Woondeal -regio	Eemsdelta	7.910	8.670	+760	8.750	+840	+11%
	Overig Groningen	53.990	62.590	+8.600	70.970	+16.980	+31%
	Oost-Groningen	23.520	26.470	+2.950	28.900	+5.380	+23%
Gemeente	Eemsdelta	7.910	8.670	+760	8.750	+840	+11%
	Groningen	26.800	31.290	+4.490	36.080	+9.280	+35%
	Het Hogeland	8.250	9.450	+1.200	10.230	+1.980	+24%
	Midden- Groningen	9.680	11.030	+1.350	12.290	+2.610	+27%
	Oldambt	6.790	7.640	+850	8.380	+1.590	+23%
	Pekela	1.940	2.160	+220	2.410	+470	+24%
	Stadskanaal	5.690	6.420	+730	6.910	+1.220	+21%
	Veendam	4.480	4.910	+430	5.280	+800	+18%
	Westerkwartier	9.260	10.820	+1.560	12.370	+3.110	+34%
	Westerwolde	4.620	5.340	+720	5.920	+1.300	+28%

Bron: Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024).

Figuur 45: Aandeel particuliere 65-plus huishoudens in 2024 en 2041 op gemeenteniveau

Bron: Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024).

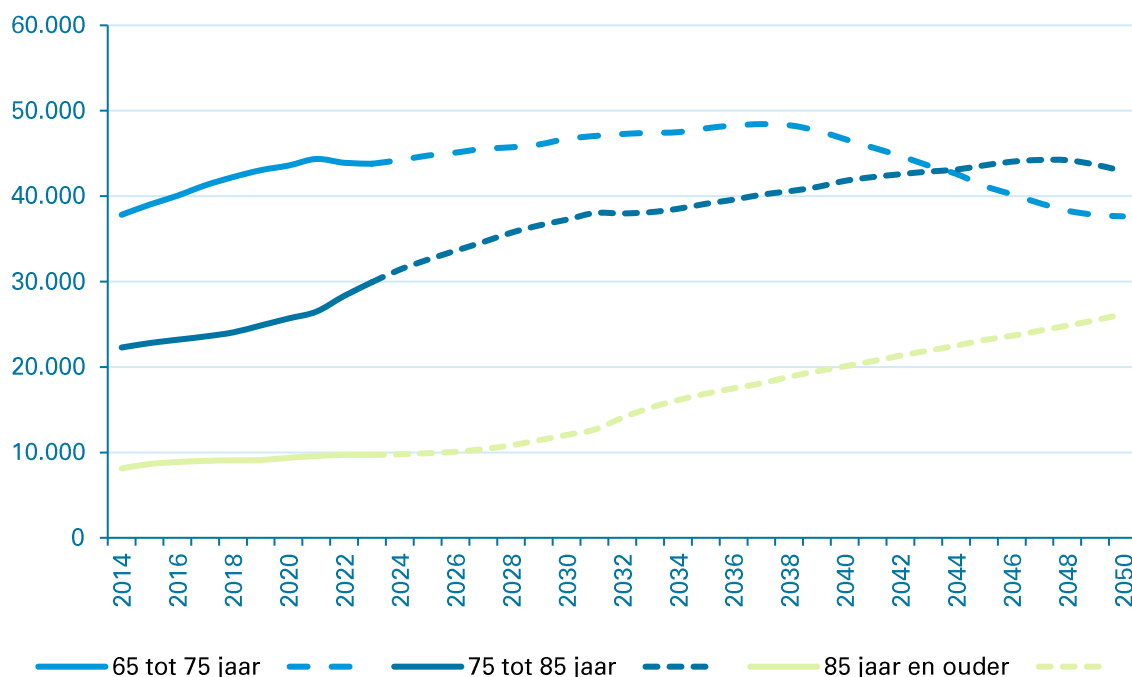
Voorname toename van het aantal huishoudens ouder dan 75 jaar, ook na 2040

Binnen de oudere doelgroep treden verschuivingen op. In zekere zin is er namelijk sprake van 'dubbele vergrijzing'. Er zijn in 2041 naar verwachting niet enkel meer huishoudens ouder dan 65 jaar, ook binnen deze doelgroep worden de huishoudens ouder. Zo blijft het aantal huishoudens tussen de 65 en 75 jaar redelijk stabiel. Dit terwijl we juist een sterke stijging verwachten van het aantal huishoudens ouder dan 75 jaar. Dit heeft ook gevolgen voor de wonen en zorgopgave. Met name ouderen boven de 75 jaar doen namelijk een beroep op (intensieve) zorg. Hier dienen ook de woningen en woonomgeving op ingericht te worden.

Wanneer we onderscheid maken naar de verschillende regio's in de provincie Groningen, dan zien we overal deze ontwikkeling terug. In Eemsdelta en Oost-Groningen zien we dat deze huishoudens in 2041 meer dan een kwart van alle huishoudens omvatten. Met name door de gemeente Groningen is in Overig Groningen dit aandeel beperkter. Daar verwachten we echter wel een sterke toename (van 12% in 2024 naar 19% in 2041).

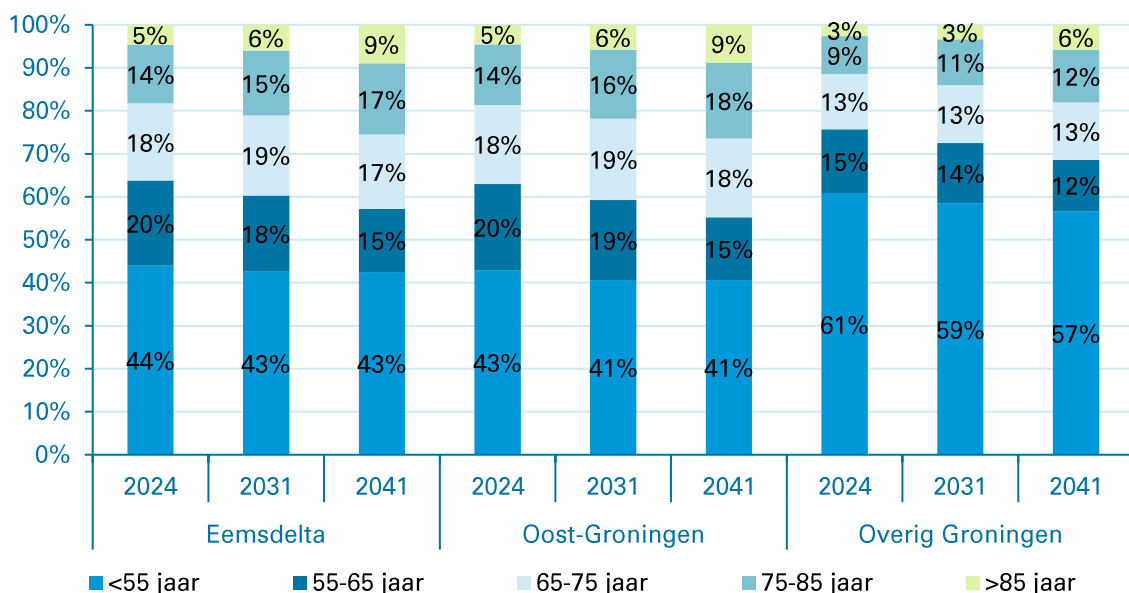
Aangezien prognoses op de lange termijn omgeven zijn met een grote mate van onzekerheid, richten we ons in dit onderzoek op de perioden tot en met 2030 en tot en met 2040. Een doorkijk naar 2050 laat ons echter wel zien dat de ontwikkelingen die we in dit onderzoek schetsen, mogelijk nog langer aanhouden. Met name leeftijdsklassen die vaker zorg gebruiken, nemen naar verwachting namelijk ook na 2040 nog toe. Zo is de verwachting dat het aantal 75 tot 85 jarigen op termijn het aantal 65 tot 75 jarigen inhaalt en dat het aantal 85-plussers in een continu stijgende lijn blijft toenemen. In welke mate dit uiteindelijk ook uitkomst is echter ook sterk afhankelijk van verhuisbewegingen die de komende jaren van en naar de provincie Groningen zich zullen voordoen.

Figuur 46: Ontwikkeling particuliere 65-plus huishoudens naar leeftijdsklassen in de provincie Groningen, 2014-2050

Bron: Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024).

Figuur 47: Ontwikkeling particuliere huishoudens naar leeftijdsklassen per woondealregio, 2024-2041

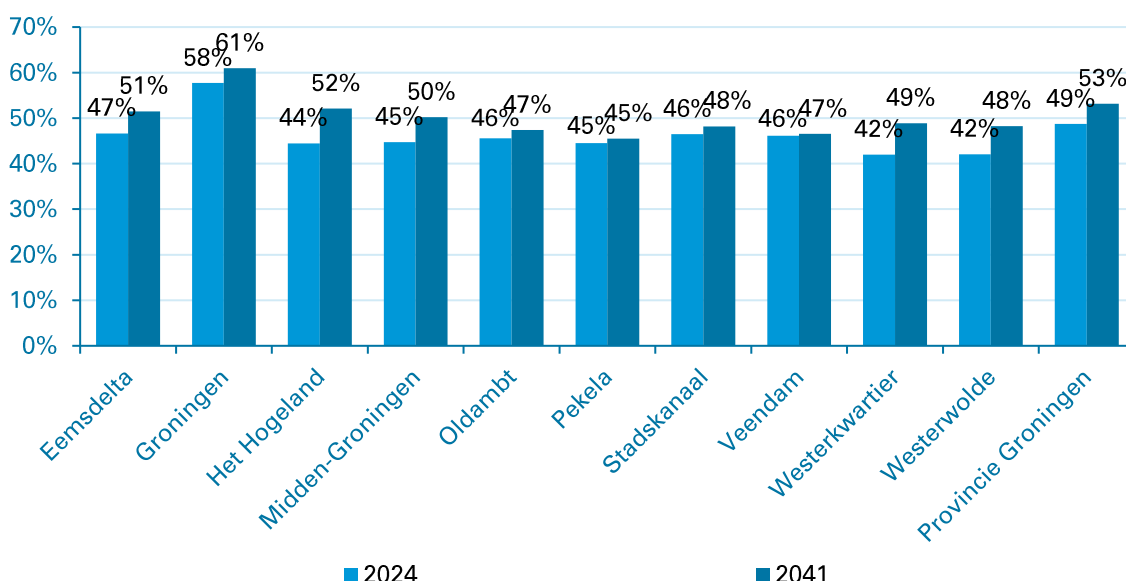
Bron: Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024).

Circa de helft van 65-plus huishoudens is alleenstaand, aandeel loopt licht op richting 2041

We onderscheiden de doelgroep ouderen op basis van hun huishoudenssamenstelling. Dit zegt bijvoorbeeld iets over de mate van zelfredzaamheid in het geval van een toename van zorggebruik. Zo zou een partner van een zorgbehoevende nog de nodige mantelzorg kunnen verlenen. Uit de landelijke gezondheidsenquête van het CBS blijkt dat 44% van de

mantelzorgontvangers mantelzorg ontving van zijn of haar partner. We zien dat op dit moment 49% van de 65-plus huishoudens bestaat uit een alleenstaande. Dit aandeel is veruit het hoogst in de gemeente Groningen (58%). In de andere gemeenten ligt dit aandeel onder de 50%. Vaak kiezen alleenstaanden ervoor om in een stedelijke omgeving te wonen. Het aandeel alleenstaanden neemt in bijna alle gemeenten toe richting 2041 tot 53%. Dit komt met name door een sterkere toename van de 75-plus huishoudens. Die huishoudens zijn relatief vaak alleenstaand, met name doordat iemand binnen het huishouden overleden is. Enkel in Pekela is dit aandeel constant, maar is er door vergrijzing wel een absolute toename van deze doelgroep te verwachten.

Figuur 48: Aandeel alleenstaanden onder 65-plus huishoudens per gemeente, 2024-2041

Bron: Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024).

3.2 Zorggebruik door ouderen

In voorgaande paragraaf staan we stil bij alle ‘reguliere’ huishoudens van 65 jaar en ouder in de provincie Groningen. Hiertoe worden ook de huishoudens gerekend die in een reguliere woning wonen en zorg ontvangen op basis van één van de stelselwetten. De aandachtsgroep ouderen overlapt daardoor deels met andere aandachtsgroepen die hierna op basis van het zorggebruik onderscheiden worden. In paragraaf 3.8 zien we bijvoorbeeld dat 80% van de particuliere huishoudens ouder dan 85 jaar zorg gebruikt en dat pas vanaf 75 jaar het zorggebruik fors oploopt. We zagen hiervoor dat met name ook huishoudens vanaf 75 jaar fors in aantal zullen toenemen tot 2041. Naar verwachting leidt dit dan met name ook tot een forse toename van de zorgvraag.

35% van 65-plus huishoudens gebruikt in 2024 zorg, in 2041 naar verwachting 40%

In onderstaande tabel zien we dat in 2024 ongeveer 29.910 particuliere huishoudens ouder dan 65 jaar gebruik maakten van zorg. Dit betekent dat circa 35% van de particuliere 65-plus huishoudens in 2024 zorg gebruikte. Naar verwachting loopt dit aantal op tot 42.980 zorggebruikende 65-plus huishoudens in 2041. In dat jaar is dit circa 14% van het totaal aantal huishoudens en 40% van alle particuliere 65-plus huishoudens. Dit aandeel neemt met name toe doordat er in 2041 naar verwachting relatief gezien en in absolute aantallen meer 75-plus en 85-plus huishoudens zijn. Die huishoudens maken vaker gebruik van zorg. De toename van het zorggebruik bedraagt in totaal 44%. Dit komt doordat het aantal 65-plus huishoudens naar verwachting ook sterk toeneemt.

Vaak sprake van meerdere vormen van zorg, met name Wmo en Wijkverpleging

Wanneer we kijken naar de typen zorg die huishoudens vervolgens gebruiken dan valt op dat de optelsom van de typen zorg veel hoger is dan het aantal huishoudens dat zorg gebruikt. In totaal is deze optelsom namelijk 43.010, terwijl er slechts 29.910 huishoudens zijn die zorg gebruiken. Dit komt met name doordat huishoudens een combinatie van voorzieningen uit de Wmo met wijkverpleging gebruiken.

Tabel 15: (Verwacht) zorggebruik van particuliere 65-plus huishoudens in de provincie Groningen

Huishoudens 65-plus	Aantal 2024*	Aandeel van totaal 2024*	Aantal 2041*	Aandeel van totaal 2041*	
Regulier (met en zonder zorg)	85.420	24%	108.620	35%	
Zvw - Wijkverpleging	16.600	5%	25.340	8%	Verdieping in paragraaf 2.2
Wlz - thuis	1.765	0,5%	4.000	1,3%	Verdieping in paragraaf 2.3
Wmo	26.650	7%	41.590	13%	Verdieping in paragraaf 2.4
Totaal met zorggebruik	29.910	8%	42.980	14%	

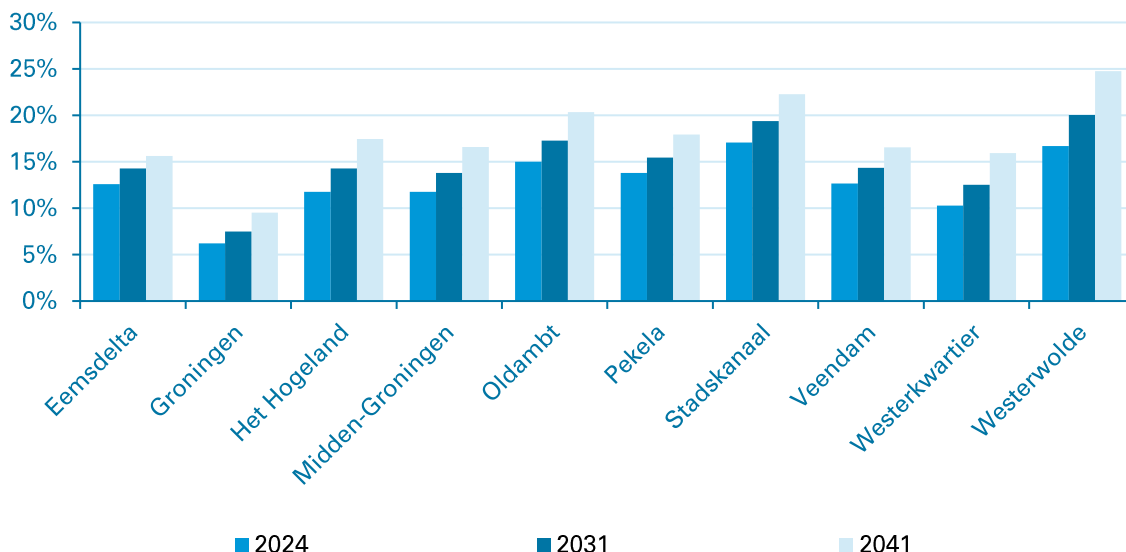
**NB: huishoudens kunnen zowel gebruik maken van Zvw, als Wmo en/of Wlz. Hierdoor valt de optelling van de drie groepen hoger uit dan het totaal van het aantal zorggebruikende huishoudens van 65 jaar en ouder.*

Sterkste toename zorggebruik onder 65-plus doelgroep verwacht in gemeenten Groningen en Westerkwartier

Uitgesplitst tot op gemeenteniveau valt op dat het aandeel zorggebruikende 65-plus huishoudens sterk uiteenloopt. Zo vormt in 2024 deze groep huishoudens slechts 6% van het totaal aantal huishoudens in de gemeente Groningen terwijl dit in Stadskanaal en Westerwolde 17% is.

Vooruitkijkend naar de toekomst valt echter op dat er in de gemeente Groningen wel sprake is van een sterke ontwikkeling. In 2041 zijn er naar verwachting +53% meer 65-plus huishoudens die gebruik (willen) maken van zorg. Dit is na de gemeente Westerkwartier met een toename van +55% de sterkste toename. Ten opzichte van alle huishoudens is het aandeel zorggebruikende 65-plus huishoudens in de gemeente Groningen in 2041 daarmee 10%. Dat is dan nog steeds veruit het laagste aandeel. Naar verwachting is in de gemeente Westerwolde dit aandeel in 2041 het hoogst met 25%. Dit betekent dat dan één op de vier huishoudens gebruik zou maken van zorg.

Figuur 49: Zorggebruikende 65-plus huishoudens ten opzichte van totale huishoudensomvang per gemeente, 2024-2041

Bron: CBS Microdata (2024). Vektis (2021). Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024).

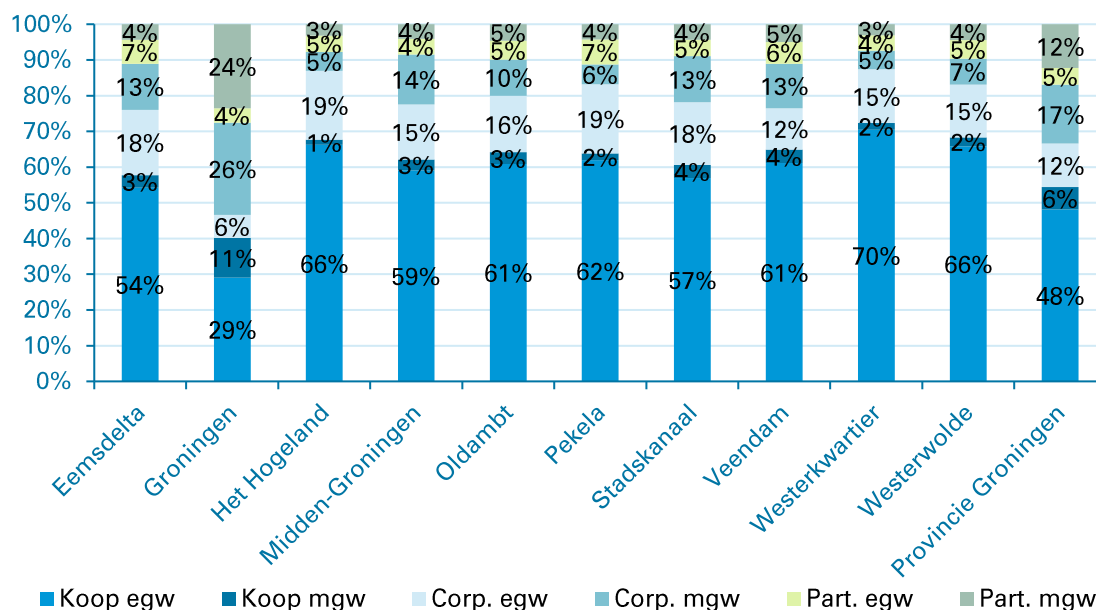
3.3 Vertaling naar woon-zorgopgave

We gebruiken het Stec-Doorstroommodel om in beeld te brengen aan welk type woningen er behoefte is vanuit alle 65-plus huishoudens in de provincie Groningen. Deze behoefte is gebaseerd op de ontwikkeling van het aantal 65-plus huishoudens (Primos), de huidige woonsituatie van ouderen (WoON2021), hun verhuiscapaciteit (WoON2021), hun woonvoorkeuren (WoON2021), het aanbod in de bestaande woningvoorraad (LMW) en de ontwikkeling van de zorgbehoefte (CBS). We tonen hiermee dus welke woningvraag vanuit ouderen er op dit moment niet met het huidige woningaanbod kan worden ingevuld. Om alle ouderen in de toekomst passend te laten wonen is een uitbreiding en aanpassing van de huidige woningvoorraad dus gewenst.

Duidelijke verschillen in woningvoorraad tussen gemeente Groningen en overige gemeenten

Zoals genoemd, vormt de bestaande woningvoorraad in Groningen een belangrijke basis voor onze berekening van de woningbehoefte. Om deze voorraad inzichtelijk te maken, gebruiken we openbare cijfers van Lokale Monitor Wonen. Op basis van die cijfers is onderscheid te maken naar woningtypen, eigendom en prijssegmenten. In onderstaand figuur tonen we de woningvoorraad van de provincie Groningen verdeeld naar woningtypen en eigendom. Hieruit valt op dat de woningvoorraad van de gemeente Groningen sterk verschilt van de overige gemeenten. In de gemeente Groningen beslaan eengezinskoopwoningen 29% van de gehele woningvoorraad. In alle overige gemeenten ligt dit aandeel boven de 50%. Daarentegen zijn er in de gemeente Groningen juist relatief meergezinshuurwoningen, zowel in corporatie- als particulier bezit. Voor heel de provincie Groningen geldt dat bij 54% van de woningen sprake is van een eigenaar-bewoner (koopwoningen), 29% in bezit is van corporaties en 18% particulier verhuurd wordt.

Figuur 50: Huidige woningvoorraad verdeeld naar woningtypen en eigendom per gemeenten, 2022

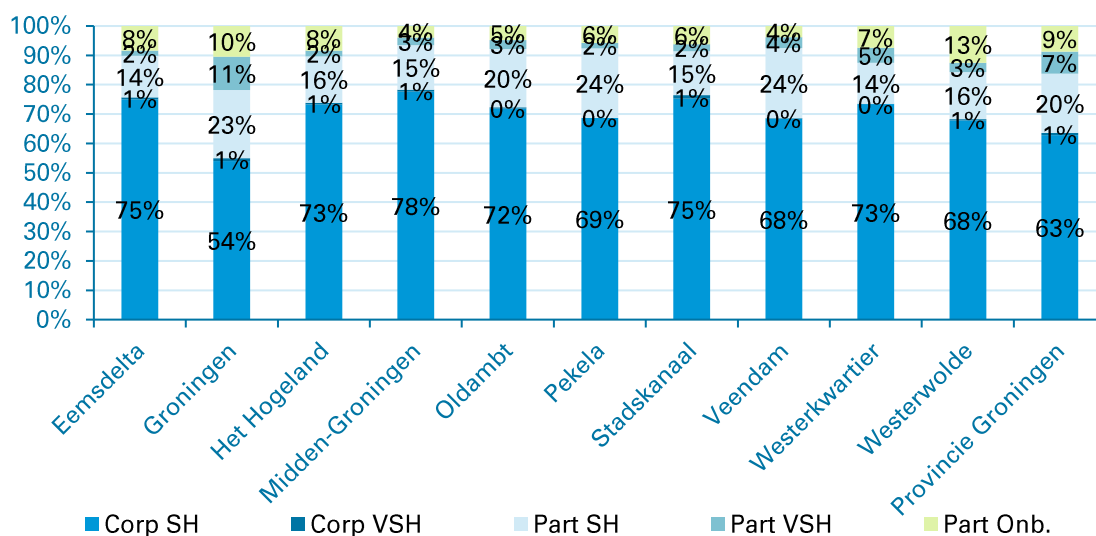

Bron: LMW (31 december 2021). Bewerking Stec Groep (2024). Egw = eengezinswoning, mgw = meergezinswoning, Corp = corporatiebezit & Part = Particulier huurbezit.

Huurwoningen voor groot deel aangeboden onder liberalisatiegrens

Om goed inzicht te krijgen in de betaalbaarheid van de woningvoorraad brengen we het huursegment ook naar prijssegmenten in beeld. Hieruit blijkt dat een groot deel van de huurwoningen worden aangeboden onder de liberalisatiegrens (sociale huur). Dit betreft zowel woningen in bezit van corporaties als particulier bezit. Wel geldt dat van een deel van de particuliere huurwoningen de huurprijs onbekend is. Doordat via de aanvraag van huurtoeslag een groot deel van de goedkope huurwoningen in beeld is, schatten we in dat een groter deel van de woningen waarvan de prijs onbekend is in het segment boven de liberalisatiegrens zitten (vrijesectorhuur).

Figuur 51: Huidige huurwoningvoorraad naar prijssegmenten per gemeente, 2022

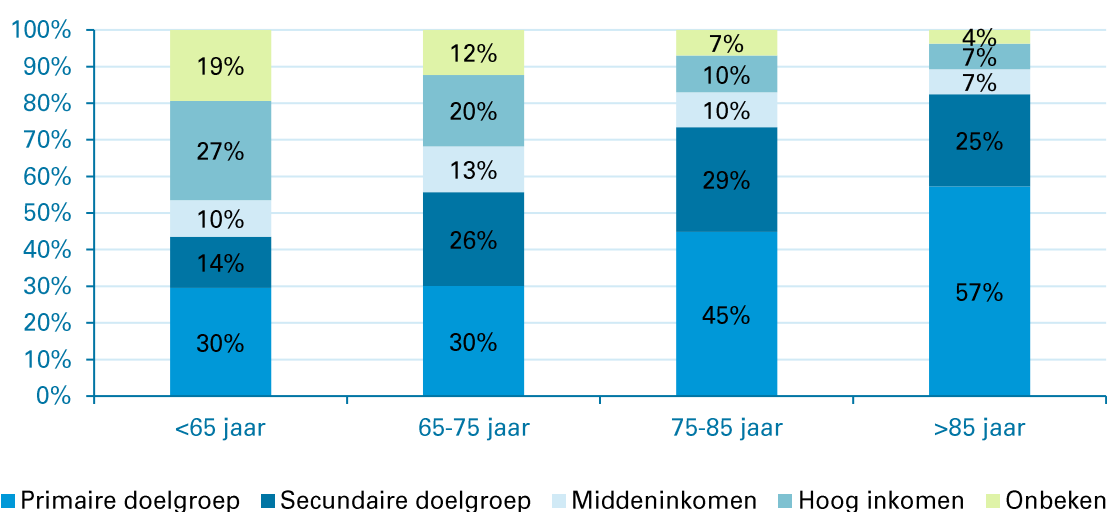

Bron: LMW (31 december 2021). Bewerking Stec Groep (2024). SH = sociale huur, onder liberalisatiegrens en VSH = vrijesectorhuur, boven liberalisatiegrens.

Inkomensverdeling verschilt sterk per gemeente en leeftijdsklasse, relevant voor woningbehoefte

We hebben voor de verschillende leeftijdsklassen ook onderscheid gemaakt naar inkomensgroepen. Dit is relevant voor de totale woningbehoefte en is meegewogen in ons Stec-Doorstroommodel. Op provincieniveau zien we een duidelijk inkomensverschil tussen de verschillende leeftijdsklassen terug. Zo zien we dat het aandeel huishoudens dat behoort tot de primaire doelgroep van woningcorporaties beduidend hoger is onder 85-plussers (57%) dan onder 65 tot 75 jarigen (30%). Dit kan overigens komen doordat deze doelgroep soms ook nog een deel inkomsten uit arbeid heeft (naast AOW- en pensioenuitkering). Het is dit daarmee geen directe voorspeller voor de toekomst, al is de kans groot dat de 85-plussers van de toekomst over het algemeen meer te besteden hebben, dan de ouderen nu.

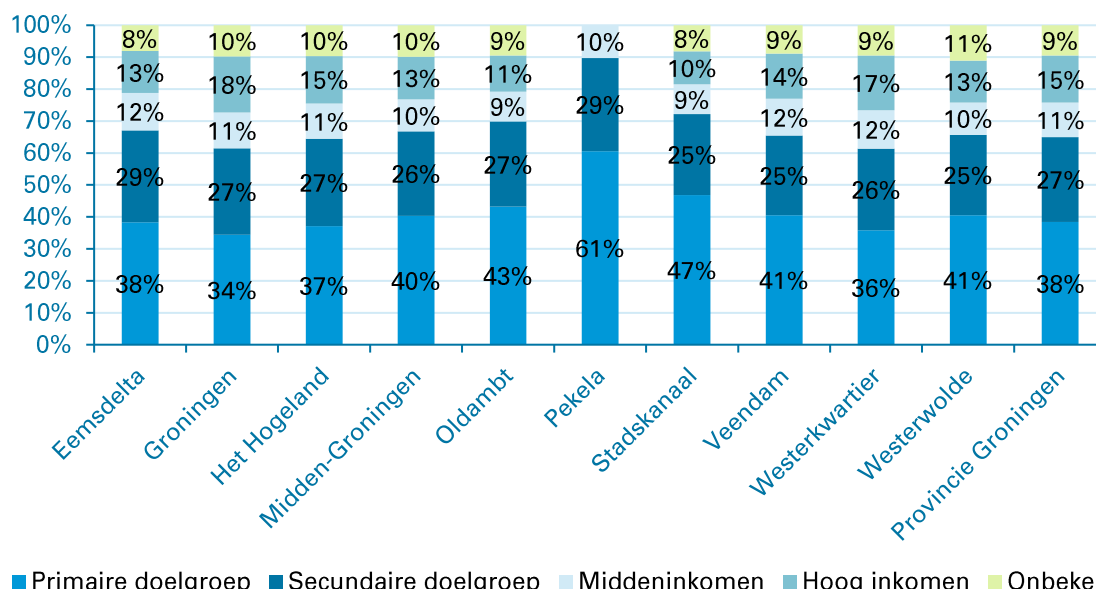
Figuur 52: Leeftijdsklassen verdeeld naar inkomenscategorïeën in de provincie Groningen, 2022

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2022). Bewerking Stec Groep (2024). Primaire doelgroep = doelgroep voor passend toewijzen corporaties, secundaire doelgroep = overige huishoudens die in aanmerking komen voor sociale huur, middeninkomens = tot 1,5 keer modaal.

We zien dat het aantal ouderen dat behoort tot de doelgroep van woningcorporaties (primair en secundair) ook sterk verschilt tussen gemeenten. In onderstaand figuur is te zien dat met name in Pekela, Oldambt en Stadskanaal dit aandeel hoog is. In de gemeenten Groningen en Westerkwartier is dit aandeel juist relatief laag. Daarmee is er dus ook een duidelijk verschil tussen de regio's in de provincie Groningen.

Figuur 53: Verdeling naar inkomenscategorïeën per gemeente, 2022

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2022). Bewerking Stec Groep (2024). Primaire doelgroep = doelgroep voor passend toewijzen corporaties, secundaire doelgroep = overige huishoudens die in aanmerking komen voor sociale huur, middeninkomens = tot 1,5 keer modaal.

Woningbehoefte vanuit ouderen te onderscheiden in drie categorieën

Vanwege de beperkte uitbreiding van het aantal instellingsplekken zal een groot deel van de woon-zorgopgave die ontstaat door de vergrijzing extramuraal een plek moeten vinden binnen de 'reguliere' woningvoorraad. In het doorstroommodel is de 'reguliere' opgave uitgesplitst in regulier nultreden, geclusterd en zorggeschikt:

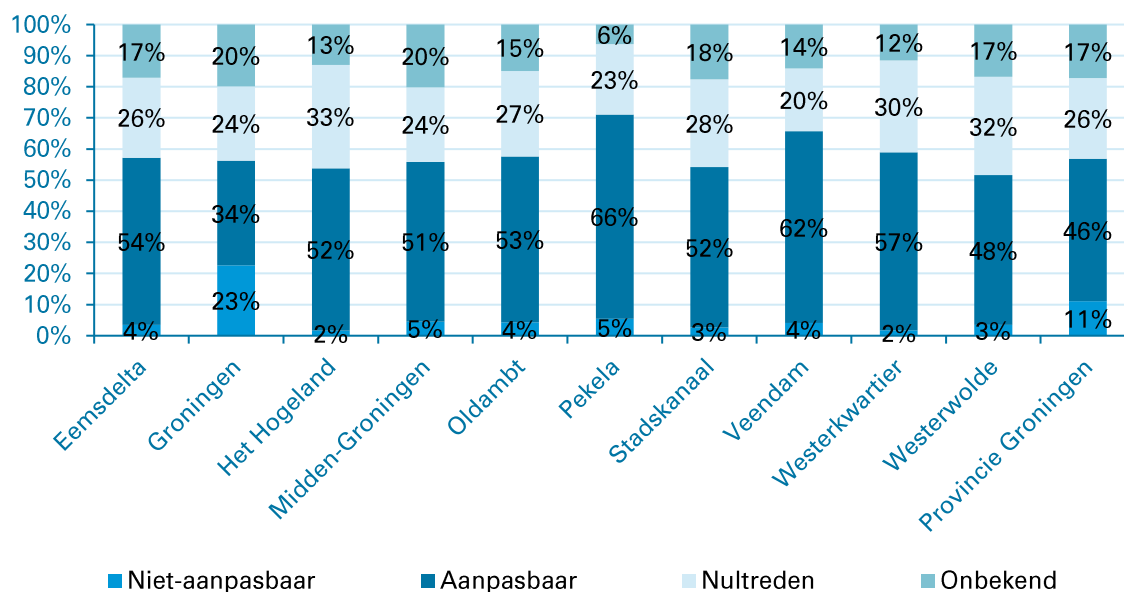
- **Regulier nultreden:** minimaal woonkamer, keuken, badkamer en één slaapkamer gelijkvloers.
- **Geclusterd:** zelfde woningeisen als regulier nultreden maar inclusief clustering met andere nultredenwoningen.
- **Zorggeschikt:** met de mogelijkheid tot verlening van Wlz-zorg aan bewoner. Deze vraag komt voort uit extramuralisering van het zorgzwaartepakket verpleging en verzorging. Om hieraan te voldoen gelden er bijvoorbeeld andere eisen wat betreft de maatvoering, zodat deze woningen rolstoeltoegankelijk zijn.

Bovenstaande gaat enkel in op hoe de woningtypen in ons doorstroommodel onderscheiden worden van elkaar. Er zijn meer kwaliteitseisen waaraan deze woningtypen en hun omgeving moeten voldoen of die gewenst zijn door ouderen. Denk aan de nabijheid van gemeenschappelijke ruimtes, een gemeenschappelijke tuin, een woonplattegrond geschikt bij mobiliteitsbeperkingen zoals rollator- of rolstoelgebruik en een dementievriendelijke inrichting. Deze definities worden gegeven in de separate definitielijst.

Groot deel woningvoorraad is aanpasbaar naar wensen van zorgbehoevenden

Het is niet noodzakelijk om de gehele woningbehoefte vanuit ouderen via nieuwbouw in te vullen. Een deel van de ouderen blijft immers graag wonen in de huidige woning. Wanneer de woonomgeving hier ook geschikt voor is, kan daarom ook bewust worden ingezet op het aanpassen van de bestaande woningvoorraad. Op basis van een analyse van de huidige voorraad door TNO (2016) zien we dat circa een kwart van de woningvoorraad al nultreden was in 2016, waarvan een deel ook geclusterd. Hiernaast zien we dat in de provincie Groningen 46% van de woningen ook aanpasbaar is naar wensen van ouderen. Denk aan de installatie van een traplift of het drempelloos maken van de woning. Met name in de gemeente Groningen is dit aandeel lager. Dit komt door de aanwezigheid van veel appartementen zonder lift.

Figuur 54: Aanpasbaarheid* bestaande woningvoorraad per gemeente

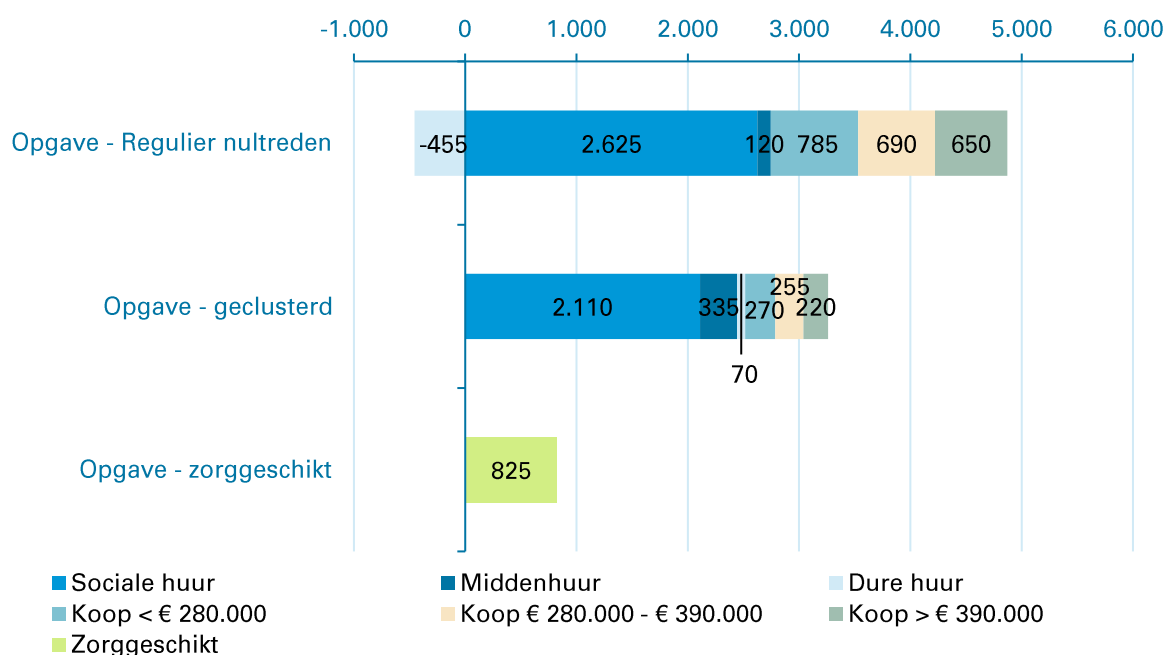
Bron: TNO (2016). Bewerking Stec Groep (2024). *Een woning is aanpasbaar als deze door middel van aanpassingen aan de woning te bewonen is zonder treden te hoeven lopen (nultreden).

Vraag naar geschikt wonen vanuit ouderen is divers, zowel naar woningtype als prijssegment

Op basis van bovenstaande hebben we de behoefte aan ouderenhuisvesting berekend. Hiermee komen we tot onderstaande opgave tot 2031 en 2041. Wat opvalt is dat deze opgave zeer divers is. De woonwensen van ouderen lopen dan ook sterk uiteen. We zien een grote vraag naar zowel reguliere nultredenwoningen als geclusterde woningen in uiteenlopende prijssegmenten. We zien deze diversiteit tot op gemeenteniveau terug. In welke mate een vraag naar bepaalde woningtypen terugkomt is echter ook afhankelijk van de bestaande woningvoorraad (zijn er bijvoorbeeld al veel appartementen met lift) en de woonwensen van de huishoudens (huishoudens die landelijk wonen, willen vaker in een grondgebonden woning blijven wonen). Denk hierbij ook aan een divers aanbod aan woonconcepten die aansluiten bij deze verscheidenheid aan doelgroepen, zoals het geplande kleinschalige Knarrenhof in Winsum of grootschaligere complexen zoals de Leyhoeve in de gemeente Groningen.

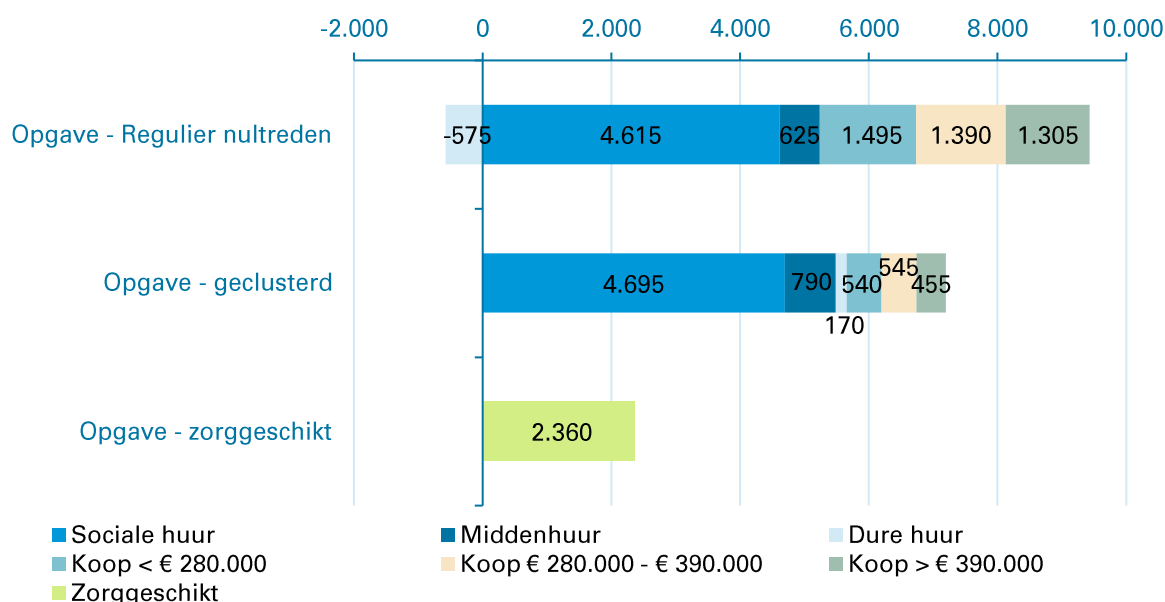
Een deel van de vraag naar reguliere nultredenwoningen kan ook ingevuld worden door het aanpassen van de bestaande woningvoorraad. Bijvoorbeeld door het drempelloos maken van de woning en het installeren van een traplift. Met name in gemeenten waar de behoefte aan ouderenhuisvesting de overige woningbehoefte vanuit andere doelgroepen overstijgt. Het risico op leegstand van andere woningtypen is in die gemeenten dan namelijk groter.

Figuur 55: Behoefte aan ouderenhuisvesting door ontwikkeling 65-plus huishoudens 2024 tot 2031

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022), LMW (2021), Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024). Afgerond op vijftallen.

Figuur 56: Behoefte aan ouderenhuisvesting door ontwikkeling 65-plus huishoudens 2024 tot 2041

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022), LMW (2021), Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024). Afgerond op vijftallen.

Totale woningbehoefte omvat 18.410 woningen tot 2041

Wanneer we de opgaven naar de verschillende woningtypen en prijsklassen bij elkaar optellen komen we in totaal tot een behoefte van 18.410 ouderenhuisvesting. In sommige gemeenten is deze opgave groter dan de verwachte huishoudensgroei. In deze gevallen kan het daarom ook zinvol zijn om te kijken in welke mate de huidige bebouwing, na aanpassing, in deze

woonwensen kan voorzien. Dit kan met name voor de vraag naar reguliere nultredenwoningen uitkomst bieden. Ook geldt dat de vraag naar nultredenwoningen hoger kan zijn dan hier geschetst. Dit is immers enkel de vraag vanuit de 65-plus doelgroep. Ook anderen kunnen echter behoefte hebben aan zo'n type woning.

Tabel 16: Behoefte aan ouderenhuisvesting tot 2041 op basis van ontwikkeling 65-plus huishoudens

Niveau	Naam	Regulier nultreden	Geclusterd	Zorggeschikt	Totaal
Provincie	Groningen	8.855	7.195	2.360	18.410
Woondeal-regio	Eemsdelta	835	455	305	1.595
	Oost-Groningen	3.245	1.875	700	5.820
	Overig Groningen	4.775	4.885	1.355	11.010
Gemeente	Eemsdelta	835	455	305	1.595
	Groningen	545	2.610	740	3.895
	Het Hogeland	1.310	700	155	2.165
	Midden-Groningen	1.430	780	205	2.415
	Oldambt	960	555	110	1.625
	Pekela	285	170	35	490
	Stadskanaal	705	430	245	1.380
	Veendam	570	310	115	995
	Westerkwartier	1.495	795	255	2.545
	Westerwolde	720	410	185	1.315

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022), LMW (2021), Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024). Afgerond op vijftallen.

Belangrijk hierbij: behoefte aan ouderenhuisvesting in relatie tot totale woningbouwopgave

We brengen naast de opgave aan ouderenhuisvesting ook in beeld hoe de totale woningbouwopgave eruit ziet. Dit doen we op basis van de verwachte huishoudensontwikkeling en het inlopen van het woningtekort volgens ABF. Dit vormt immers de basis voor de landelijke opgave. We doen dit per gemeente. Daarmee zorgen we ervoor dat we per gemeente een beeld hebben van hoe de behoefte aan ouderenhuisvesting zich verhoudt tot de totale woningbouwopgave. Dit is de basis om vervolgens keuzes te kunnen maken. Als de totale woningbehoefte immers groot is, dan is het toevoegen van nieuwbouw immers gewenster dan als de vraag naar ouderenhuisvesting de totale woningvraag overstijgt.

Duidelijk verschillen tussen regio's, aanpassingen urgenter in Eemsdelta en Oost-Groningen

Op basis van de hierboven beschreven aanpak zien we duidelijke verschillen tussen de regio's in Groningen. Naar verwachting neemt het aantal huishoudens in met name Eemsdelta en enkele Oost-Groningse gemeenten namelijk niet of nauwelijks toe tot en met 2040. In de regio Overig Groningen zien we met name door de huishoudensgroei van de gemeente Groningen nog wel

een toename terug. Dit betekent dat de aanpak voor geschikte ouderenhuisvesting per regio kan verschillen. In regio's met weinig huishoudensgroei is namelijk het aanpassen van de bestaande woningvoorraad gewenster. Dat voorkomt ongewenste leegstand van bestaande bebouwing die door teveel nieuwbouw kan ontstaan. In de regio Overig Groningen is nieuwbouw echter noodzakelijk om de huishoudensgroei en het inlopen van het woningtekort mogelijk te maken. Een deel hiervan kan geschikt voor ouderen worden gebouwd, zodat direct in deze behoefte wordt voorzien. Slechts een kleiner deel van de opgave hoeft daar dan door aanpassingen van bestaande woningen gerealiseerd te worden.

Tabel 17: Vergelijking behoefte aan ouderenhuisvesting met verwachte totale huishoudensontwikkeling per gemeente tot 2041

Niveau	Naam	Behoefte aan ouderenhuisvesting	Verwachte totale huishoudensontwikkeling
Provincie	Groningen	18.410	7.195
Woondeal-regio	Eemsdelta	1.595	-1.400
	Oost-Groningen	5.820	890
	Overig Groningen	11.010	13.665
Gemeente	Eemsdelta	1.595	-1.400
	Groningen	3.895	10.190
	Het Hogeland	2.165	435
	Midden-Groningen	2.415	1.260
	Oldambt	1.625	-80
	Pekela	490	-125
	Stadskanaal	1.380	185
	Veendam	995	575
	Westerkwartier	2.545	1.780
	Westerwolde	1.315	335

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022), LMW (2021), Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024). Afgerond op vijftallen.

Met name behoefte aan betaalbare reguliere nultredenwoningen in alle gemeenten

De behoefte aan reguliere nultredenwoningen kunnen we vervolgens uitsplitsen tot op gemeenteniveau. Met name de bestaande woningvoorraad speelt een rol bij deze vraag. Zo is de behoefte aan reguliere nultredenwoningen in de gemeente Groningen relatief laag. Dit komt door de aanwezigheid van relatief veel appartementen met lift in de huidige voorraad die op dit moment nog door andere doelgroepen bezet worden. Deze woningen kunnen echter op termijn wel geschikt zijn voor ouderen, wanneer deze doelgroepen doorstromen. Ook is de verwachting dat deze jongere doelgroepen op termijn in omvang afnemen. In de meeste gemeenten zien we verder met name behoefte aan sociale huurwoningen en koopwoningen. Zo bedraagt de behoefte aan sociale huurwoningen in totaal 55% van de totale behoefte. Dit aandeel is het

hoogst in Westerwolde (56%). Dit komt doordat daar de sociale huurwoningvoorraad relatief klein is en er tegelijkertijd wel veel huishoudens met een laag inkomen wonen. De overige vraag ontstaat voornamelijk naar koopwoningen. Wanneer we een uitsplitsing maken op basis van de prijsklassen in de woondeal, dan landt de vraag bijna volledig in het betaalbare woningsegment (sociale huur tot liberalisatiegrens, middenhuur tot € 1.124 en koop tot € 390.000). Segmentering binnen het betaalbare koopsegment is wel gewenst, aangezien een koopwoning boven de € 280.000 voor veel huishoudens ook niet betaalbaar is.

Tabel 18: Behoefte aan reguliere nultredenwoningen per gemeente naar prijsklassen tot 2041

Niveau	Naam	Sociale huur	Midde nhuur	Dure huur	Koop tot € 280K	Koop € 280- 390K	Koop > € 390K
Provincie	Groningen	4.615	625	-575	1.495	1.390	1.305
Woondeal -regio	Eemsdelta	345	95	15	130	140	110
	Oost-Groningen	1.680	350	55	425	390	340
	Overig Groningen	2.590	180	-645	935	865	850
Gemeent e	Eemsdelta	345	95	15	130	140	110
	Groningen	410	-205	-715	340	330	380
	Het Hogeland	745	100	15	140	135	135
	Midden- Groningen	685	165	35	195	185	165
	Oldambt	500	85	10	130	135	105
	Pekela	150	30	5	40	30	30
	Stadskanaal	385	90	15	80	70	70
	Veendam	245	80	15	85	75	70
	Westerkwartier	750	120	20	225	205	170
	Westerwolde	400	65	10	95	80	70

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022), LMW (2021), Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024). Afgerond op vijftallen.

Behoefte aan geclusterd wonen meer geconcentreerd in sociale huursegment

Wanneer we de behoefte naar geclusterd wonen verder uitsplitsen op gemeenteniveau, dan valt op dat deze voor een relatief groot deel landt in het sociale huursegment (65%). Dit komt doordat met name huishoudens met een laag inkomen de wens hebben om geclusterd te wonen. Uit de WoON2021-enquete blijkt dat van de huishoudens tussen de 55 en 75 jaar met een laag inkomen 30% het liefst in een geclusterde woonvorm woont bij een behoefte aan een nultredenwoning en in de leeftijdsgroep 75-plus is dit bij een laag inkomen zelfs 52%. Bij huishoudens met een hoog inkomen is dit in de leeftijdsgroep 55-75 jaar slechts 13% en bij 75-plus huishoudens 25%.

Hiermee rekening houdend zien we dat 65% van de provinciale behoefte aan geclusterd wonen landt in het sociale huursegment. Dit aandeel is het hoogst in Het Hogeland (72%) en Westerwolde (72%), doordat het sociale huursegment in deze gemeenten nog relatief beperkt van omvang is. De overige vraag naar geclusterd wonen landt met name in de andere betaalbare woningsegmenten, namelijk middenhuur (11%) en koop tot € 390.000 (15%).

Ook voor geclusterd wonen geldt dat mogelijk een deel hiervan ingevuld kan worden in bestaande bebouwing. Een belangrijke vereiste is dan echter wel dat de woningen in het cluster nultreden zijn (aangepast) en er een ontmoetingsruimte aanwezig is.

Tabel 19: Behoefte aan geclusterde woningen per gemeente naar prijsklassen tot 2041

Niveau	Naam	Sociale huur	Midden huur	Dure huur	Koop tot € 280K	Koop € 280-390K	Koop > € 390K
Provincie	Groningen	4.695	790	170	540	545	455
Woondeel-regio	Eemsdelta	270	45	10	35	55	40
	Oost-Groningen	1.290	180	35	125	135	110
	Overig Groningen	3.135	180	120	380	360	315
Gemeente	Eemsdelta	270	45	10	35	55	40
	Groningen	1.605	385	85	195	175	160
	Het Hogeland	505	45	10	55	45	40
	Midden-Groningen	500	80	15	60	65	55
	Oldambt	375	45	10	40	50	35
	Pekela	120	15	5	10	10	10
	Stadskanaal	305	50	10	20	20	20
	Veendam	195	40	10	25	25	20
	Westerkwartier	525	55	10	70	75	55
	Westerwolde	295	30	5	30	25	20

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022), LMW (2021), Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024). Afgerond op vijftallen.

3.4 Verhuisbewegingen ouderen

De woonopgave voor ouderen schetsten we in de vorige paragraaf per Groningse gemeente. Soms verhuizen ouderen ook over gemeentegrenzen heen om hun woonwens waar te maken. Dit hangt ook samen met de geschiktheid van de woonomgeving (zijn er voorzieningen) en het aanbod (zijn er woningen voor ouderen beschikbaar). Om de woonopgave beter in een regionale context te kunnen schetsen is het daarom van belang ook de achterliggende verhuisbewegingen van ouderen in beeld te brengen.

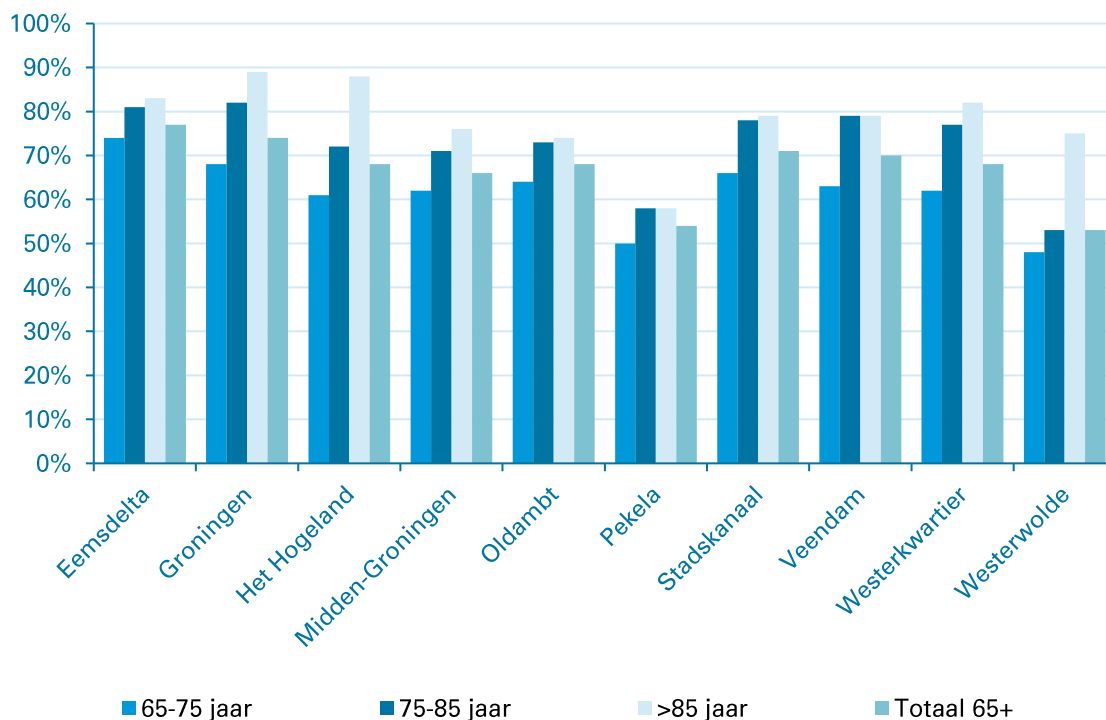
70% van oudere huishoudens verhuist binnengemeentelijk, hoogste aandeel in Eemsdelta (77%)

Allereerst kijken we naar de binnengemeentelijke verhuizingen van ouderen in de afgelopen jaren. We kijken hiervoor eerst naar particuliere huishoudens die opnieuw een reguliere woning zoeken. Voor alle gemeenten geldt dat in de periode 2018-2022 meer dan 50% van de oudere huishoudens die zijn verhuisd, opnieuw een reguliere woning zijn gaan bewonen binnen dezelfde gemeente als waar ze daarvoor woonden. Dit aandeel ligt het hoogst in de gemeente Eemsdelta (77%) en het laagst in de gemeente Westerwolde (53%). Gemiddeld gezien ligt het aandeel ouderen dat binnen de eigen gemeente een woning zoekt op 70%. Op het schaalniveau van de provincie Groningen zien we dat 85% van de verhuizingen door ouderen naar een woning in de provincie Groningen daarvoor ook in de provincie woonde.

83% van 85-plussers verhuist binnengemeentelijk, 65-75 jarigen hebben vaker groter zoekgebied

Wanneer we hierbij onderscheid maken naar leeftijdsklassen dan valt op dat hoe ouder huishoudens zijn, hoe vaker ze ervoor kiezen binnen hun eigen gemeente een reguliere woning te gaan bewonen. 65 tot 75 jarigen verhuizen voor 65% binnengemeentelijk, terwijl dit onder 85-plus huishoudens 83% is. Voor verhuizingen binnen de provinciegrenzen zien we dat dit aandeel op 82% ligt voor 65 tot 75 jarigen en op 93% voor 85-plussers. Er zijn dus maar zeer weinig 85-plus huishoudens die nog naar een reguliere woning in een andere provincie verhuizen.

Figuur 57: Aandeel particuliere binnengemeentelijke verhuizingen naar leeftijdsklassen per gemeente, 2018-2022

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022).

Gemeente Groningen het meest in trek bij buitengemeentelijke verhuizingen

Een relatief beperkt deel van de oudere huishoudens (30%) kiest ervoor om wel naar een reguliere woning buiten de eigen gemeente te verhuizen. Het is dan interessant om te zien welke gemeenten dan de voorkeur hebben. Wanneer we ons richten op verhuizingen die binnen de eigen provincie plaatsvinden, vinden de meeste buitengemeentelijke verhuizingen plaats richting de gemeente Groningen. In totaal verhuist hier 23% van de huishoudens naartoe die binnen de eigen provincie blijven bij een buitengemeentelijke verhuizing. Dit aandeel ligt hoger voor 75-

plussers dan voor 65 tot 75 jarigen. Andere gemeenten waar relatief veel oudere huishoudens naartoe verhuizen zijn Midden-Groningen (13%) en Oldambt (14%). Mogelijk hebben deze gemeenten een relatief aantrekkelijk woning- en of voorzieningenaanbod voor oudere huishoudens. In onderstaande tabel tonen we per gemeente de vijf gemeenten waarnaar 65-plus huishoudens het vaakst toe verhuizen. We tonen hierbij alleen cijfers als een gemeente in de top 5 een Groningse gemeente is.

Tabel 20: Verhuisbewegingen 65-plus huishoudens naar herkomst- (links) en vestigingsgemeente

Gemeenten	Eemsdelta	Het Hogeland	Groning-en	Midden-Groningen	Oldambt	Pekela	Stads-kanaal	Veendam	Wester-kwartier	Wester-wolde
Eemsdelta	77%	4%	4%	4%	2%					
Het Hogeland	4%	68%	10%	1%					4%	
Groningen		3%	74%	3%					3%	
Midden-Groningen	3%		9%	66%	3%			6%		
Oldambt			1%	2%	68%	2%				6%
Pekela					14%	54%	2%	2%		7%
Stadskanaal			1%				71%			6%
Veendam			4%	6%	4%			70%		1%
Wester-kwartier		1%	7%						68%	
Westerwolde					10%	1%	7%			53%

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022). Bewerking Stec Groep (2024).

Merendeel 85-plussers verhuist naar instelling, vaak binnen eigen gemeente

Wanneer ze hun vorige woning verlaten verhuizen niet alle oudere huishoudens naar een reguliere woning. Dit geldt met name voor de oudste doelgroep, de 85-plussers. 63% van deze doelgroep woont na een verhuizing namelijk in een instelling. Voor 75 tot 85 jarigen is dit 22% en voor 65 tot 75 jarigen 6%. Wel zien we dat deze instellingen zich vaak binnen de eigen gemeente bevinden. In totaal verhuist 71% van de oudere huishoudens naar een dergelijke instelling binnen de eigen gemeente. Dit is vergelijkbaar met verhuizingen naar reguliere woningen. Voor deze verhuizingen ligt dit aandeel het laagst voor Pekela (53%) en Westerwolde (50%).

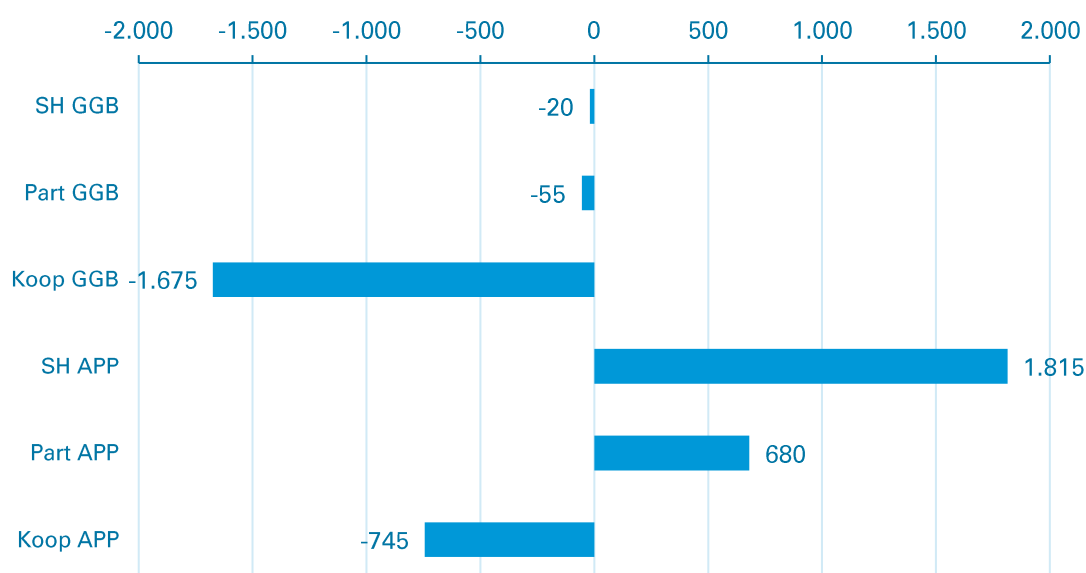
31% oudere huishoudens verhuist naar sociale huurappartement, ook vaak vanuit koopwoning

Relevant voor de woonopgave is het woningtype dat oudere huishoudens achterlaten en gaan bewonen bij een verhuizing. We onderscheiden woningen met behulp van CBS Microdata hiervoor op basis van eigendom (sociale huur, particuliere huur en koop) en woningtype (grondgebonden of appartement). Oudere huishoudens verhuizen voor een groot deel naar twee woningtypen: sociale huurappartementen (31%) en grondgebonden koopwoningen (28%). Dit laatste aandeel is echter wel relatief laag als we dit vergelijken met de totale woningvoorraad. Zo bestaat de Groningse woningvoorraad voor 48% uit grondgebonden koopwoningen.

Koopwoningen vaak achtergelaten, huurwoningen en appartementen vaker bewoond

Dat oudere huishoudens relatief veel verhuizen naar sociale huurappartementen is te zien in de verhouding tussen achtergelaten woningen en bewoonde woningen. Zo is in onderstaand figuur te zien dat in de periode 2018-2022 in de provincie Groningen 1.815 sociale huurappartementen meer zijn bewoond dan zijn achtergelaten door oudere huishoudens. Ook particuliere huurappartementen zijn meer bewoond dan achtergelaten (+680 woningen). Daarentegen zien we juist dat oudere huishoudens vaker een grondgebonden koopwoning achterlaten dan dat ze zo'n type woning zijn gaan bewonen (-1.675 woningen). Opvallend genoeg zien we dit beeld ook terug voor koopappartementen (-745 woningen). Oudere huishoudens kiezen er blijkbaar voor bij een verhuizing dus relatief vaak voor om te verhuizen van een koopwoning naar een reguliere huurwoning. Deze beweging zien we in alle gemeenten terug. Wel verhuizen huishoudens uit de gemeente Groningen vaker uit een koopappartement en huishoudens vanuit andere gemeenten vaker vanuit een grondgebonden koopwoning.

Figuur 58: Bewoonde woningen door particuliere 65-plus huishoudens ten opzichte van achtergelaten woningen in de provincie Groningen, 2018-2022

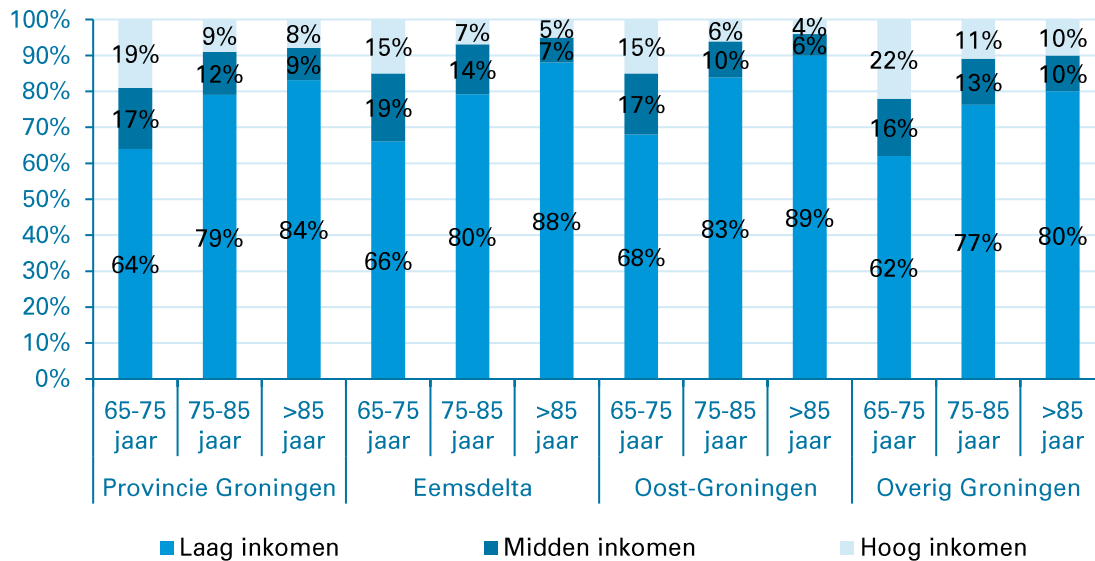

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022).

71% van verhuizende ouderen heeft laag inkomen, 65 tot 75 jarigen hebben vaak hoger inkomen

Relevant bij de woningkeuze is het inkomen dat huishoudens te besteden hebben. Om die reden hebben we ouderen die verhuisd zijn naar een reguliere woning ingedeeld naar inkomensklassen, namelijk laag (tot de inkomensgrens voor sociale huurwoningen, geïndexeerd per jaar), midden (tot anderhalf keer het modaal inkomen) en hoog. Het blijkt dat ouderen die verhuizen vaak een laag inkomen hebben. 71% van de verhuizende ouderen behoort tot deze inkomensgroep. Daarnaast heeft 14% een middeninkomen en 14% een hoog inkomen. We zien wel verschillen tussen leeftijdsklassen. Met name 65 tot 75 jarigen hebben vaker de beschikking over een midden- of hoog inkomen. Van deze leeftijdsgroep heeft 64% van de verhuizende huishoudens een laag inkomen. Bij 75 tot 85 jarigen is dit maar liefst 79% en bij 85-plussers is dit 84%. Op regioniveau zien we wel verschillen. Zo verhuizen er in Eemsdelta en Oost-Groningen relatief veel huishoudens met een laag inkomen ten opzichte van de rest van Groningen.

Figuur 59: Verhuisde particuliere 65-plus huishoudens naar leeftijd en inkomen, 2018-2022

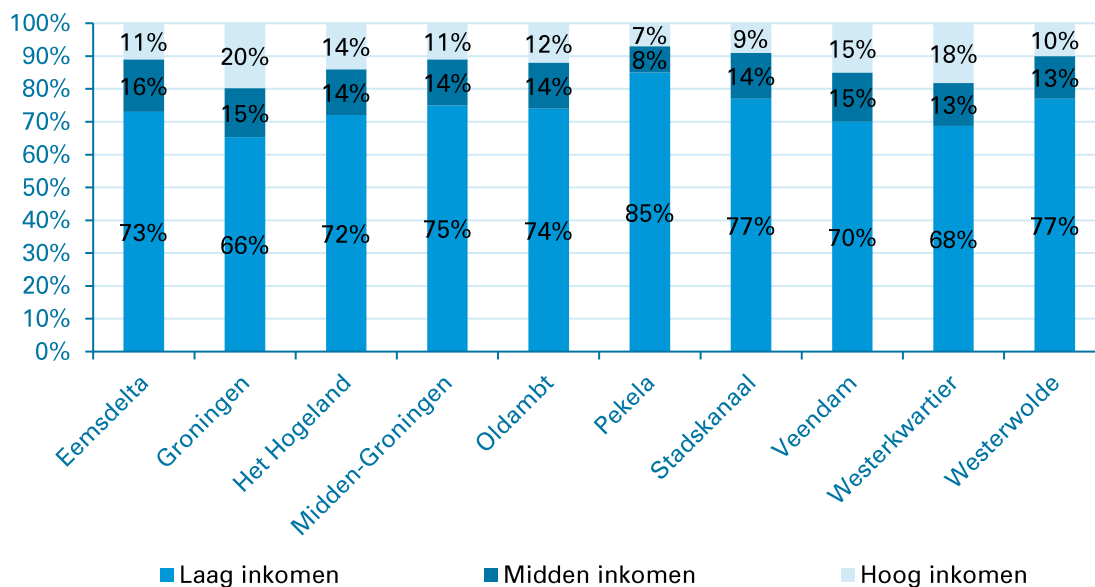

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022).

In Pekela meeste verhuizende ouderen met laag inkomen, in gemeente Groningen het minst

Onderscheid makend naar gemeenten zien we ook verschillen terug. In de gemeente Groningen zijn de minste ouderen met een laag inkomen naar een andere woning verhuisd (66%) en in Pekela het meest (85%). Dit ligt dus best ver uit elkaar. Andere gemeenten waar veel verhuisde ouderen met een laag inkomen wonen zijn Stadskanaal (77%) en Westerwolde (77%).

Figuur 60: Verhuisde particuliere 65-plus huishoudens naar inkomen per gemeente, 2018-2022

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022).

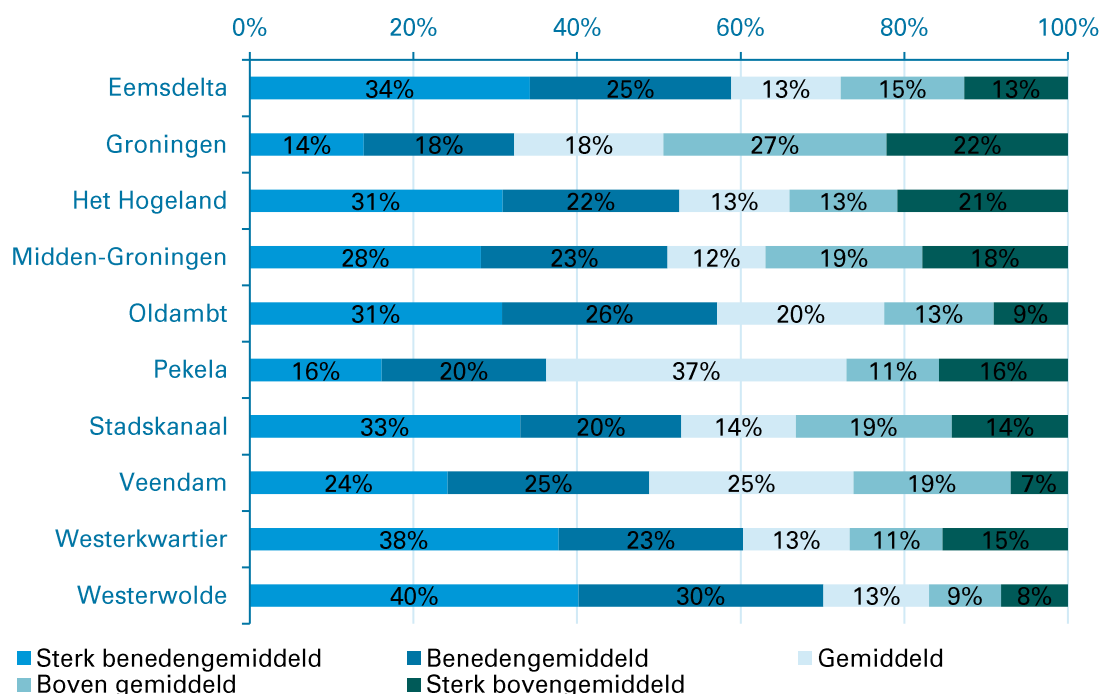
3.5 Geschiktheid woningomgeving

In de seniorproofscan betrekken we de woonomgeving bij de woonzorgopgave. Niet elke locatie is namelijk even geschikt om te wonen met een zorgvraag. We hebben daarom per postcode-6 gebied in beeld gebracht of er voldoende voorzieningen op loopafstand aanwezig zijn (rollatorradius). De methodiek hierachter is in te zien in hoofdstuk 7. In het figuur hierna geven we weer hoe de verschillende gemeenten scoren op dit vlak. We hebben hierbij een relatieve score berekend ten opzichte van de gehele provincie. Daarnaast is een kaart aangeleverd waar de scores juist op gemeenteniveau zijn bepaald. Hierdoor is het voor elke gemeente mogelijk in te zien wat de geschiktste en minst geschikte plekken zijn voor ouderenhuisvesting in hun gemeente. In werkelijkheid speelt natuurlijk niet enkel het aantal voorzieningen in de nabijheid een rol. Ook de toegankelijkheid van de openbare ruimte en het sociale netwerk rond ouderen zijn belangrijke factoren. Wel kan deze kaart als praatplaat fungeren om keuzes te kunnen maken over geschikte ouderenhuisvesting.

Woonomgeving relatief gezien het geschiktst voor ouderen in gemeenten Groningen en Pekela

Te zien is dat met name woningen in de gemeenten Eemsdelta, Oldambt, Westerkwartier en Westerwolde relatief vaak in een benedengemiddelde woonomgeving liggen. Dit betekent dat er relatief weinig voorzieningen zich in de directe nabijheid van deze woningen bevinden. In de gemeente Groningen zien we juist dat relatief veel woningen zich in een bovengemiddelde woonomgeving bevinden. Wel zien we dat er in alle gemeenten locaties zijn die sterk bovengemiddeld scoren. Deze locaties zijn daarmee op dit moment het geschiktst om ouderenhuisvesting te realiseren.

Figuur 61: Geschiktheid woonomgeving per gemeente

Bron: Seniorproofscan provincie Groningen (2024).

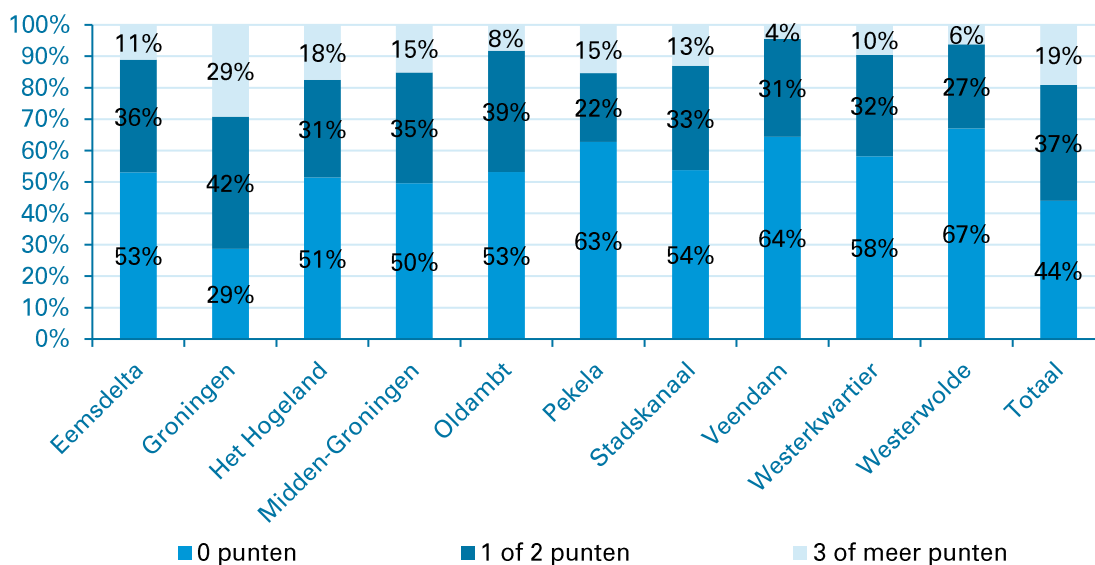
Zorg- en welzijnsvoorzieningen vaak onvoldoende bereikbaar op loopafstand

De eerste indicator waar we de geschiktheid van de woonomgeving op beoordelen is de aanwezigheid van zorg- en welzijnsvoorzieningen. We maken hierin onderscheid in de volgende voorzieningen: apotheek, huisarts, fysiotherapeut en buurthuis. Voor deze categorieën bepalen we of deze binnen 250 meter (2 punten) of binnen 500 meter (1 punt) te bereiken zijn vanaf een

woonadres. Dit betekent dat elk adres in totaal acht punten kan scoren binnen deze subcategorie van de totale seniorproofscan. Wanneer we deze methodiek toepassen op alle woningen in de provincie Groningen, dan valt op dat voor veel woningen geldt dat geen enkele zorg- of welzijnsvoorziening zich binnen 500 meter van het woonadres bevindt (44%). Voor een iets kleiner deel geldt dat deze 1 of 2 punten scoren (37%). Dat betekent dat er minimaal één of twee zorg- en/of welzijnsvoorzieningen zich in de nabijheid van de woning bevinden binnen 250 of 500 meter.

19% van alle woonadressen scoren 3 punten of meer en bevinden zich dus nog dichterbij of bij meer voorzieningen. Met name in de gemeente Groningen zijn er veel adressen die 3 punten of meer scoren (29%). In de gemeente Veendam geldt dit slechts voor 4% van alle woningen.

Figuur 62: Punten op subcategorie zorg- en welzijnsvoorzieningen naar woonadressen per gemeente

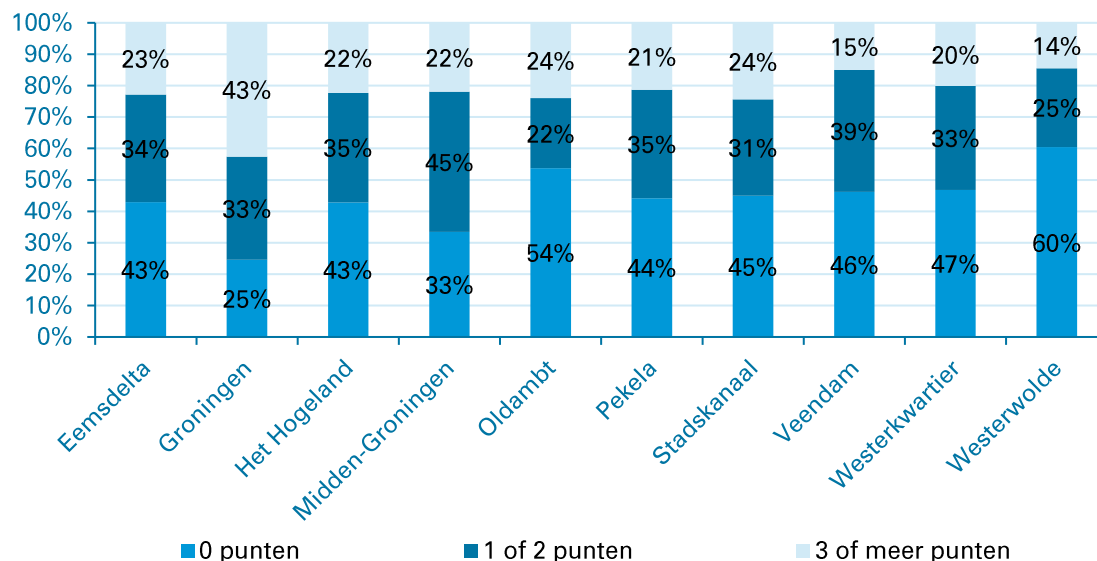

Bron: Seniorproofscan provincie Groningen (2024).

Overige voorzieningen voor 36% van woonadressen niet op loopafstand

We kijken in het kader van de seniorproofscan ook naar de bereikbaarheid van andere dagelijkse- en niet-dagelijkse voorzieningen. We onderscheiden hierin een supermarkt, drogist, kapper en cultuurvoorzieningen. Verder geldt dezelfde puntentelling. Is een voorziening binnen 250 meter bereikbaar dan kennen we 2 punten toe en is een voorziening binnen 500 meter bereikbaar dan kennen we 1 punt toe. Wanneer we dit toepassen op alle woonadressen in de provincie Groningen, dan zien we dat voor overige voorzieningen vaker geldt dat er minimaal één van deze op loopafstand bereikbaar is. Dat is meer dan voor zorg- en welzijnsvoorzieningen. In totaal scoort 36% van de woonadressen 0 punten, 33% van de woonadressen 1 of 2 punten en 30% 3 punten of meer. Voor deze laatste groep woonadressen geldt dus dat meerdere voorzieningen binnen 250 of 500 meter van het woonadres bereikbaar zijn. Dit aandeel ligt het hoogst in de gemeente Groningen (43%) en het laagst in de gemeenten Veendam en Westerwolde.

Figuur 63: Punten op subcategorie dagelijkse- en niet-dagelijkse voorzieningen naar woonadressen per gemeente

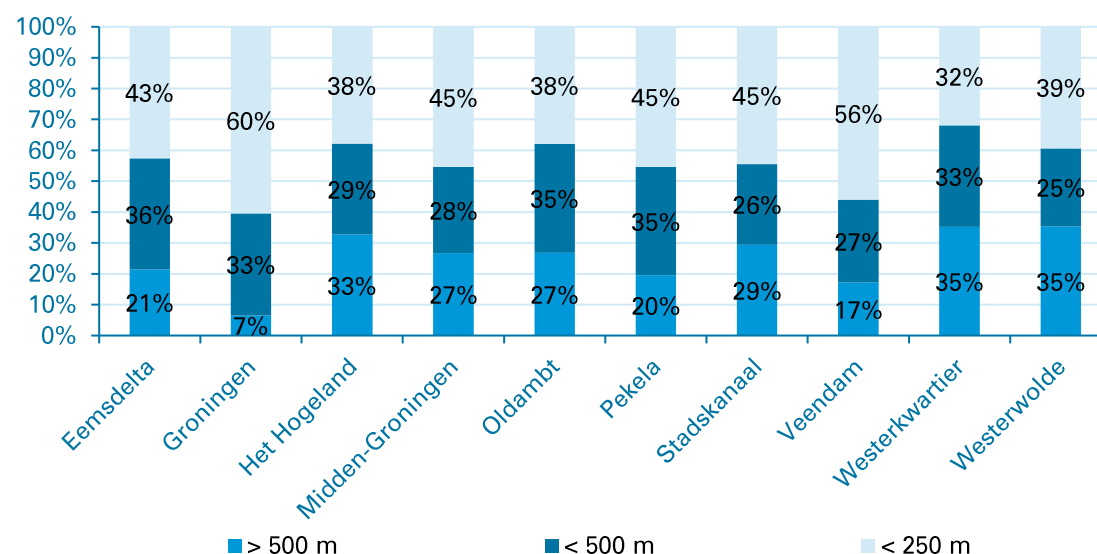

Bron: Seniorproofscan provincie Groningen (2024).

50% van woonadressen bevindt zich op maximaal 250 meter loopafstand van een ov-bushalte

Ook de afstand tot een reguliere ov-bushalte wegen we mee in onze seniorproofscan. Het valt op dat relatief veel woonadressen zich in de nabijheid van een bushalte bevinden. Maar liefst 50% van de woonadressen bevindt zich op minder dan 250 meter loopafstand van een bushalte (twee punten). Voor 32% van de adressen geldt dat de afstand meer dan 250 meter is, maar minder dan 500 meter en slechts 19% van de woonadressen bevindt zich op meer dan 500 meter van een bushalte. We zien wel duidelijke verschillen tussen gemeenten. Zo bevinden bijna alle woonadressen in de gemeente Groningen zich binnen 500 meter van een bushalte (93%), maar is dit in de gemeenten Het Hogeland (67%), Westerkwartier (65%) en Westerwolde (65%) beduidend minder het geval. Dit komt met name door de grotere buitengebieden in deze gemeenten ten opzichte van andere meer stedelijke gemeenten.

Figuur 64: Punten op subcategorie ov-bereikbaarheid naar woonadressen per gemeente

Bron: Seniorproofscan provincie Groningen (2024).

4. Aandachtsgroepen met een woon-zorgvraag

In dit hoofdstuk gaan we in op aandachtsgroepen die in enige mate zorgbehoevend zijn (geweest) en een huisvestingsvraagstuk hebben op de reguliere woningmarkt. Onderstaande aandachtsgroepen zijn elk ook opgenomen als urgentiecategorieën in het wetsvoorstel versterking regie op de volkshuisvesting. Dit is het moment waarop deze aandachtsgroepen de sociale huurwoningmarkt betreden en dus wanneer ze bijvoorbeeld uitstromen uit een zorginstelling of om andere redenen een zorggerelateerde verhuizing doormaken.

Belangrijkste conclusies hoofdstuk 4

- De groep **mantelzorggevers- en ontvangers** is groot in Nederland, maar er zijn strenge eisen om ook daadwerkelijk als urgentiecategorie gekenmerkt te worden. Tegelijkertijd is het zinvol om (de huisvesting rond) mantelzorg goed te faciliteren. Dit ontlast officiële zorgaanbieders (4.1).
- De **uitstroom uit Wlz-instellingen** is relatief laag. Met name verstandelijk gehandicapten stromen relatief vaak uit. Vanuit de oudere doelgroep zien we weinig uitstroom (4.2). In totaal schatten we de uitstroom voor 2024 op 85 personen. Dit blijft op basis van een demografische prognose vrij constant tot 2041 (4.2).
- De **uitstroom uit Beschermd wonen** is relatief hoog met naar verwachting circa 330 personen in 2024. Dit zijn vaak jongere personen die in een sociale huurwoning gaan wonen. Op basis van een demografische prognose neemt deze uitstroom wel licht af. De zorgdruk door deze uitstroom landt voor een relatief groot deel in de gemeente Groningen (4.3).
- De **uitstroom uit Jeugdhulp met verblijf** naar een reguliere woning is relatief laag. Een groot deel van de jeugdigen stroomt namelijk door naar Beschermd wonen, voordat ze de stap naar een zelfstandige woning maken. In totaal schatten we de uitstroom voor 2024 op 35 personen. Dit neemt aan de hand van een demografische prognose ook licht af richting 2041 (4.4).
- De **uitstroom uit forensische zorg** naar een reguliere woning is relatief laag. Ook voor deze doelgroep geldt dat een groot deel eerst doorstroomt naar 'regulier' Beschermd wonen (4.5).

4.1 Woningzoekende mantelzorgontvangers en -verleners

Definitie van de groep mantelzorgontvangers

Personen die mantelzorg verlenen of ontvangen in artikel 1.1.1 Wmo 2015. Hieronder wordt bij mantelzorg verstaan: hulp ten behoeve van zelfredzaamheid, participatie, Beschermd wonen, opvang, jeugdhulp, het opvoeden en opgroeien van jeugdigen en zorg en overige diensten als bedoeld in de Zorgverzekeringswet, die rechtstreeks voortvloeit uit een tussen personen bestaande sociale relatie en die niet wordt verleend in het kader van een hulpverlenend beroep.

Definitie mantelzorgontvangers -en verleners binnen de urgentieregeling

Woningzoekenden die mantelzorg als bedoeld in artikel 1.1.1, eerste lid, van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 ontvangen of geven.

Bij ministeriële regeling zullen nadere voorwaarden worden gesteld aan wanneer mantelzorgontvangers tot de urgentiecategorie behoren. Denk hierbij aan een verwachte intensiteit en duur waarop mantelzorg nodig zal zijn en een minimale afstand tussen de huidige woningen van de mantelzorgontvanger en de verlener van mantelzorg.

Eisen aan urgentieverklaring mantelzorg voor sociale huur

Niet iedereen die mantelzorg ontvangt of verleent voldoet aan de urgentie-eisen die gesteld worden aan woningzoekende mantelzorgontvangers of -verleners. Zo moet er sprake te zijn van langdurige en hoge intensiteit van mantelzorg. In de conceptregeling voor de Wet versterking regie volkshuisvesting staat onder meer dat:

- De mantelzorg in de drie maanden voorafgaande aan het moment van de aanvraag ten minste acht uur per week is verleend of ontvangen.
- De mantelzorgsituatie naar verwachting nog minstens één jaar zal voortduren.
- De relatie tussen de mantelzorgverlener en ontvanger gebaseerd zijn op familiebanden of langdurige sociale omgang.
- Het betrekken van een woonruimte in de woningmarktregio de meest passende manier is om ervoor te zorgen dan de mantelzorgontvanger zelfstandig kan blijven wonen,
- De mantelzorgverlener en mantelzorgontvanger op minimaal vijf kilometer afstand van elkaar wonen of een gemiddelde reistijd heeft van een half uur.
- De mantelzorgverlener of -ontvanger (afhankelijk van wie verhuist) op basis van zijn of haar inkomen in aanmerking komt voor een sociale huurwoning.

Voorgaande ligt in lijn met voorwaarden die gemeenten hanteren die al werken met een urgentieregeling en de definitie die het CBS hanteert.

Weinig data bekend over mantelzorgontvangers en -verleners in de provincie Groningen

Op dit moment zijn er geen cijfers bekend over het aantal mantelzorgontvangers en -verleners in de provincie Groningen, laat staan het aandeel van hen dat woningzoekend is. We benaderen daarom deze aantallen door te gebruiken van landelijke onderzoeken en enquêtes en data die wel bekend zijn in de provincie Groningen. Zo hebben we wel cijfers over het gebruik van PGB door mantelzorg-ontvangers in de gemeente Groningen en is er ook een landelijke gezondheidsenquête (CBS, 2023) uitgevoerd waarin vragen zijn gesteld over het verlenen van mantelzorg. Dit geeft echter nog onvoldoende informatie om een volledig beeld voor de provincie Groningen te kunnen schetsen.

In gemeente Groningen 315 mantelzorgontvangers die een PGB hiervoor ontvangen

Op basis van data van de gemeente Groningen zien we dat er in totaal 315 mantelzorgontvangers in de gemeente zijn die hiervoor een pgb ontvangen. Om deze pgb te kunnen ontvangen moet de mantelzorg, net zoals bij een urgentieverklaring, ook aan eisen van duur en intensiteit voldoen. Wat opvalt is dat een groot deel van hen de mantelzorgontvangers jonger is dan 65 jaar (73%). In de afgelopen vijf jaar is het aandeel mantelzorgontvanger jonger dan 65 jaar fors teruggelopen. In 2019 ontvingen nog circa 365 personen jonger dan 65 jaar mantelzorg met een PGB, terwijl dit in 2023 nog maar circa 230 personen zijn (-38%). Het aantal mantelzorgontvangers boven de 65 jaar met een pgb is juist licht toegenomen van circa 80 personen in 2019 naar 85 personen in 2023.

Circa 5% van respondenten verleent op dit moment langdurige, intensieve mantelzorg

In de CBS-gezondheidsenquête zijn vragen gesteld over het verlenen van mantelzorg. Op basis van de antwoorden van de respondenten kunnen we een inschatting maken van het aandeel personen dat mantelzorg verleent. Zo geeft 18% van de respondenten aan in het afgelopen jaar mantelzorg te hebben verleend, waarvan 73% dat ook op dit moment doet. Ook de duur en intensiteit van de mantelzorg zijn uitgevraagd. Zo blijkt dat 45% van de mantelzorgverleners die nu deze zorg verlenen meer dan acht uur per week hiermee bezig is. 90% van deze groep

mantelzorgverleners doet dit ook al langer dan drie maanden. Rekening houdend met de criteria van de urgentieverklaring zou daarmee circa 5% van de respondenten (en mogelijk dus ook inwoners) voldoen aan de urgentie-eisen. Het is vervolgens nog de vraag of de mantelzorgverlener verder dan vijf kilometer van de mantelzorgontvanger vandaan woont, of één van beiden ook wil verhuizen naar elkaars nabijheid en of één van beiden aan de inkomenseisen voldoet. We houden er rekening mee dat daarmee de aandachtsgroep die uiteindelijk een urgentieverklaring zou aanvragen dus nog beduidend kleiner is. Hierbij kan het een rol spelen dat afstanden sneller groter zijn dan vijf kilometer in de landelijke gemeenten dan in een stedelijke gemeente als Groningen.

Met name 55-plussers verlenen vaak mantelzorg

Wat verder opvalt uit de CBS-gezondheidsenquête is dat langdurige en intensieve mantelzorg met name verleend worden door 55-plussers. Slechts circa 2% van de personen jonger dan 35 jaar geeft aan langdurige en intensieve mantelzorg te verlenen, terwijl 7% van de 55- tot 65-jarigen en 6% van de 65-plussers dit doet.

Onvoldoende data bekend om gegronde inschatting te kunnen maken van omvang urgentiecategorie, maar wel toename verwacht door vergrijzing en extramuralisering

Er is nog relatief weinig bekend over de omvang van de urgentiecategorie woningzoekende mantelzorgontvangers en -verleners. Wel schatten we in dat deze groep relatief beperkt is van omvang. Er zijn immers veel eisen om aan te voldoen voor urgentie kan worden aangevraagd.

We verwachten wel dat de omvang van deze urgentiecategorie de komende jaren zal toenemen door de vergrijzing in de provincie Groningen en daarmee gepaard gaande toename van de zorgvraag van personen. Ook de extramuralisering van bijvoorbeeld Beschermd wonen (naar Beschermd Thuis) of Wlz zal hierbij een rol spelen.

Belangrijk om mantelzorggevers- en ontvangers ook buiten urgentieregeling te faciliteren

In dit onderzoek leggen we met name onze aandacht op de mantelzorggevers en -ontvangers die ook voldoen aan de eisen van een urgentieverklaring mantelzorg. Dit zijn mantelzorggevers- en ontvangers die op zoek zijn naar een sociale huurwoning. Mantelzorgers vormen echter ook hierbuiten een belangrijk onderdeel van de woon-zorgopgave in Groningen. Mantelzorggevers kunnen namelijk officiële zorgaanbieders ontlasten. Onder meer vanwege deze reden is het van belang om de mogelijkheden van mantelzorg verder te faciliteren en te waarborgen in het woonbeleid. Denk hiervoor bijvoorbeeld aan het faciliteren van mantelzorgwoningen in tuinen of woningdelen.

4.2 Uitstroom personen met een Wlz-indicatie

Definitie van de groep personen met Wlz-indicatie

Alle personen, ongeacht hun leeftijd, die gebruik maken van de zorg die valt onder de Wet langdurige zorg (Wlz). Hieronder vallen de mensen met lichamelijke, verstandelijke, zintuiglijke of psychische beperking en ernstig chronisch zieken. In deze paragraaf staan we enkel stil bij de uitstroom van Wlz-cliënten naar een reguliere woning. Dit zijn personen waarvan is afgewogen dat ze niet blijvend behoefte hebben aan 24-uurs zorg in een instelling, maar deze zorg dus ook in een reguliere woning kunnen ontvangen. Personen die niet in een instelling hebben gewoond, maar wel een Wlz-indicatie toebedeeld hebben gekregen, kunnen ook in aanmerking komen voor een urgentieverklaring. De omvang en ontwikkeling van thuiswonende Wlz-cliënten behandelen we in paragraaf 2.3.

Definitie woningzoekende binnen de urgentieregeling

Woningzoekenden met ernstige chronische ziekten of lichamelijke, verstandelijke of psychische beperkingen. Bij ministeriële regeling worden de nadere voorwaarden uitgewerkt waaraan personen in deze urgentiegroep moeten voldoen.

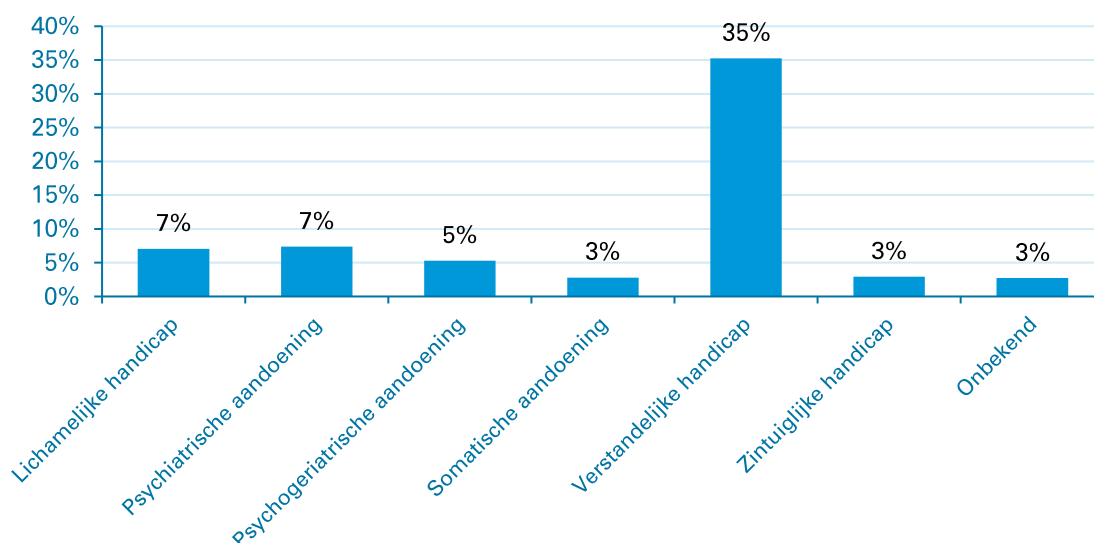
Beoogd wordt dat dit woningzoekenden zijn waarbij het medische probleem levensontwrichtend is, waardoor ernstige woonproblemen ontstaan en woningzoekenden niet meer in staat zijn zelfstandig (zonder enige zorg) te wonen. Het gaat om situaties waarin men nog zelfstandig woont en het krijgen van andere woonruimte een substantieel deel van de oplossing voor het probleem van de woningzoekende vormt. Als het probleem niet of slechts beperkt kan worden opgelost door verhuizing naar andere woonruimte of als de woningzoekende meer gebaat is bij inzet van andere middelen dan een nieuwe woonruimte (zoals medische of psychische zorg met verblijf of meer begeleiding op grond van de Wmo, of meer financiële ondersteuning), valt een woningzoekende niet meer onder deze categorie.

In deze uitstroomcategorie nemen we ook uitstromende personen uit de klinische geestelijke gezondheidszorg mee. Voor deze aandachtsgroep hanteren we de volgende definitie: personen die uitstromen na langdurige opname in een instelling voor geestelijke gezondheidszorg. Het gaat zowel om personen die geestelijke gezondheidszorg vanuit de Wlz ontvangen en verblijven in een instelling als bedoeld in artikel 1.1.1 van de Wlz, waar zij geneeskundige geestelijke zorg ontvingen verlaten. Daarnaast gaat het om woningzoekenden die het verblijf verlaten vanuit een situatie waar ze geneeskundige zorg geboden kregen als bedoeld in artikel 10, onderdeel g, van de Zorgverzekeringswet. Het gaat hierbij om personen die geestelijke gezondheidszorg ontvingen in een intramurale setting en na het verlaten daarvan woningzoekende zijn geworden.

In periode 2018-2022 circa 420 Wlz-cliënten uitgestroomd naar een reguliere woning

Op basis van CBS Microdata zien we dat er in de periode 2018-2022 in totaal 420 Wlz-cliënten zijn uitgestroomd van een zorginstelling naar een reguliere woning. Wanneer deze personen aan de inkomensnorm van sociale huur voldoen komen ze in aanmerking voor een urgentieverklaring. Zij behouden voor een deel hun Wlz-indicatie na uitstroom maar krijgen deze zorg dan op basis van vpt, mpt of een PGB. We kunnen deze Wlz-cliënten indelen op basis van hun dominante grondslag. Te zien is dat voor een groot deel personen met een verstandelijke handicap een zorginstelling deze verlaten om zelfstandig te gaan wonen (35%). Hierna volgt de uitstroom van personen met een lichamelijke handicap (7%) of een psychiatrische aandoening (7%) als dominante grondslag. Personen met dergelijke grondslagen voor Wlz-zorg zijn vaak relatief jong. Meer dan de helft (circa 55%) van de uitstromers is tussen 18 en 35 jaar. De rest is verdeeld over de overige leeftijdsklassen. Naar de toekomst toe verwachten we dat de uitstroom van psychiatrische aandoening wellicht toeneemt door uitstroom uit Wlz - GGZ Wonen. Dit is echter nog niet meegenomen in onze beleidsneutrale prognose.

Figuur 65: Uitstroom van Wlz-cliënten naar dominante grondslag

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022).

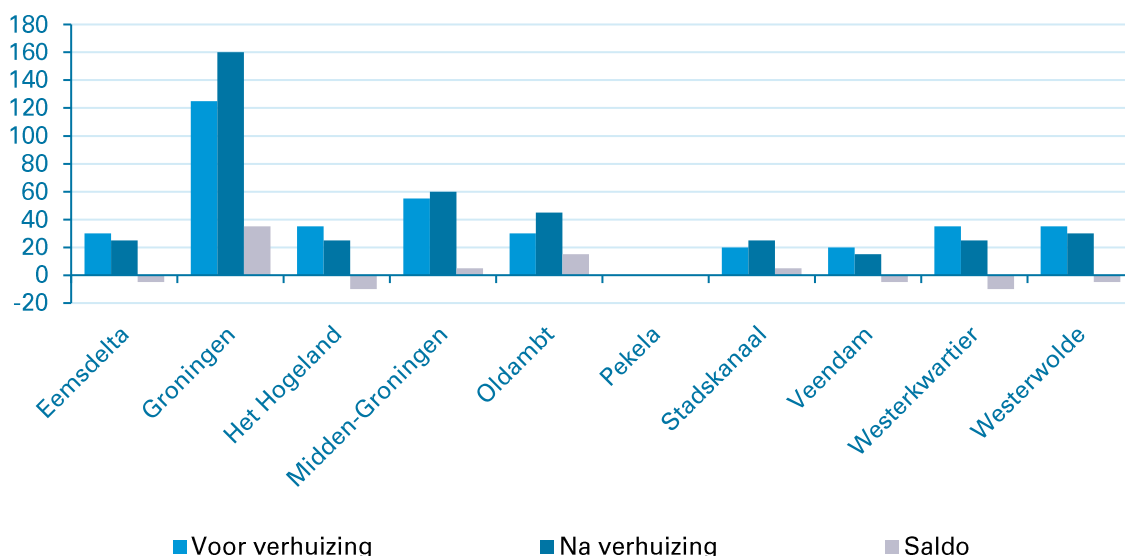
Circa 66% van uitstromende Wlz-cliënten verhuist binnen eigen gemeente

66% van de uitstromende Wlz-cliënten verhuist na verblijf in een instelling in de provincie Groningen naar een reguliere woning in dezelfde gemeente en ongeveer 75% blijft binnen dezelfde Groningse woondealregio. Dit betekent dat er een sterk verband is tussen de plek van verblijf in een instelling en de locatie waar deze persoon hierna een woning zal zoeken. Met name in gemeenten waar relatief veel uitstroom van Wlz-cliënten plaatsvindt zullen dus ook relatief veel woningzoekende Wlz-cliënten zijn.

Wlz-cliënten vaakst afkomstig uit gemeente Groningen en zoekt hier ook reguliere woning

We gebruiken de verhuisrelaties tussen gemeenten om de omvang van de aandachtsgroep uitstromende Wlz-cliënten in beeld te brengen. Uit deze verhuizingen blijkt dat Wlz-cliënten voor hun verhuizing het vaakst in een instelling in de gemeente Groningen woonden, namelijk in totaal 125 personen (30%). Wlz-cliënten verhuisden hiernaast nog vaker naar de gemeente Groningen dan dat ze hier in een Wlz-instelling woonden, namelijk 160 personen. Ook in Midden-Groningen is het aantal uitstromers relatief hoog. Dit hangt samen met de aanwezigheid van een instelling voor verstandelijk gehandicapten. In gemeenten met dergelijke instellingen is de uitstroom naar verwachting ook hoger. We zien dat dit saldo ook positief is voor de gehele provincie Groningen. Er verhuizen dus meer mensen vanuit andere provincies naar de provincie Groningen dan andersom bij uitstroom uit een Wlz-instelling.

Figuur 66: Verhuiscbewegingen uitstromende Wlz-cliënten provincie Groningen, 2018-2022

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022).

Naar verwachting vergelijkbaar aantal uitstromende Wlz-cliënten per jaar in 2041

We baseren onze verwachtingen voor de uitstroom van Wlz-cliënten op de omvang van de Wlz-cliëntenpopulatie naar dominante grondslag. Zoals hiervoor genoemd, stromen vooral personen met een verstandelijke handicap uit. Grondslagen waarvan we verwachten dat ze de komende jaren fors zullen toenemen zoals psychogeriatrische en somatische aandoeningen (vooral geïndiceerd bij ouderen), stromen juist relatief weinig uit. Wanneer we hier rekening mee houden, zien we dat naar verwachting in 2041 ongeveer evenveel personen met een Wlz-indicatie uitstromen als op dit moment. We hanteren hierbij de gemiddelde uitstroom uit de periode 2018-2022 ook als uitgangspunt voor 2024. Dit betekent een totale uitstroom van circa 85 Wlz-cliënten naar een reguliere woning in de provincie Groningen per jaar. Zowel nu als in 2041. In onderstaande tabel vertalen we dit indicatief naar een aantal per gemeente. Aangezien het hier zeer kleine aantallen betreft, kan deze verdeling in werkelijkheid relatief sterk afwijken.

Vanuit standpunt Thuis als het kan mogelijk meer uitstroom verwacht, soms ruimere woning nodig

Zorgaanbieders geven aan dat uitstroom vanuit Wlz, en dan met name van de gehandicaptenzorg en geestelijke gezondheidszorg, in de toekomst zich vaker zal voordoen. Evenals het voorkomen van instroom in instellingen van deze doelgroepen. Dit komt voort uit het standpunt Thuis als het kan. Voor deze doelgroep zouden in veel gevallen kleinere goedkope sociale huurwoningen geschikt kunnen zijn. Denk aan circa 50 tot 60 m² tot de aftoppingsgrens. In het geval van een lichamelijke beperking zijn echter wat ruimere woningen nodig, die ook rollator of rolstoeltoegankelijk zijn. In kleinere woningen zouden schuifdeuren dan een optie kunnen zijn.

Tabel 21: Ontwikkeling van de uitstroom van personen per jaar met Wlz-indicatie in de periode 2024 tot 2041

Niveau	Naam	2024	2031	2024-2031	2041	2024-2041	
		Aantal	Aantal	Ontw.	Aantal	Ontw.	%
Provincie	Groningen	85	85	0	85	0	0%
Woondeal -regio	Eemsdelta	5	5	0	5	0	0%
	Oost-Groningen	25	25	0	25	0	0%
	Overig Groningen	55	55	0	55	0	0%
Gemeente	Eemsdelta	5	5	0	5	0	0%
	Groningen	30	30	0	30	0	0%
	Het Hogeland	5	5	0	5	0	0%
	Midden- Groningen	10	10	0	10	0	0%
	Oldambt	10	10	0	10	0	0%
	Pekela	0	0	0	0	0	0%
	Stadskanaal	5	5	0	5	0	0%
	Veendam	5	5	0	5	0	0%
	Westerkwartier	5	5	0	5	0	0%
	Westerwolde	5	5	0	5	0	0%

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022). Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024).

4.3 Uitstroom Beschermd wonen

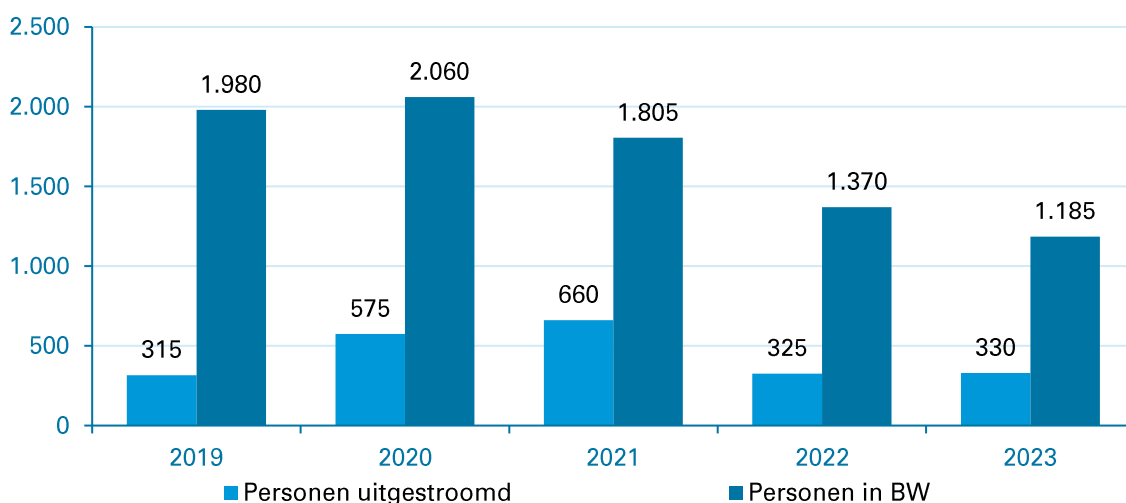
Definitie Beschermd wonen en uitstroom Beschermd wonen

Alle personen die via de Wmo2015 een woonvoorziening toebedeeld krijgen waar ze tijdelijk onzelfstandig kunnen wonen. Ze worden op deze locatie begeleid om uiteindelijk de stap naar een reguliere woning te kunnen maken. Dit zijn dus enkel personen die intramuraal Beschermd wonen ontvangen en dus niet via ThuisPlus. In dit onderzoek behandelen we de stand en ontwikkeling van Beschermd wonen in paragraaf 2.5. In deze paragraaf gaan we in op de uitstroom uit de intramurale woonvoorzieningen van Beschermd wonen. Uitstroom uit Beschermd wonen is namelijk een urgentiecategorie in de urgentieregeling en daarom beschouwen we deze personen dan ook als aandachtsgroep in dit onderzoek.

2.205 personen uitgestroomd uit Beschermd wonen in provincie Groningen in 2019-2023

Op basis van een databestand van de gemeente Groningen hebben we inzicht in de einddatum van Beschermd wonen per persoon. Op deze manier zien we of personen gestopt zijn met de voorziening Beschermd wonen en uitgestroomd zijn. In totaal is van ongeveer 2.205 personen Beschermd wonen beëindigd in de periode 2019 tot en met november 2023. Dit is een gemiddelde uitstroom van 365 personen per jaar. We zien wel duidelijke verschillen per jaar. Zo was de uitstroom in 2020 en 2021 relatief hoog. Dit hangt samen met de overheveling van personen naar de Wlz.

Figuur 67: Uitstroom uit Beschermd wonen per jaar in de provincie Groningen, 2019-2023*

Bron: gemeente Groningen (2023, cijfers 2019-2023). Bewerking Stec Groep (2024). *Cijfers van 2023 bekend tot en met november.

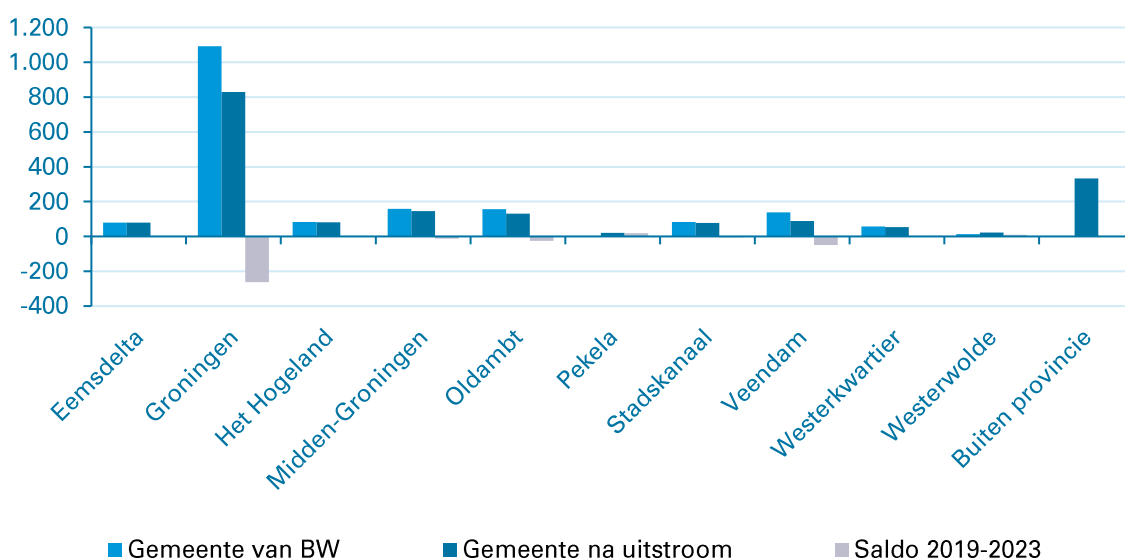
30% personen is niet verhuisd na uitstroom uit Beschermd wonen

Van de personen die zijn uitgestroomd hebben we inzicht in het woonadres na het verblijf in de woonvoorziening van Beschermd wonen. Wat opvalt is dat een relatief groot deel van de personen die zijn uitgestroomd uit Beschermd wonen geen verhuizing hebben doorgemaakt. Dit is een gevolg van een overheveling naar de Wlz, waarna deze personen in dezelfde wooneenheid konden blijven wonen en doordat een deel Beschermd Wonen ontving via Thuisplus in hun eigen woning. Ook dan is er geen verhuizing nodig. Deze ontwikkelingen zien we ook terug in het aandeel personen dat niet verhuisd per jaar. Dit aandeel was namelijk met name hoog in 2020 en 2021.

44% van personen stroomt uit naar andere woning in gemeente Groningen, 18% verlaat provincie

70% van de personen is na verblijf in Beschermd wonen wel verhuisd naar een ander woonadres. Dit hoeft niet in alle gevallen een reguliere woning te zijn. We zien dat ongeveer 44% van de personen uitstroomt naar een woning in de gemeente Groningen en 18% de provincie verlaat. De uitstroom naar de gemeente Groningen is daarmee relatief klein, namelijk maar 76% van de totale groep personen die voor hun uitstroom in de gemeente Groningen in Beschermd wonen verbleef. Dit aandeel is enkel in de gemeente Veendam lager (64%). Het hoogste aandeel zien we juist in de gemeente Pekela (700%). Daar verhuisden dus meer mensen na verblijf in Beschermd wonen naartoe dan dat er personen tijdens verblijf in Beschermd wonen woonden.

Figuur 68: Gemeente van BW en vestigingsgemeente bij uitstroom uit BW, 2019-2023

Bron: gemeente Groningen (2023, cijfers 2019-2023). Bewerking Stec Groep (2024). *Cijfers van 2023 bekend tot en met november.

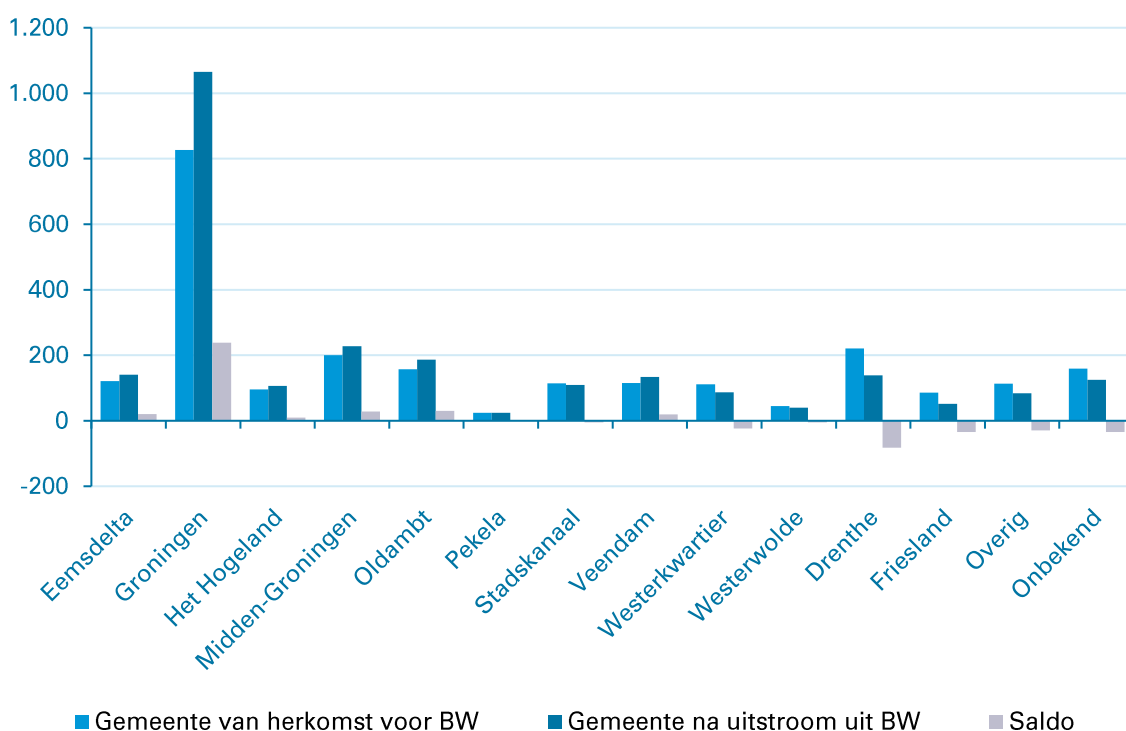
Ook herkomstgemeente voor instroom in Beschermd Wonen relevant bij evenwichtige verdeling

Hiervoor focussen we ons op de verhuisstroom tussen plek van Beschermd wonen en vestigingsgemeente na uitstroom uit Beschermd Wonen. Voor een volledig beeld is het echter ook goed om te kijken waar men woonde voordat ze instroomden in Beschermd Wonen. Hiervoor is men namelijk afhankelijk van beschikbare plekken. We kijken daarom naar de gehele stroom, namelijk van herkomstgemeente voor instroom in Beschermd wonen tot en met de gemeente na uitstroom uit Beschermd wonen. We focussen ons hierbij op de groep personen die niet is ingestroomd uit een jeugdinstelling. Dat zijn namelijk personen die hiervoor in een reguliere woning woonden en dus afkomstig zijn uit de gemeente waar zij nog onderdeel waren van de reguliere woningmarkt.

In onderstaande figuur geven we de saldi per gemeente. Hieruit valt op dat met name personen die nog niet in de provincie Groningen woonden (Drenthe, Friesland of overige gemeenten) daarna niet terug keerden. Dit hangt mogelijk samen met een grotere afstand tot hun herkomstgemeente, wanneer zij uitstromen uit een Beschermd wonen-voorziening. Het zou hiervoor interessant zijn om te toetsen of vergelijkbare resultaten optreden in Drenthe en Friesland. Verder valt op dat de gemeente Groningen relatief veel personen kent die na uitstroom in de gemeente Groningen gaan wonen, terwijl ze hier voor instroom in Beschermd wonen nog

niet woonden. Dit hangt mogelijk samen met het feit dat er relatief veel intramurale Beschermd wonen-plekken in de gemeente Groningen aanwezig zijn. Enkele Groningse gemeenten hebben juist een licht negatief saldo. Dit duidt erop dat er nog betere afspraken gemaakt kunnen worden voor een evenwichtigere verdeling van deze doelgroep over de gemeenten in Groningen.

Figuur 69: Verhuisstroom van herkomstgemeente tot uitstroomgemeente Beschermd wonen per gemeente, 2019-2023

Bron: gemeente Groningen (2024, cijfers 2019-2023). Bewerking Stec Groep (2024).

Uitstroom uit Beschermd wonen naar verwachting circa 280 personen per jaar in 2041

We maken op basis van de historische uitstroom uit Beschermd wonen in 2023 en de verwachte ontwikkeling van het aantal personen in Beschermd wonen (zie paragraaf 2.5) een inschatting van de uitstroom uit Beschermd wonen in 2031 en 2041. In 2023 was er sprake van een uitstroom van ongeveer 330 personen. We zien echter dat het aantal personen in Beschermd wonen op basis van demografische ontwikkelingen afneemt. Dit leidt ertoe dat in een beleidsneutrale situatie ook de uitstroom van Beschermd wonen zal afnemen. In 2031 zou dan naar schatting sprake zijn van een uitstroom van circa 310 personen en in 2041 280 personen per jaar.

Tabel 22: Ontwikkeling van uitstromende personen per jaar uit Beschermd wonen in periode 2024 tot 2041

Niveau	Naam	2024	2031	2024-2030	2041	2024-2041	
		Aantal	Aantal	Ontw.	Aantal	Ontw.	%
Provincie	Groningen	330	310	-20	280	-45	-14%
Woondeal-regio	Eemsdelta	15	15	0	10	-5	-18%
	Oost-Groningen	75	70	-5	60	-15	-20%
	Overig Groningen	240	225	-10	210	-30	-12%
Gemeente	Eemsdelta	15	15	0	10	-5	-18%
	Groningen	180	170	-10	155	-25	-15%
	Het Hogeland	5	5	0	5	0	-33%
	Midden-Groningen	40	40	0	40	0	0%
	Oldambt	25	20	-5	15	-10	-33%
	Pekela	5	5	0	5	0	0%
	Stadskanaal	15	10	-5	10	-5	-45%
	Veendam	25	25	0	25	0	-8%
	Westerkwartier	10	10	0	10	0	0%
	Westerwolde	5	10	0	10	0	+33%

Bron: gemeente Groningen (2023, cijfers 2019-2023). Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024).

Kleinere en goedkopere sociale huurwoningen meest geschikt voor doelgroep

De doelgroep die uitstroomt uit Beschermd Wonen is divers, maar over het algemeen geldt dat zorgaanbieders zien dat relatief goedkopere en kleinere sociale huurwoningen zeer geschikt kunnen zijn voor deze doelgroep. Dit betreft dan woningen die worden aangeboden onder de aftoppingsgrens en met een woninggrootte van circa 50 tot 60 m². Deze woningen hoeven vaak niet ingericht te zijn op het gebruik van een rollator of rolstoel. Wel kan het voor een deel van deze doelgroep prettig zijn om geclusterd ambulant te kunnen wonen, mogelijk gekoppeld aan een laagdrempelig inloop-steunpunt waar zorg op afgesproken tijden aanwezig kan zijn.

Andere mogelijkheden worden ingezien in het gespikkeld uitstromen (tussen reguliere woningen) uit Beschermd Wonen. In dat geval wonen reguliere bewoners samen met ontvangers van Beschermd Thuis (vaak uitstromers uit Beschermd Wonen). Dit zijn zogenaamde doorstroomwoningen, waar personen uit Beschermd Wonen tijdelijk, of uiteindelijk permanent, wonen om de uitstroom naar reguliere bewoning te versoepelen. De reguliere bewoners hoeven hier geen begeleiding te bieden, want de zorgbehoevende bewoners hebben deze begeleiding al. Wel is het fijn als zij als goede buur acteren, die een praatje maakt en hen helpt bij alledaagse dingen.

Wat voor type locatie hierbij past, verschilt sterk per persoon. Dit kan bijvoorbeeld gaan over de nabijheid van specifieke voorzieningen of familie en vrienden of verblijf in een prikkelarme omgeving.

4.4 Uitstroom uit jeugdzorg met verblijf

Definitie uitstroom uit Jeugdzorg

In deze paragraaf bespreken we de uitstroom uit jeugdzorg met verblijf. Dit zijn jongvolwassenen in de leeftijd van 18 tot 23 jaar die een accommodatie of gesloten accommodatie als bedoeld in artikel 1.1 van de Jeugdwet verlaten. Het aantal jeugdigen dat Jeugdzorg ontvangt is voor dit onderzoek ook relevant. Hier staan we bij stil in paragraaf 2.7.

In de periode 2018-2022 170 jeugdigen uitgestroomd naar een zelfstandige reguliere woning

Op basis van CBS Microdata hebben we inzicht in jongeren tussen 18 en 23 jaar die via de Jeugdwet in een instelling woonden en vervolgens zijn uitgestroomd naar een reguliere woning. We kiezen er hierbij voor om enkel jongeren in beeld te brengen die zijn verhuisd naar een zelfstandige woning en dus niet bij gezinsleden zijn ingetrokken. Enkel op dat moment is er immers sprake van een woningvraag waar een urgentieverklaring uitkomst kan bieden. Op basis van bovenstaande uitgangspunten zien we dat in totaal 170 jeugdigen in de periode 2018 tot en met 2022 zijn uitgestroomd naar een zelfstandige reguliere woning.

Circa 60% van jeugdigen stroomt uit naar woning in de gemeente Groningen

Van deze 170 jeugdigen zijn er vanuit de provincie Groningen in totaal 95 verhuisd naar een woning in de gemeente Groningen. Wanneer we ook buiten provincie meetellen zijn dit in totaal 110 personen. Tien personen zijn naar de gemeente Oldambt verhuisd. Naar andere gemeenten verhuisden minder dan tien personen. Dit is opvallend aangezien er voor uitstroom wel vijftien personen in Midden-Groningen verbleven en tien personen in Westerkwartier. Deze personen zijn dus voor een deel verhuisd naar andere gemeenten. Naar Groningen verhuisden wel iets meer personen dan dat er voor hun uitstroom woonden (90 personen).

Zowel corporatiehuur als particuliere huur in trek bij uitstromende jeugdigen

Wat opvalt bij de jeugdigen die uitstromen uit jeugdzorg met verblijf is dat een relatief groot deel van hen hierna een particuliere huurwoning is gaan bewonen (38%). Dat is beduidend meer dan het aandeel particuliere huur in de totale woningvoorraad. De bewoonde particuliere huurwoningen staan met name in de gemeente Groningen. Hiernaast zien we dat 50% een sociale huurwoning is gaan bewonen. Ook hiervan staat het merendeel van de bewoonde woningen in de gemeente Groningen.

Kwalitatieve woonwens vergelijkbaar met uitstroom uit Beschermd Wonen

Op basis van een kwalitatieve duiding zien we voor deze doelgroep een vergelijkbare woonwens als voor uitstromers uit Beschermd Wonen. Denk aan woningen in een prikkelarme omgeving, mogelijk in de nabijheid van voorzieningen en waar zij zijn opgegroeid. Dit is echter zeer persoonsafhankelijk. Wat betreft de woning zien we dat met name kleinere, goedkopere huurwoningen voldoende. Het delen van een woning met anderen behoort hierbij ook tot de opties.

Naar verwachting lichte afname van uitstroom uit jeugdzorg met verblijf

We maken een inschatting van de verwachte uitstroom per jaar uit jeugdzorg met verblijf voor de periode 2024 tot 2041. We gebruiken hiervoor onze inschatting van de ontwikkeling van jeugdzorg (zie paragraaf 2.7). Doordat de uitstroom van jeugdzorg in veel gemeenten per jaar te klein is, maken we enkel een benadering van de uitstroom voor de gemeente Groningen en de provincie Groningen. Voor andere gemeenten was de uitstroom kleiner dan vijf personen per jaar waardoor een gegronde inschatting per jaar niet goed mogelijk is.

Tabel 23: Ontwikkeling personen die uitstromen uit jeugdzorg met verblijf in periode 2024 tot 2041

Niveau	Naam	2024	2031	2024-2031	2041	2024-2041	
		Aantal	Aantal	Ontw.	Aantal	Ontw.	%
Provincie	Groningen	35	35	0	35	0	-2%
Gemeente	Groningen	20	20	0	20	0	+5%

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022). Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024).

Ander deel van jeugdigen stroomt door naar Beschermd wonen

Los van de aandachtsgroep die in aanmerking kan komen voor een urgentieverklaring zijn er ook jeugdigen die vanuit jeugdzorg met verblijf niet uitstromen naar een reguliere woning, maar doorstromen naar een woonvoorziening via Beschermd wonen. Hier hebben we op basis van data van de gemeente Groningen inzicht in. In de periode 2021 tot en met 2023 heeft in totaal ongeveer 245 personen deze doorstroming meegemaakt, oftewel circa 80 personen per jaar. Dit is ruim meer dan het aantal jeugdigen dat rechtstreeks uitstroomt naar een reguliere woning. Naar waarschijnlijkheid stroomt een groot deel van deze jeugdigen op termijn wel uit, maar dan via Beschermd wonen. Deze aandachtsgroep hebben we in beeld gebracht in paragraaf 4.3.

Zorgaanbieders geven aan dat uitstroom naar een reguliere woning in sommige gevallen wel eerder zou moeten kunnen, maar dat daar nu het woningaanbod niet voldoende voor is. Dit zou soms ook al kunnen voor jongeren die jonger zijn dan 18 jaar.

4.5 Uitstroom forensische zorg

Definitie uitstroom uit forensische zorg

Personen die een verblijf waar zij forensische zorg met verblijf ontvingen, verlaten en op zoek zijn naar een reguliere woning.

Geen gebundelde bron, maar informatie via zorgaanbieder

Gegevens over de uitstroom uit forensische zorg zijn verkregen door middel van contact met diverse zorgaanbieders in de provincie Groningen met onderscheid tussen klinische zorg en verblijfszorg.

Uitstroom van klinische zorg naar een reguliere woning is zeer gering

Op basis van contact met Forint (onderdeel van Lentis) merken we op dat de uitstroom uit klinische zorg naar een reguliere woning zeer gering is. Zij schatten dit aantal op 1 persoon per jaar. Het merendeel van de personen die uitstroomt uit klinische zorg verhuist namelijk naar Beschermd Wonen.

Uitstroom uit verblijfszorg is onvoldoende in beeld

Op basis van contact met LIMOR weten we dat verblijfszorg in dezelfde woonvoorzieningen wordt aangeboden als Beschermd Wonen. De uitstroom van deze doelgroep is echter niet via de monitor Beschermd Wonen van de centrumgemeente Groningen in beeld. LIMOR geeft zelf aan dat de uitstroom bij hen rond de 19 cliënten per jaar ligt, enkel forensische verblijfszorg, waarvan de helft een zelfstandige woonruimte zoekt. Naar welke gemeente zij verhuizen, heeft LIMOR echter niet in beeld.

5. Aandachtsgroepen met een huisvestingsvraag

In dit hoofdstuk gaan we in op aandachtsgroepen die primair een huisvestingsvraag hebben. Dit houdt in dat ze ondersteuning nodig hebben bij het vinden van een geschikte woning. Een deel van deze aandachtsgroepen kan daarnaast ook een zorgvraag hebben, maar dat is niet wat deze aandachtsgroep typeert. Enkele van deze aandachtsgroepen zijn bij het zoeken naar een sociale huurwoning gekenmerkt als een urgentiecategorie. Voor arbeidsmigranten, Oekraïense vluchtelingen en statushouders is dit niet het geval. Dit zijn wel echter wel aandachtsgroepen die ondersteuning nodig hebben bij hun huisvesting en dus ook in het kader van het programma 'Een thuis voor iedereen' hierbij geholpen moeten worden.

Belangrijkste conclusies hoofdstuk 5

- Op dit moment bedraagt de **uitstroom uit Maatschappelijke opvang** jaarlijks ongeveer 320 personen. Op basis van een demografische prognose neemt dit aantal naar verwachting af richting 2041. In de toekomst zal mogelijk wel een groter deel van de daklozen in een eerder stadium gebruik maken van de urgentieregeling, nog voordat ze in een opvanglocatie belanden. Dit is onderdeel van nieuw 'Wonen eerst'-beleid (5.1).
- De **uitstroom uit detentie** bedraagt in 2024 naar verwachting 145 personen. Op basis van een demografische prognose neemt dit aantal licht af richting 2041. Er kan enig overlap zijn van deze doelgroep met de uitstroom uit forensische zorg (5.2).
- Het aantal **stoppende sekswerkers** dat via het Overweeghuis in beeld is, stroomt vaak door naar een niet-zelfstandige woonruimte. Op termijn kunnen zij doorstromen naar een reguliere woning, maar dit verloopt dan via Beschermd Wonen. Stoppende sekswerkers die zelfstandig kunnen wonen, verblijven minder vaak in het Overweeghuis. Zij zijn soms wel dringend op zoek naar reguliere woonruimte (5.3).
- Het aantal **statushouders** is door een gestegen taakstelling in de afgelopen paar jaar naar verwachting verder toegenomen ten opzichte van 2021. De hogere taakstelling legt met name een extra druk op het sociale huursegment (5.4).
- Het aantal **Oekraïense vluchtelingen** blijft zolang de oorlog voortduurt naar waarschijnlijkheid redelijk stabiel en zal mogelijk nog enigszins toenemen. Deze aandachtsgroep woont nu voor een groot deel nog in tijdelijke woonfuncties of in andersoortige panden. Op termijn is daarom de stap naar reguliere huisvesting noodzakelijk (5.5).
- Het aantal **arbeidsmigranten** is de afgelopen jaren sterk gestegen in de provincie Groningen. Dit komt met name door een afname van het arbeidspotentieel en een economische groei. We verwachten dat dit ook de komende jaren zal blijven doorzetten. Voor deze doelgroep is daarom geschikte huisvesting noodzakelijk (5.6).

5.1 Uitstroom uit Maatschappelijke opvang/woningzoekende daklozen

Definitie Maatschappelijke opvang en uitstroom uit opvang

Maatschappelijke opvang geeft tijdelijke huisvesting aan een diverse doelgroep. Denk aan (dreigende) daklozen en slachtoffers van huiselijk geweld of mensenhandel. Deze aandachtsgroepen worden elk als losse urgentiecategorie benoemd in de voorgestelde urgentieregeling. In dit onderzoek behandelen we deze doelgroep onder dezelfde noemer van Maatschappelijke opvang. Het aantal personen in Maatschappelijke opvang behandelen we in paragraaf 2.6. In dit hoofdstuk gaan we in op de uitstroom van personen uit deze opvang. Dit is namelijk de aandachtsgroep die na uitstroom een huisvestingsvraag heeft en daarom recht kan hebben op een urgentieverklaring.

Inschatting uitstroom op basis van langdurige opvanglocaties

Op basis van de Monitor dakloosheid 2018-2022 van de gemeente Groningen zien we dat er in 2022 in totaal ongeveer 710 dakloze personen in beeld waren in de provincie Groningen (exclusief vrouwenopvang, bankslapers of personen die in vakantiewoningen worden gehuisvest). Een deel van hen slaapt uitsluitend buiten (260 personen), een ander deel slaapt uitsluitend of deels in een opvanglocatie (450 personen). Dat zijn deels echter opvanglocaties waar personen sporadisch overnachten. Om een goed beeld te kunnen schetsen van de uitstroom uit opvanglocaties houden we daarom specifiek rekening met de locaties waar personen langere tijd verblijven met het oogpunt om uiteindelijk uit te stromen naar een reguliere woning. Ook andere dakloze personen hebben behoefte aan woonruimte en zijn onderdeel van deze urgentiecategorie. De huisvestingsvraag vanuit overige woningzoekende daklozen is echter onvoldoende in beeld.

320 personen in opvanglocaties stromen in zelfde jaar uit, gemeente van uitstroom vaak onbekend

Op basis van data van de gemeente Groningen zien we dat in 2022 ongeveer 320 personen zijn uitgestroomd uit een opvanglocatie. Dit is een groot deel van de in totaal 330 personen die in 2022 in een langdurige daklozenopvang (exclusief nachtopvang Groningen) verbleven en daarnaast heeft er ook een uitstroom plaatsgevonden van ongeveer 105 personen uit de vrouwenopvang. Deze locaties zijn dan ook bedoeld om tijdelijk te verblijven voor er een geschikt verblijf is gevonden. Van deze 320 personen zijn er ongeveer vijf uitgestroomd uit een locatie in de gemeente Eemsdelta, 85 uit een locatie in de gemeente Westerkwartier en 235 uit een locatie in de gemeente Groningen.

Niet iedereen die uitstroomt uit Maatschappelijke opvang verhuist naar een reguliere woning. Een deel wordt opnieuw dakloos en een ander deel vindt misschien een woonvoorziening via Beschermd wonen doordat deze persoon nog niet zelfstandig kan wonen. Op basis van cijfers van Wender (aangeleverd door de gemeente Groningen) maakt naar schatting circa 55% van de personen die uitstromen uit Maatschappelijk opvang vervolgens de stap naar een reguliere woning. Van 65% van de uitstromers is de vervolgbestemming onbekend. Van de overige is 57% uitgestroomd naar Groningen. Dit zijn echter zowel personen die uitstroonden naar een reguliere woning als personen waarvan dit niet het geval was.

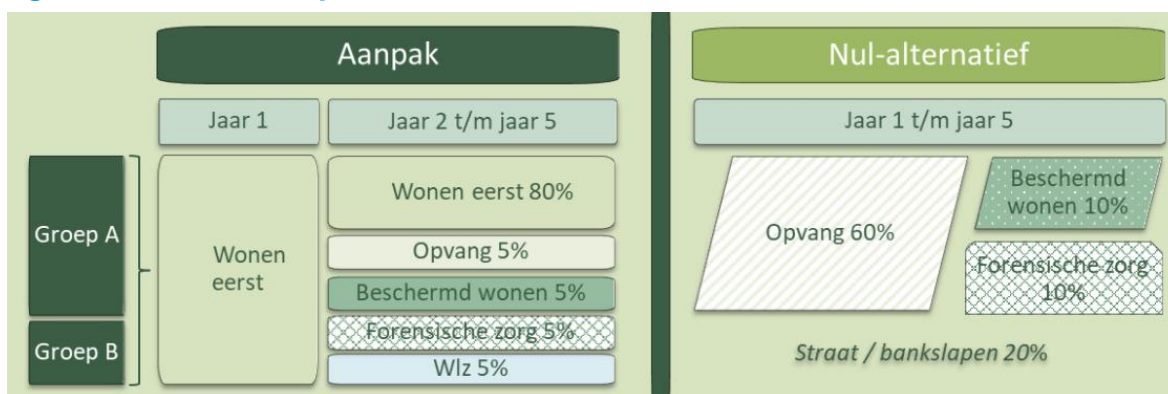
Ook gemeente van instroom in opvanglocaties is relevant en vaker bekend

Op basis van gegevens van de gemeente Groningen is van de personen die zijn uitgestroomd naar een reguliere woning ook de herkomstgemeente voor opvang in beeld. Deze zijn ook vaker bekend. Hieruit blijkt dat circa de helft van de personen die zijn uitgestroomd hiervoor in de gemeente Groningen verbleven. Hierna volgt de gemeente Westerkwartier met 13%. Dit ligt in lijn met de uitstroomcijfers.

Nieuw beleid zorgt mogelijk voor andere verhuisbeweging van daklozen

Op dit moment vindt een groot deel van de daklozen een woning via Maatschappelijke opvang. Nieuw beleid, volgens het 'Wonen eerst'-principe moet hier verandering in brengen. Dit beleid is erop gericht dat daklozen eerst huisvesting wordt aangeboden, waarna vervolgens wordt bepaald of dit geschikt is of dat de stap naar een zorg- of opvanglocatie gemaakt moet worden. Op deze manier wordt de opvanglocatie als tussenstap naar reguliere bewoning vermeden. Ook het aandeel daklozen dat terecht komt in Beschermd wonen, forensische zorg of op straat slaapt moet door dit nieuwe beleid afnemen. We verwachten dat het aantal dakloze personen dat aanspraak doet op de urgentieregeling niet veel veranderd. Wel zal deze doelgroep dit in een eerder stadium doen. Volgens de huidige wettelijke definitie voldoen zij ook dit eerdere stadium al aan de eisen van de urgentieverordening. Zij dienen dan wel een beschikking voor opvang te hebben ontvangen via de Wmo2015. Wat het effect precies gaat zijn van Wonen eerst is ook afhankelijk van de aanwezigheid van geschikt woningaanbod.

Figuur 70: Cliëntverloop Wonen eerst

Bron: MKBA Brede aanpak dakloosheid (2022).

Naar verwachting lichte afname van uitstromers uit Maatschappelijke opvang per jaar tot 2041

We maken een inschatting van de ontwikkeling van het aantal uitstromers uit Maatschappelijke opvang per jaar in de periode 2024 tot 2041. Dit doen we op basis van de verwachte ontwikkeling van het aantal gebruikers van Maatschappelijke opvang (zie paragraaf 2.6). Opnieuw doen we dit enkel voor de gemeenten waar opvanglocaties staan namelijk Eemsdelta, Groningen en Westerkwartier. Bij uitstroom wordt echter wel gezocht naar geschikte huisvesting in de gemeente waar deze persoon vandaan komt. Rekening houdend met de demografische ontwikkeling van de doelgroep die gebruik maakt van Maatschappelijke opvang schatten we in dat deze aandachtsgroep licht afneemt tot 2041.

Tabel 24: Ontwikkeling uitstromende personen uit Maatschappelijke opvang en woningzoekende daklozen per jaar in periode 2024 tot 2041

Niveau	Naam	2024	2031	2024-2031	2041	2024-2041	
		Aantal	Aantal	Ontw.	Aantal	Ontw.	%
Provincie	Groningen	320	315	-5	310	-10	-2%
Woondeal-regio	Eemsdelta	5	5	0	0	0	-33%
	Oost-Groningen	0	0	0	0	0	0%
	Overig Groningen	315	315	0	310	-10	-2%

Gemeente	Eemsdelta	5	5	0	10	0	-33%
	Groningen	230	230	0	225	-5	-3%
	Westerkwartier	85	85	0	85	-5	-5%

Bron: Monitor dakloosheid gemeente Groningen 2018-2022. Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024). Afgerond op vijftallen. *Aantallen uitstroom uit vrouwenopvang gelijk gehouden vanwege ontbreken persoonskenmerken.

Wonen Eerst-principe enkel mogelijk met geschikt woningaanbod

Om het Wonen Eerst-principe te laten slagen is geschikt woningaanbod noodzakelijk. Deze personen hebben primair behoefte aan huisvesting en vaak geen of een lichte ondersteunings-/zorgvraag. De aanbieders van maatschappelijke opvang geven hiervoor nadrukkelijk aan dat wonen en zorg bij deze woningen het best gescheiden kan worden. De cliënten die uitstromen, of via het Wonen eerst principe een woning krijgen, hebben dan het huurcontract op eigen naam staan. Dit is daarmee dan voor hen ook niet bedoeld als tussenvoorziening. Zorgaanbieders geven aan dat kleine en dus goedkopere sociale huurwoningen het meest geschikt zijn. Denk hierbij aan circa 40 tot

60 m² en een huurprijs tot de aftoppingsgrens. Wat voor type locatie hierbij past, verschilt sterk per persoon. Dit kan bijvoorbeeld gaan over de nabijheid van specifieke voorzieningen of familie en vrienden of verblijf in een prikkelarme omgeving. Ook onconventioneel wonen (ook wel Skaeve Huse genoemd) is voor een deel van deze doelgroep wenselijk en dan met name voor mensen die zich moeilijk kunnen aanpassen aan een reguliere woning en woonomgeving. Voorbeeld hiervan is bijvoorbeeld de locatie van Lentis in Zuidlaren die voor onconventioneel wonen is ingericht.

5.2 Uitstroom uit detentie

Definitie uitstroom uit detentie

Woningzoekenden die uitstromen uit (jeugd)detentie. Het gaat om personen met een leeftijd van minimaal achttien jaar die uitstromen uit een inrichting als bedoeld in artikel 3a van de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen of een penitentiaire inrichting als bedoeld in artikel 3, eerste lid, van de Penitentiaire beginselenwet. Bij uitstroom uit detentie gaat het om personen die na een verblijf van minimaal drie aaneengesloten maanden genoemde inrichtingen verlaten. Bij een verblijf korter dan drie maanden is het van belang dat er geen huisuitzetting plaatsvindt.

440 personen stroomden in 2021 na verblijf in detentie uit naar reguliere woning

Op basis van CBS Microdata hebben we voor het jaar 2021 in beeld hoeveel personen in een jaar in detentie verbleven en ook of ze detentie hebben verlaten. Hieruit blijkt dat in 2021 in totaal 440 personen na een verblijf in detentie zijn uitgestroomd. Om in aanmerking te komen voor een urgentieverklaring moet de persoon echter ook drie aaneengesloten maanden in detentie verbleven hebben. Dit geldt voor in totaal 145 personen. Ook personen die minder lang dan drie maanden in detentie verblijven kunnen een huisvestingsvraag hebben. Dit is een belangrijke nuance om mee te wegen in de definitie van de urgentiecategorie. Belangrijk voor die groep is om in ieder geval huisuitzetting te voorkomen.

90% uitstromende gedetineerden verhuist naar huurwoning, merendeel in gemeente Groningen

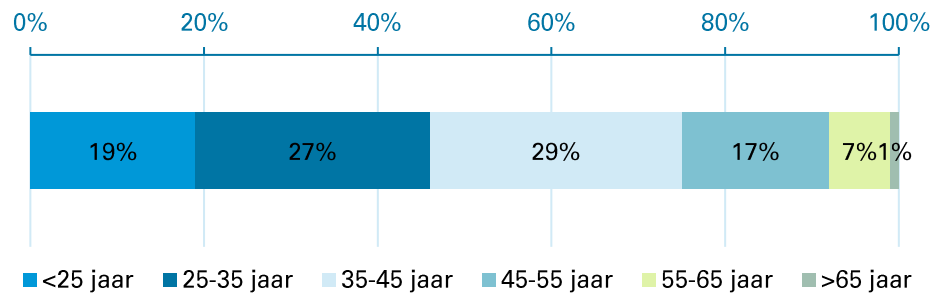
Van de uitstromende gedetineerden die langer dan drie maanden in een instelling hebben verbleven en verhuizen naar een andere woning dan dat ze voor hun verblijf in detentie woonden is 90% uitgestroomd naar een huurwoning, 48% naar een corporatiewoning en 41% naar een particuliere huurwoning. De overige 10% is in een koopwoning gaan wonen. Verdeeld naar gemeenten zien we dat het merendeel van de gedetineerden in de gemeente Groningen is gaan

wonen (55%). Ook in de gemeenten Eemsdelta en Midden-Groningen zijn meer dan tien personen gaan wonen.

92% uitstromende gedetineerden is jonger dan 55 jaar

Om een inschatting te kunnen maken richting de toekomst is de huidige leeftijdsverdeling van gedetineerden van belang. Hieruit valt op dat het merendeel van de uitstromende gedetineerden jong is. 92% van hen is jonger dan 55 jaar en 75% jonger dan 45 jaar.

Figuur 71: Leeftijdsverdeling uitstromende gedetineerden in de provincie Groningen, 2021

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022). Bewerking Stec Groep (2024).

Naar verwachting lichte afname van uitstromers uit detentie per jaar tot 2041

Op basis van verwachte demografische ontwikkelingen verwachten we dat het aantal (uitstromende) gedetineerden in de komende jaren zal afnemen. We verwachten dat het aantal uitstromers per jaar in 2041 is afgenomen tot 135 personen. Dit aantal kan licht overlappen met de uitstroom uit forensische zorg. In de gemeente Groningen is deze afname het meest beperkt, omdat hier in vergelijking een relatief kleine afname van jonge huishoudens wordt verwacht. We voeren verder alleen een prognose uit voor de gemeenten waarvan de uitstroom meer was dan tien personen in 2021.

Tabel 25: Ontwikkeling uitstromende gedetineerden per jaar in periode 2024 tot 2041*

Niveau	Naam	2024	2031	2024-2031	2041	2024-2041	
		Aantal	Aantal	Ontw.	Aantal	Ontw.	%
Provincie	Groningen	145	145	0	135	-10	-5%
Gemeente	Eemsdelta	15	15	0	15	0	-15%
	Groningen	80	80	0	80	0	-2%
	Midden-Groningen	15	15	0	15	0	-2%

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2018-2022). Primos2023. Bewerking Stec Groep (2024). *Enkel gemeenten met meer dan tien uitstromende gedetineerden per jaar.

5.3 Stoppende sekswerkers

Definitie stoppende sekswerkers

Woningzoekenden die deelnemen aan een uitstapprogramma onder de Decentralisatie Uitkering Uitstapprogramma's Prostituees en zijn aangemeld door de uitvoerende organisatie van de DUUP-regeling.

Groot deel stoppende sekswerkers stroomt door naar niet-zelfstandige woonplek

Stoppende sekswerkers worden als verplichte urgentiecategorie gezien. Dit betekent dat zij voorrang dienen te krijgen, wanneer zij op zoek zijn naar een reguliere sociale huurwoning. We hebben deze aandachtsgroep in beeld gebracht door contact op te nemen met het Overweeghuis in Groningen. Dit is een locatie waar vrouwen tijdelijk worden opgevangen die vastlopen in de prostitutie of slachtoffer zijn van seksuele uitbuiting. Deze plek biedt hen rust vanwaar ze kunnen werken aan nieuw toekomstperspectief. Het Leger des Heils (professionele begeleider van deze opvanglocatie) heeft ons cijfers aangeleverd over de uitstroom uit het Overweeghuis. Hieruit blijkt dat in 2023 het Overweeghuis 27 vrouwen heeft opgevangen. Het Leger des Heils geeft aan dat een reguliere woning voor veel van hen nog een stap te ver is en dat doorstroming naar een niet-zelfstandige beschermde woonvoorziening een logischere vervolgstap is. Via daar kunnen ze dan alsnog op zoek zijn naar zelfstandige woonruimte. In dat geval hebben zij echter urgentie via Beschermd Wonen en niet meer als stoppende sekswerker.

5.4 Statushouders

Definitie statushouders

Houders van een verblijfsvergunning als bedoeld in artikel 8, onderdeel a, b, c, of d, van de Vreemdelingenwet 2000, op basis van de gemeentelijke taakstelling bedoeld in artikel 28 van de Huisvestingswet. In het kader van huisvesting is met name de jaarlijkse taakstelling van statushouders interessant. In deze paragraaf brengen we de totale omvang van deze aandachtsgroep in beeld.

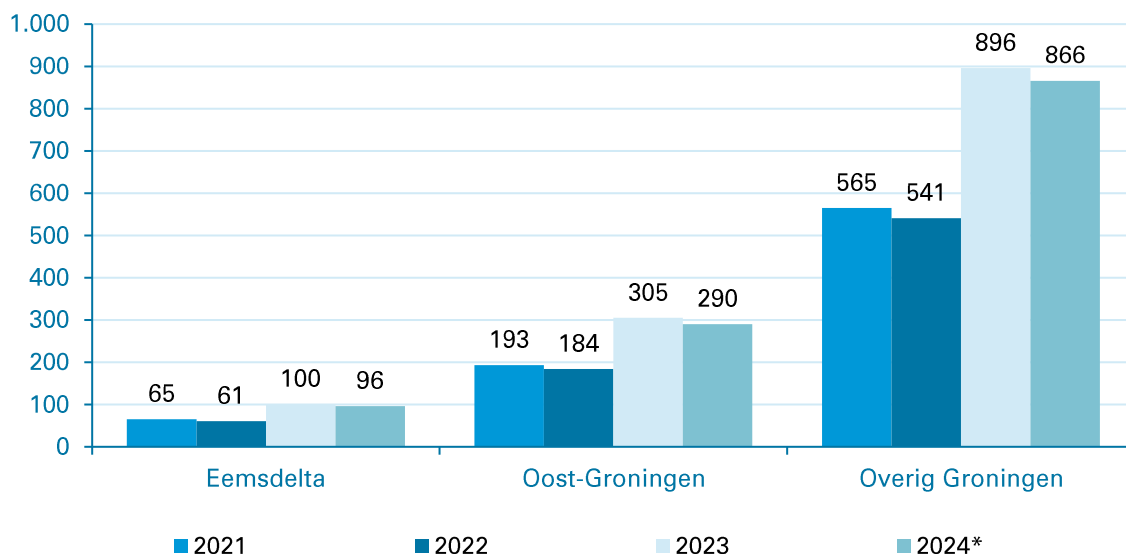
Taakstelling in 2023 en eerste helft 2024 fors hoger dan daarvoor

De huisvestingsopgave van statushouders wordt halfjaarlijks per gemeente bepaald. Hiermee is het goed in beeld hoeveel statushouders door een gemeente een woning toebedeeld moeten krijgen. Deze taakstelling is afhankelijk van het aantal personen dat landelijk een verblijfsvergunning ontvangen heeft. Op basis daarvan wordt naar inwoneraantal een verdeling gemaakt over de gemeenten. Uit de taakstelling in de periode 2021 tot en met de eerste helft van 2024 valt op dat de taakstelling 2023 en de eerste helft van 2024 fors hoger ligt dan in de jaren ervoor. Dit komt door een relatief sterke instroom van asielzoekers die op gegronde reden naar Nederland zijn gekomen. Op basis van het inwoneraantal ligt de taakstelling het hoogst in de regio Overig Groningen en de gemeente Groningen.

Dispensatie voor de gemeente Eemsdelta door aardbevingsschade aan de woningvoorraad

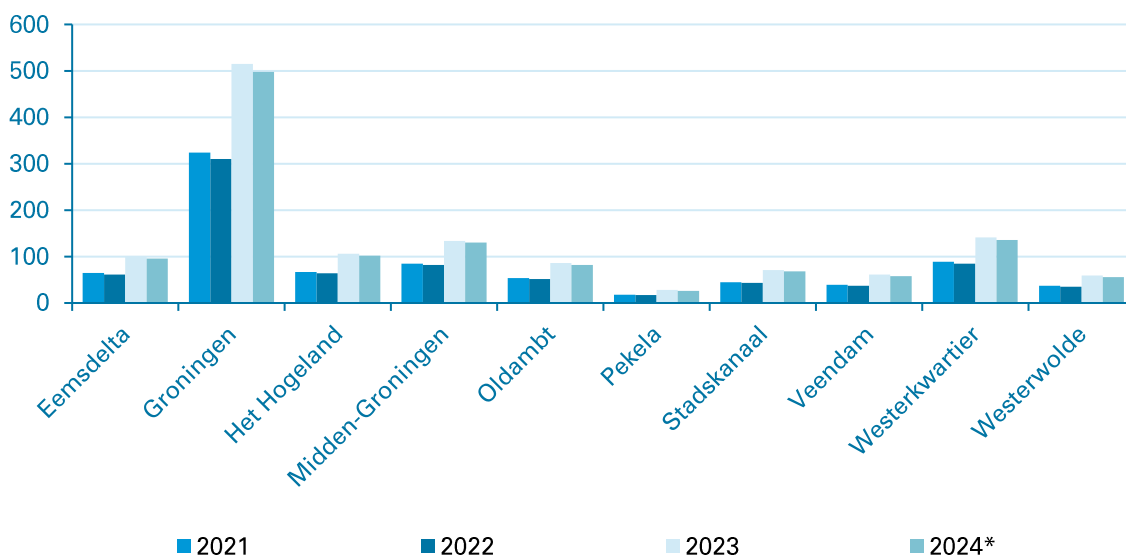
Aan de gemeente Eemsdelta is de afgelopen jaren dispensatie verleend voor het uitvoeren van haar taakstelling door de gevolgen van de aardbevingen in dit gebied. De taakstelling en achterstand die hierna voor de gemeente Eemsdelta wordt genoemd wordt daarom naar waarschijnlijkheid (er wordt gestuurd op voor de zomer van 2024) kwijt gescholden en herverdeeld over alle andere gemeenten in Nederland.

Figuur 72: Taakstelling per jaar naar Woondealregio's, 2021 – 2024*

Bron: Taakstelling vergunninghouders (2021-2024). Bewerking Stec Groep (2024). *Over 2024 is enkel een taakstelling in de eerste helft van het jaar bekend. Deze taakstelling is voor het gehele jaar verdubbeld. Eemsdelta ontvangt naar waarschijnlijkheid dispensatie voor haar taakstelling.

Figuur 73: Taakstelling per jaar naar gemeenten, 2021 – 2024*

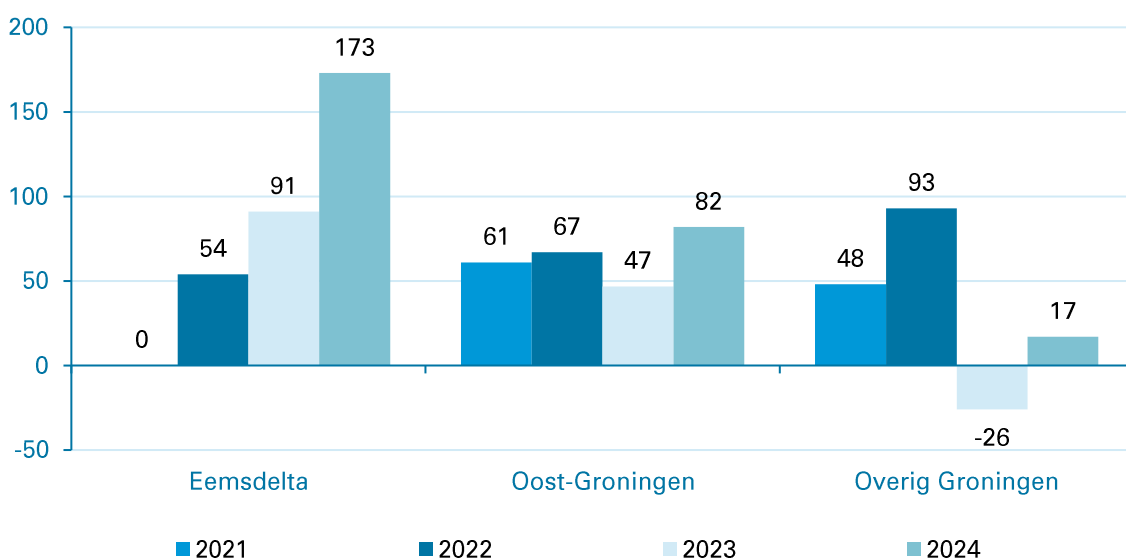

Bron: Taakstelling vergunninghouders (2021-2024). Bewerking Stec Groep (2024). *Over 2024 is enkel een taakstelling in de eerste helft van het jaar bekend. Deze taakstelling is voor het gehele jaar verdubbeld. Eemsdelta ontvangt naar waarschijnlijkheid dispensatie voor haar taakstelling.

Realisatie taakstelling loopt sterk uiteen tussen gemeenten, sommigen nog een grote achterstand op 1 januari 2024

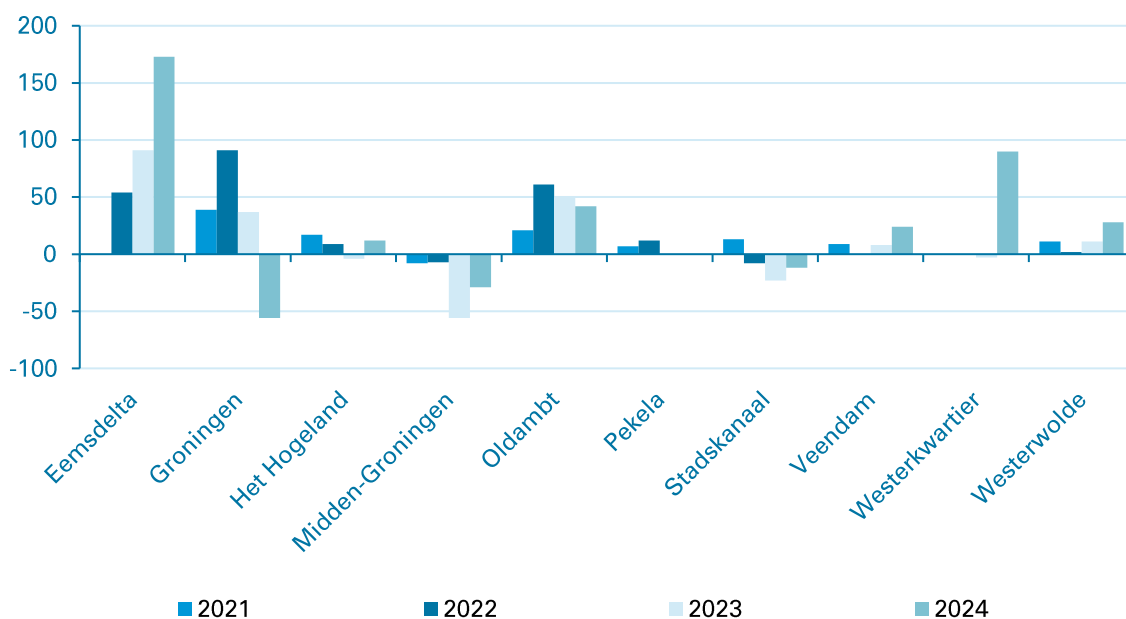
De realisatie van het huisvesten van statushouders wordt bijgehouden per gemeente. Hierdoor is per gemeente aan het begin van het jaar een voor- of achterstand ten opzichte van de taakstelling bekend. Wat opvalt is dat de realisatie van gemeenten ten opzichte van hun taakstelling sterk uiteenloopt. Zo is er in de gemeenten Groningen en Midden-Groningen op 1 januari 2024 sprake van voorstand op hun taakstelling, terwijl de gemeente Westerkwartier juist nog een forse achterstand hebben. In het regiobeeld zien we dit terug.

Figuur 74: Voor- of achterstand ten opzichte van taakstelling per Woondealregio, 2021-2024

Bron: Taakstelling vergunninghouders (2021-2024). Bewerking Stec Groep (2024). Eemsdelta ontvangt naar waarschijnlijkheid dispensatie voor haar taakstelling.

Figuur 75: Voor- of achterstand ten opzichte van taakstelling per Woondealregio, 2021-2024

Bron: Taakstelling vergunninghouders (2021-2024). Bewerking Stec Groep (2024). Eemsdelta ontvangt naar waarschijnlijkheid dispensatie voor haar taakstelling.

Gehuisveste statushouders blijven vaak langere periode in de provincie Groningen wonen

We kijken in dit onderzoek niet alleen naar de taakstelling van statushouders. Ook hun verdere verblijf in de regio is relevant. Hiervoor gebruiken we gegevens van CBS Microdata uit 2021. Zo zien we dat een groot deel van de statushouders in 2021 al voor langere tijd een verblijfsstatus hebben en in een reguliere woning in de provincie Groningen woonden. In 2021 waren er in totaal 3.175 personen met een verblijfsstatus in de provincie Groningen die in een reguliere

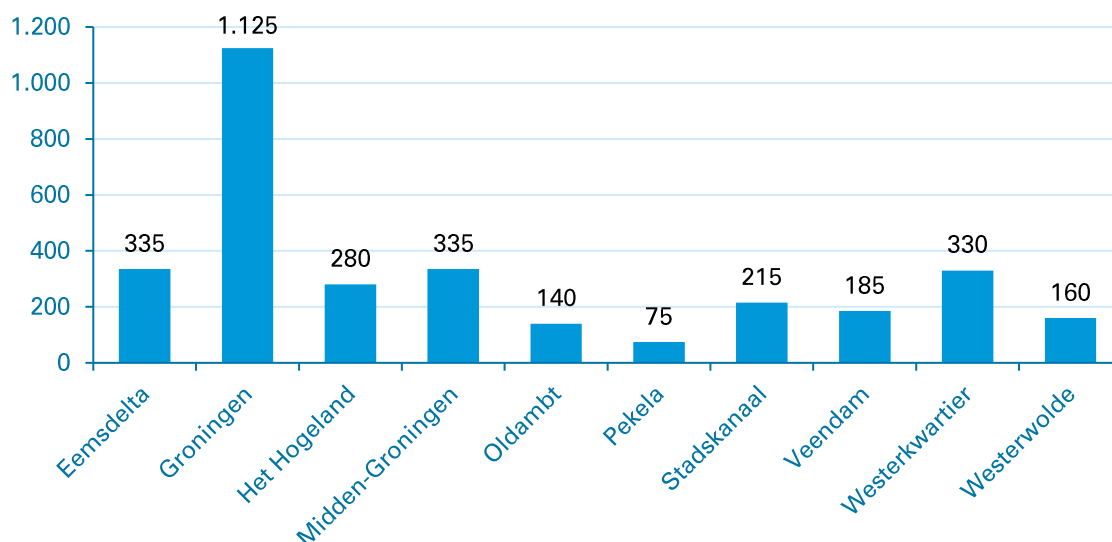
woning wonen. Meer dan de helft van hen heeft deze verblijfsstatus inmiddels langer dan 2,5 jaar.

Statushouders wonen bijna uitsluitend in woningen van corporaties

De taakstelling voor het huisvesten van statushouders wordt grotendeels voor rekening genomen door corporaties. Dit is ook terug te zien in het type woningen waar huishoudens met een verblijfsstatus in 2021 woonden. In totaal waren er in 2021 1.365 huishoudens in de provincie Groningen met een dergelijke status. Maar liefst 93% van deze huishoudens woonden in een corporatiewoning. Hiertoe behoren dus ook veel statushouders die al voor langere tijd een verblijfsstatus hebben.

Ongeveer 35% van de statushouders woont in de gemeente Groningen. Verder zijn de huishoudens redelijk gelijk verdeeld over de provincie gelijk aan de inwonersverdeling. Dit komt mede voort uit de evenredige verdeling via de taakstelling.

Figuur 76: Personen met verblijfsvergunning per gemeente, 2021

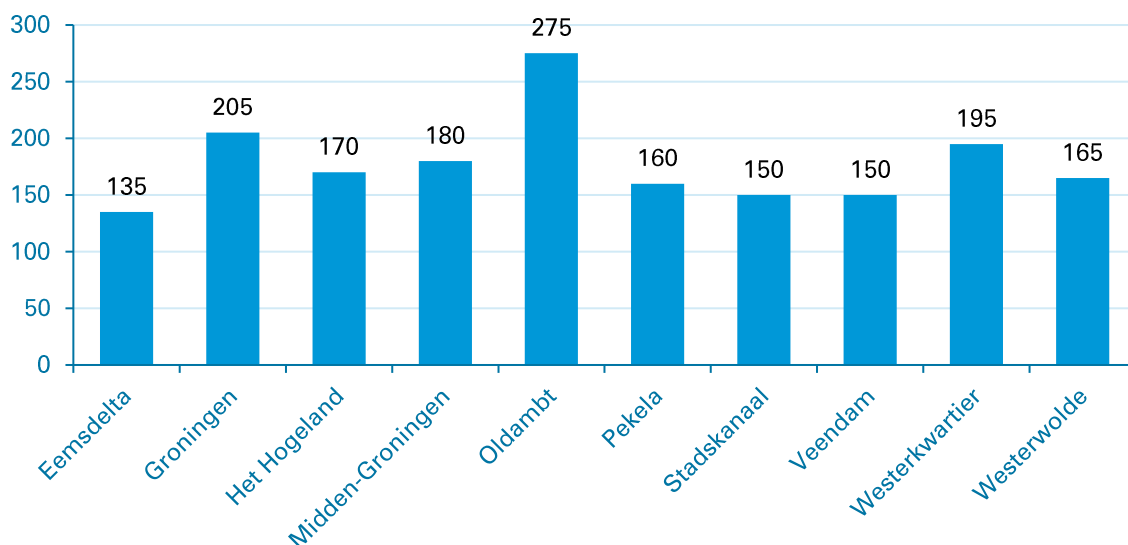

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2021). Bewerking Stec Groep (2024).

Naar verhouding meeste statushouders aanwezig in de gemeente Eemsdelta

We hebben het aantal huishoudens met een verblijfsvergunning per gemeente ook vergeleken met het totaal aantal huishoudens per gemeente. Zo brengen we het best in beeld of deze doelgroep eerlijk verdeeld over de gemeente woont. In principe zorgt de taakstelling ervoor dat dit in eerste instantie gebeurt. In een later stadium kunnen statushouders er echter voor kiezen om naar een andere gemeente te verhuizen. Dit zorgt toch voor lichte verschillen tussen gemeenten. Daarnaast kan nieuwbouw van overige woningen zorgen voor een andere verhouding. Opvallend is dat er bijvoorbeeld in de gemeenten Groningen en Oldambt in 2021 nog relatief weinig statushouders in een reguliere woning woonden ten opzichte van de totale populatie van deze gemeenten. In Eemsdelta juist relatief veel. Dit laatste is waarschijnlijk door de dispensatie van de taakstelling wel veranderd in de afgelopen paar jaar.

Figuur 77: Aantal inwoners per statushouder in de Groningse gemeenten, 2021

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2021). Bewerking Stec Groep (2024).

Omvang en ontwikkeling statushouders

Een inschatting maken van de toekomstige taakstelling voor statushouders is lastig. Uiteindelijk is met name de geopolitieke situatie hierin van groot belang. Voor nu nemen we aan dat de taakstelling in 2022 en 2023 een goede bandbreedte geven. Dit betekent dat er jaarlijks tussen de 785 en 1.300 statushouders in de provincie Groningen gehuisvest moeten worden, waarbij een evenredige verdeling over regio's en gemeenten wordt toegepast. Hiernaast blijven natuurlijk de huidige voor- en achterstanden gelden. Deze hebben we voor nu meegenomen in de taakstelling voor 2024.

Tabel 26: Ontwikkeling taakstelling statushouders in periode 2024 tot 2041

Niveau	Naam	2024	2031	2024-2031	2041	2024-2041	
		Aantal	Aantal	Ontw.	Aantal	Ontw.	%
Provincie	Groningen	1525	1045	-480	1045	-480	-31%
Woondeal-regio	Eemsdelta	270	80	-190	80	-190	-70%
	Oost-Groningen	370	245	-125	245	-125	-34%
	Overig Groningen	885	720	-165	720	-165	-19%
Gemeente	Eemsdelta	270	80	-190	80	-190	-70%
	Groningen	440	415	-25	415	-25	-6%
	Het Hogeland	115	85	-30	85	-30	-26%
	Midden-Groningen	100	110	10	110	10	+10%
	Oldambt	125	70	-55	70	-55	-44%

Pekela	25	25	0	25	0	0%
Stadskanaal	55	55	0	55	0	0%
Veendam	80	50	-30	50	-30	-38%
Westerkwartier	225	115	-110	115	-110	-49%
Westerwolde	85	45	-40	45	-40	-47%

Bron: Taakstelling vergunninghouders (2021-2024). Bewerking Stec Groep (2024).

Woningvraag statushouders zeer divers, wel primair gericht op huisvesting

De vraag naar woningen vanuit statushouders bevindt zich in eerste instantie in het sociale huursegment. Door de taakstelling hebben zij vaak ook voorrang op een dergelijke woning. Het woningtype dat zij verlangen loopt sterk uiteen. Dit komt doordat statushouders in diverse huishoudenssamenstellingen voorkomen. Zo zijn een groot deel van hen gezinnen, mede door latere gezinshereniging. Voor dat deel zijn grotere woningen gewenst, dan voor alleenstaanden en stellen. Het woonvraagstuk rond statushouders bevindt zich primair rond hun huisvesting en minder rond zorg en ondersteuning. Wel zal een deel van de statushouders behoefte hebben aan zorg en ondersteuning. Dit vraagt dus in sommige gevallen om aangepaste woningen. Aangezien de ontwikkeling van de taakstelling voor het huisvesten van statushouders nog zeer onzeker is, kan dit ook gevolgen hebben voor de uiteindelijke behoefte aan zorg en ondersteuning.

5.5 Oekraïense vluchtelingen

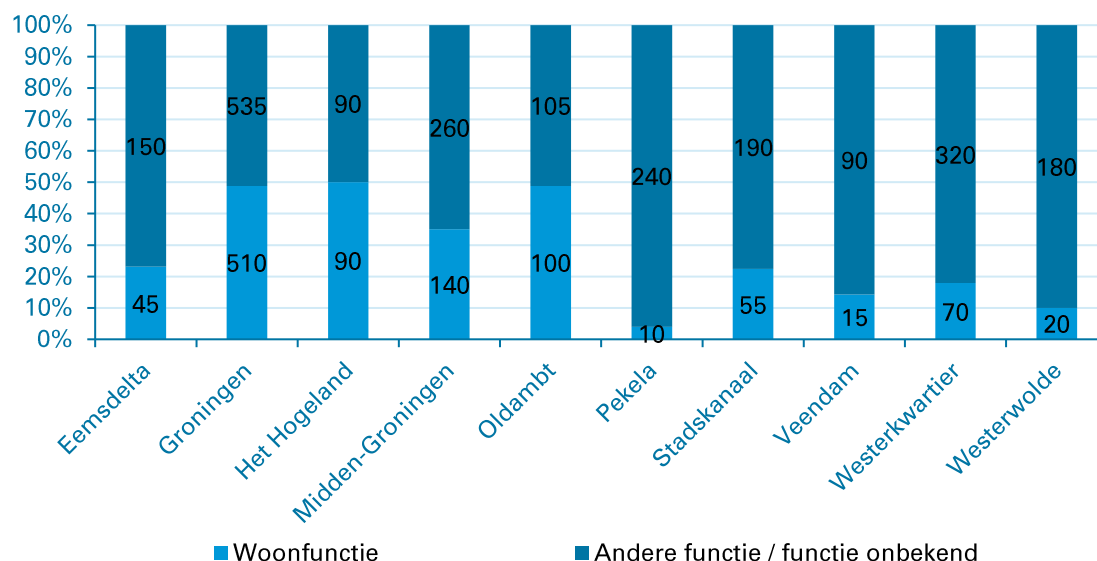
Definitie Oekraïense vluchtelingen

Oekraïense vluchtelingen worden opgevangen en krijgen tijdelijk bescherming (tot en met 4 maart 2025) in Nederland door de Richtlijn tijdelijke bescherming van de Europese Unie. Hieronder vallen vluchtelingen met de Oekraïense nationaliteit die: 1) na 26 november 2021 uit Oekraïne zijn gereisd; 2) voor 27 november 2021 in Nederland waren voor bijvoorbeeld studie, werk of om asiel te vragen en dat kunnen aantonen. Alsook vluchtelingen uit Oekraïne met een andere nationaliteit die: 1) op 23 februari 2022 een permanente Oekraïense verblijfsvergunning hadden (en alleen als ze Oekraïne hebben verlaten op of na 27 november 2021 en niet zijn teruggekeerd naar hun land van herkomst na 23 februari 2022); 2) op 23 februari 2022 nationale of internationale bescherming hadden in Oekraïne, bijvoorbeeld als erkend vluchteling. Ook vallen hieronder hun partners, minderjarige kinderen en familieleden die met hen samen woonden in Oekraïne.

Eind 2022 3.220 Oekraïense vluchtelingen in de provincie Groningen, veelal niet in woonpanden

Via CBS Microdata zien we dat er eind 2022 3.220 Oekraïense vluchtelingen in de provincie Groningen woonden. 33% van hen woonden in de gemeente Groningen, maar ook in de gemeenten Midden-Groningen (12%) en Westerkwartier (12%) woonden er relatief veel. We hebben uitgezocht in welk type woning deze aandachtsgroep eind 2022 woonde. Wat hierin opvalt is dat deze aandachtsgroep nog veelvuldig in panden woonden die een jaar eerder nog niet als woonfunctie gekenmerkt stonden. Dit kan gaan om tijdelijke woningen, maar ook om andersoortige panden waar tijdelijk verblijf plaatsvindt. In totaal wonen 2.165 Oekraïense vluchtelingen in panden die een jaar eerder geen woonfunctie hadden.

Figuur 78: Verblijfssituatie Oekraïense vluchtelingen per gemeente, 2022

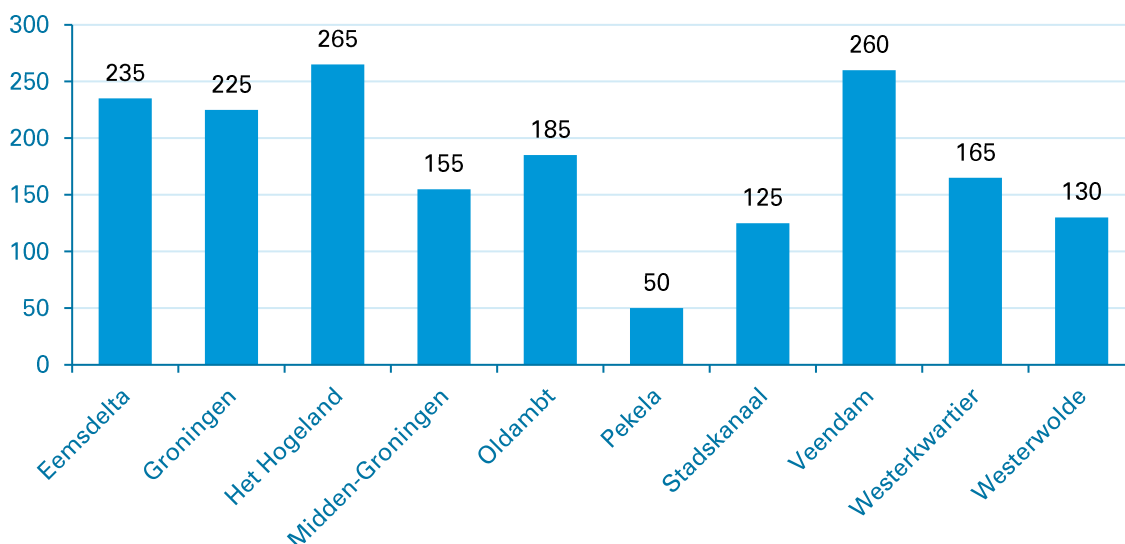

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2022).

Relatief veel Oekraïense vluchtelingen in de gemeente Pekela

Voor Oekraïense vluchtelingen hebben we in beeld gebracht hoe groot de omvang is van deze aandachtsgroep ten opzichte van de gehele bevolking van de gemeenten. Hieruit valt op dat met name in de gemeente Pekela in 2022 relatief veel Oekraïense vluchtelingen werden opgevangen. Per vijftig inwoners, woonde hier één Oekraïense vluchteling. In veel andere gemeenten was deze verhouding meer dan 200 inwoners ten opzichte van één Oekraïense vluchteling.

Figuur 79: Aantal inwoners per Oekraïense vluchteling in de Groningse gemeenten, 2022

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2022). Bewerking Stec Groep (2024).

Voorspelling richting toekomst: groot deel zal blijven en op zoek gaan naar reguliere woning

Oekraïense vluchtelingen wonen pas kort in Nederland vanwege de recent gestarte/verergerde oorlog in hun thuisland. Het idee is dat zij na het eindigen van de oorlog terugkeren. Naar waarschijnlijkheid zal een groot deel ervoor kiezen in Nederland te blijven. Aangezien een groot

deel van de aandachtsgroep nog in een pand verblijft dat niet als woning gekenmerkt staat, zal een groot deel daarvan op termijn willen verhuizen naar een reguliere woning. Dit levert uiteindelijk een huisvestingsvraag op waar nu nog onvoldoende zicht op is. Wel geldt dat dit waarschijnlijk een zeer diverse huisvestingsvraag zal zijn, vergelijkbaar met statushouders. Oftewel huisvesting voor uiteenlopende huishoudenssamenstellingen zoals gezinnen, stellen en alleenstaanden. Ook is het mogelijk dat een deel van deze doelgroep door hun inkomen in staat is andere woningen te betreden dan sociale huurwoningen.

In onderstaande tabel gaan we er voor nu van uit dat 50% van de huidige Oekraïense vluchtelingen in 2031 en 2041 nog in de provincie Groningen wonen. Zij zullen waarschijnlijk grotendeels enkel bij hun eerste verhuizing een huisvestingsvraagstuk opleveren, hierna kunnen ze zich als reguliere huishoudens op de woningmarkt bewegen.

Tabel 27: Ontwikkeling aantal Oekraïense vluchtelingen in periode 2024 tot 2041

Niveau	Naam	2024	2031	2024-2031	2041	2024-2041	
		Aantal	Aantal	Toename	Aantal	Toename	%
Provincie	Groningen	3.220	1.610	-1.610	1.610	-1.610	-50%
Woondeal-regio	Eemsdelta	195	100	-100	100	-100	-50%
	Oost-Groningen	1.010	505	-505	505	-505	-50%
	Overig Groningen	2.015	1.010	-1.010	1.010	-1.010	-50%
Gemeente	Eemsdelta	195	100	-100	100	-100	-50%
	Groningen	1.045	525	-525	525	-525	-50%
	Het Hogeland	180	90	-90	90	-90	-50%
	Midden-Groningen	395	200	-200	200	-200	-50%
	Oldambt	205	105	-105	105	-105	-50%
	Pekela	250	125	-125	125	-125	-50%
	Stadskanaal	250	125	-125	125	-125	-50%
	Veendam	105	55	-55	55	-55	-50%
	Westerkwartier	385	195	-195	195	-195	-50%
	Westerwolde	200	100	-100	100	-100	-50%

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2022). Bewerking Stec Groep (2024).

5.6 Arbeidsmigranten

Definitie arbeidsmigranten

In dit onderzoek kijken we naar aandachtsgroepen die ondersteuning nodig hebben bij hun huisvesting. Dit geldt ook voor een deel van de personen die naar Nederland komen om hier te werken. We onderscheiden daarbij twee groepen: arbeidsmigranten en kenniswerkers. Deze

verschillen van elkaar op basis van hun inkomen. We sluiten voor de categorie arbeidsmigranten voor de inkomensgrens aan op minimale looneis die voor internationale werknemers kan worden gesteld. Deze is maximaal € 30.672 voor personen jonger dan dertig jaar en maximaal € 41.840 voor personen ouder dan dertig jaar.

In 2020 ongeveer 5.005 werkende arbeidsmigranten in de provincie Groningen

We gebruiken onderzoek van Decisio (2022) om in beeld te brengen hoeveel personen in de provincie Groningen woonden en werkten in de periode 2010-2020. Hieruit is te zien dat in dit decennium het aantal werkende arbeidsmigranten fors is toegenomen in de provincie Groningen. Waar in 2010 nog circa 3.000 arbeidsmigranten in Groningen werkten, waren dit er in 2020 5.005. Dit is een toename van 67%. We zien dat een groot deel van de werkende arbeidsmigranten, wanneer bekend, ook in de provincie Groningen woont (93%).

Arbeidsmigranten wonen vaak kort in Nederland en veelal in een huurwoning

Over hun verblijfssituatie is bekend dat arbeidsmigranten vaak voor korte tijd in Nederland verblijven. 55% van de werkenden verblijft korter dan één jaar in Noord-Nederland. Daarnaast zien we dat zij relatief vaak in huurwoningen wonen (48%) van een vergelijkbaar deel is onbekend of het een huur- of koopwoning is. Dit onderstreept de tijdelijkheid van hun verblijf. Voor het onbekende deel geldt vaak ook dat arbeidsmigranten zich niet officieel in Nederland registreren als ze hier gaan werken.

Werkgevers in beginsel verantwoordelijk voor huisvesting, op termijn mogelijk regulier woningzoekende

Arbeidsmigranten wonen geregeld in ongewenste huisvesting en zijn vaak slecht geregistreerd. Een eerste stap naar geschikte huisvesting is daarmee het beter in beeld brengen van deze doelgroep. Met name werkgevers dienen verantwoordelijk gesteld te worden voor geschikte huisvesting. Dit geldt met name voor short- en mid-stayarbeiders, die dus voor relatief korte tijd in Nederland zijn en dus vaak niet op zoek zijn naar een reguliere woning. Op termijn is het mogelijk dat arbeidsmigranten besluiten zich permanent in Nederland te vestigen. Zij betreden dan vaak ook de reguliere woningmarkt. Dit kan zowel in het koop- als huursegment zijn. Aangezien deze aandachtsgroep geen urgentiecategorie is, hebben ze in dat geval geen voorrang op een sociale huurwoning. Zij dingen dan ook onder dezelfde voorwaarden mee naar een sociale huurwoning als overige reguliere woningzoekenden.

Naar verwachting toename arbeidsmigranten verwacht om vergrijzing op te vangen

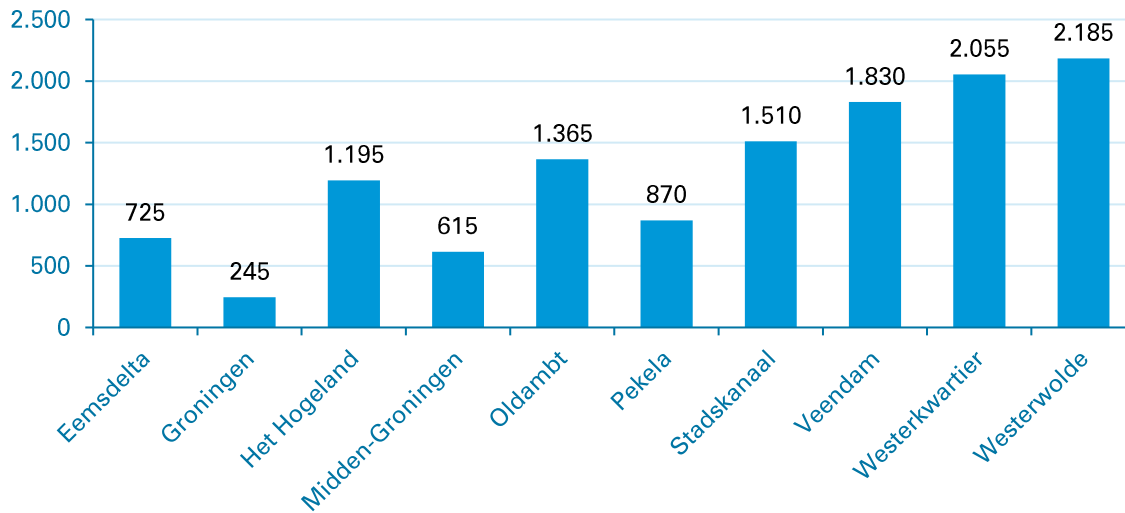
We verwachten dat het aantal arbeidsmigranten ook de komende jaren zal blijven toenemen. Door de vergrijzing van de provincie Groningen wordt op dit moment het aandeel van de beroepsbevolking steeds kleiner ten opzichte van de totale bevolking. Om die reden schatten we in dat het aantal arbeidsmigranten nog met circa +25% toeneemt in de periode tot en met 2031 (vanaf 2021) en met circa +40% in de periode tot 2041. Dit betekent dat er in 2031 naar verwachting 6.255 arbeidsmigranten werken in de provincie Groningen en in 2041 7.005 arbeidsmigranten.

Geregistreerde arbeidsmigranten wonen hoofdzakelijk in gemeente Groningen

Op basis van CBS Microdata hebben we ook zicht op de geregistreerde arbeidsmigranten. Dit zijn arbeidsmigranten die officieel staan ingeschreven op een woonadres in het jaar 2021 en arbeid als hoofdreden hebben opgegeven voor hun verhuizing naar Nederland. Dit zijn verder enkel arbeidsmigranten waarvan een inkomen bekend is en die eerder dan 2021 naar Nederland zijn verhuisd. We zien dat in totaal 1.270 arbeidsmigranten op deze wijze te registreren zijn. Wat opvalt is dat een groot deel van hen in de gemeente Groningen woont. Zowel in absolute als relatieve aantallen. Zo is het aantal inwoners per geregistreerde arbeidsmigrant in de gemeente Groningen het laagst. Dit aantal loopt ook sterk uiteen met sommige andere gemeenten. Mogelijk

hangt dit samen met de relatief grote particuliere huurwoningvoorraad in de gemeente Groningen, welke relatief vaak door arbeidsmigranten worden bewoond.

Figuur 80: Aantal inwoners per geregistreerde arbeidsmigranten in de Groningse gemeenten, 2021

Bron: CBS Microdata (2024, cijfers 2021). Bewerking Stec Groep (2024).

6. Doorkijk plannen

In dit hoofdstuk maken we een doorkijk naar het planaanbod op hoofdlijnen.

6.1 Plannen nultreden, geclusterd en zorggeschikt wonen

Op basis van de gemeentelijke planlijsten zetten we de plancapaciteit uiteen. Naast de totale plancapaciteit maken we onderscheid naar het aantal nultredenwoningen (Nult.), geclusterde nultredenwoningen (Clust.) en zorggeschikte woningen (Zorggesch.). Als er iets is aangegeven over nultreden maar niet specifiek welke categorie dan zijn woningen meegenomen bij het aantal nultredenwoningen. Als duidelijk is dat de woningen geen van voorgaande categorieën betreffen staat dit opgenomen bij niet-nultreden (Niet-Nult.). Als ook dit niet duidelijk is staan de woningen opgenomen in de categorie onbekend (Onb.).

In groot deel plannen geen onderscheid gemaakt naar ouderenhuisvesting

In totaal zijn er in de provincie Groningen 38.235 woningen opgenomen in de planlijst. Het leeuwendeel hiervan landt in de gemeente Groningen. Het gaat om 28.120 woningen, ongeveer driekwart van de totale plancapaciteit in de provincie. Het zicht op het aantal nultredenwoningen, geclusterde nultredenwoningen en zorggeschikte woningen is beperkt. In totaal is van 905 woningen bekend dat ze als nultredenwoning gepland zijn en 40 woningen geclusterd. In tabel 28 is de informatie uit de planlijsten opgenomen.

6.2 Nog forse kwalitatieve woonzorgopgaven in te vullen

Er liggen nog forse kwalitatieve woonzorgopgaven waar geen plannen voor beschikbaar en/of bekend zijn. De behoefte aan ouderenhuisvesting is namelijk zeer fors door de sterke mate van vergrijzing in de provincie Groningen. We zien hierdoor dus drie belangrijke opgaven op de woningmarkt voor ouderenhuisvesting:

- Concretiseren welk deel van de huidige plannen al uit nultredenwoningen, geclusterde woningen en zorggeschikte woningen bestaan. Dit is de basis om nieuwe plannen op te maken.
- Actief inzetten op transformatie en aanpassing van de bestaande woningvoorraad. Denk aan het installeren van een traplift in eengezinswoningen, het transformeren van appartementencomplexen naar geclusterde woonvormen of het creëren van extra woonruimte bij bestaande bebouwing door splitsen of optoppen.
- Nieuwe plannen ontwikkelen voor de bouw van ouderenhuisvesting. Dit is dan met name gewenst op plekken die wat betreft omgeving geschikt hiervoor zijn (of geschikt te maken zijn).

Mogelijk onderschatting door gebruik planlijsten wonen

Voor het planaanbod voor 'wonen' zijn de gemeentelijke planlijsten gebruikt. Soms is hierin gespecificeerd of de woningen voorzien in een woonzorgvraag, maar vaak ook niet. Plannen voor zorg zijn vooralsnog niet goed in beeld. Dit hoofdstuk geeft dus een indicatief beeld, maar het is zeer wenselijk dat het (potentiële) planaanbod de komende tijd scherper in beeld wordt gebracht en periodiek wordt gemonitord zodat een sterke basis voor beleid en afspraken ontstaat.

Tabel 28: Plannen voor nultreden, geclusterd en zorggeschikt wonen

Niveau	Naam	Totaal	Niet Nult.	Nult.	Clust.	Zorg- gesch.	Onb.
Provincie	Groningen	38.235	550	905	40	0	36.740
Woondeal- regio	Eemsdelta	635	0	170	0	0	460
	Groningen – Assen (zonder Assen)	32.885	550	730	40	0	31.560
	Oost-Groningen	4.715	0	0	0	0	4.715
Gemeente	Eemsdelta	635	0	170	0	0	460
	Groningen	28.120	0	0	0	0	28.120
	Het Hogeland	735	550	145	40	0	0
	Midden-Groningen	2.005	0	505	0	0	1.500
	Oldambt	1.905	0	0	0	0	1.905
	Pekela	425	0	0	0	0	425
	Stadskanaal	710	0	0	0	0	710
	Veendam	945	0	0	0	0	945
	Westerkwartier	2.020	0	80	0	0	1.945
	Westerwolde	730	0	0	0	0	730

Bron: Gemeentelijke planlijsten provincie Groningen (2023), afgerond op vijftallen, afrondingsverschillen in optelling hierdoor mogelijk.

7. Bronnen/ methoden

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van verschillende bronnen en methoden. In dit hoofdstuk beschrijven we belangrijke bronnen en de gebruikte methoden.

CBS-microdata

Een belangrijke bron voor het onderzoek vormt CBS-microdata. Microdata zijn koppelbare data op persoons-, bedrijfs-, en adresniveau. Dit is niet openbaar beschikbare data waar Stec Stat als onderzoeksinstituting onder strikte voorwaarden toegang toe heeft. Met CBS-microdata kan tot op zeer laag schaalniveau informatie over de afstand van woonadressen tot (zorg)voorzieningen, woningkenmerken (eigendomssituatie, WOZ-waarde) persoonsgegevens (leeftijd, inkomen en woonadres), verhuizingen, huidig gebruik van zorg met zorgindicaties (Wlz, Wmo) worden gekoppeld.

Centrumgemeente Groningen

Voor de data over Beschermd wonen en Maatschappelijke opvang hebben we cijfers ontvangen van de centrumgemeente Groningen. Dit zijn data die ook zijn opgenomen in de Monitor beschermd wonen en de Monitor dakloosheid van de gemeente Groningen.

Zorgkantoor Groningen

Data over het Wlz-gebruik van personen in de gemeente Groningen is verkregen via het Zorgkantoor Groningen (Menzis). Dit is een indeling van personen naar leveringsvorm (in verblijf, pgb, vpt en mpt) en naar gemeenten en wijken voor de periode 2019-2023.

BAG-bestand

Naast de microdata vormt de BAG een belangrijke bron. Op basis van de BAG is per adres in de provincie Groningen informatie beschikbaar over het bouwjaar, woningtype, eigendomsvorm en energielabel. In combinatie met de microdata is zo een rijk beeld te schetsen van zowel de voorraad als de doelgroep en deze nu woont en zich verplaatst.

Primos-prognose

Om een inschatting te maken van de ontwikkeling van de woonzorgopgaven wordt in dit onderzoek de Primos-huishoudensprognose 2023 gebruikt. Dit is de standaardprognose in Nederland en wordt ieder jaar opgesteld door ABF Research. Het Primos-model levert een prognose van het aantal huishoudens op provinciaal, regionaal, gemeentelijk en beneden lokaal niveau (tot op het niveau van de CBS-buurtindeling). Het geeft voor de periode 2023-2050 per jaar het aantal, de leeftijd en samenstelling van huishoudens aan.

Groningse regionale Woondeals

De afspraken die de Groningse gemeenten via de regionale Woondeals hebben gemaakt zijn leidend geweest in de keuze van kaders. Denk hierbij aan het hanteren van eenzelfde regio-indeling en zelfde prijsklassen.

WoON

Het WoonOnderzoek Nederland (WoON) is een groot, langlopend landelijk onderzoek dat elke drie jaar door het CBS en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt uitgevoerd. Het onderzoek geeft al decennialang inzicht in de wooneisen en -wensen van huishoudens. Voor het onderzoek maken we gebruik van doorsneden uit WoON2021 om een goed beeld voor Groningen te schetsen. Denk hierbij aan het landsdeel, de provincie, gemeentegrootteklasse en de stedelijkheid.

Lokale Monitor Wonen

De Lokale Monitor Wonen geeft per regio, gemeente en wijk inzicht in de beschikbaarheid en betaalbaarheid van de woningvoorraad. In dit onderzoek is deze bron gebruikt om de woningvoorraad per wijk in beeld te brengen naar woningtypen, prijssegmenten en eigendom. De Lokale Monitor Wonen gebruikt ook CBS Microdata om deze gegevens in beeld te brengen.

Stec-Doorstroommodel

Met het Stec-Doorstroommodel is de behoefte aan verschillende type woningen in beeld gebracht. Op basis van de huidige bestaande voorraad (CBS-microdata en BAG-bestand) huishoudensontwikkeling (Primos-prognose), woonvoorkeuren (WoON) en gerealiseerde verhuisbewegingen (WoON en CBS-microdata) schetsen we een robuust beeld van de kwalitatieve woningbehoefte naar woningtype en eigendomsvorm.

Het doorstroommodel simuleert jaar-op-jaar de tekorten en overschotten die ontstaan door verhuizingen, instroom en de (natuurlijke) ontwikkeling van doelgroepen. Het doorstroommodel gaat hierbij uit van een conjunctuurneutraal beeld en bevat geen economische scenario's. Het doorstroommodel is een vraaggericht model en gaat uit van doorstroming van huishoudens. Het model houdt daarvoor rekening met het vrijkomen van woningen in de bestaande voorraad en de beschikbaarheid van kwalitatief passend aanbod. Keuzes in beleid en nieuwbouw kunnen dit uiteraard beïnvloeden.

Stec Woonzorgmodel

Om het toekomstig aantal zorgbehoevenden in beeld te brengen is voor dit onderzoek het Stec woonzorgmodel ingezet. Dit model combineert de huidige verdeling van zorgtypen (Wmo, Wlz, wijkverpleging en Jeugdhulp) per leeftijdsgroep (CBS-microdata) met de ontwikkeling van de bevolking (Primos-prognose). Uitgangspunt is dat het aantal zorgindicaties per type per leeftijdsklasse gelijk blijft.

Stec Seniorproof-scan

Met de Stec-seniorproof-scan is geografisch in beeld gebracht welke plekken in Groningen kansrijk zijn en welke juist minder kansrijk voor de huisvesting van ouderen. De scan combineert hiervoor verschillende data. Dit is in onderstaand kader weergegeven.

Toetsingskader Stec seniorproof				
A: Voorzieningen				
A1: Zorg en welzijnsvoorzieningen				
Subindicator	Weging	Toelichting	Scoring	Bron
A 1.1: Apotheek	2	Aanwezigheid van een apotheek binnen een afstand van 500 meter	Nee = 0 punten Ja, <500m = 1 punt Ja, <250 m = 2 punten	Locatus
A 1.2: Huisarts	2	Aanwezigheid van een huisarts binnen een afstand van 500 meter	Nee = 0 punten Ja, <500m = 1 punt Ja, <250 m = 2 punten	Zorgkaart Nederland
A 1.3: Fysiotherapeut	1	Aanwezigheid van een fysiotherapeut binnen een afstand van 500 meter	Nee = 0 punten Ja, <500m = 1 punt Ja, <250 m = 2 punten	Locatus

A 1.4: Buurthuis	3	Aanwezigheid van een buurthuis en/of dagbesteding binnen een afstand van 500 meter	Nee = 0 punten Ja, <500m = 1 punt Ja, <250 m = 2 punten	Zorgkaart Nederland
A2: Dagelijkse voorzieningen				
A 2.1: Supermarkt	3	Aanwezigheid van een (mini)supermarkt binnen een afstand van 500 meter	Nee = 0 punten Ja, <500m = 1 punt Ja, <250 m = 2 punten	Locatus
A 2.2: Drogist	1	Aanwezigheid van een drogist binnen een afstand van 500 meter	Nee = 0 punten Ja, <500m = 1 punt Ja, <250 m = 2 punten	Locatus
A3: Niet dagelijkse voorzieningen				
A 3.1: Kapper	0,5	Aanwezigheid van een kapper binnen een afstand van 500 meter	Nee = 0 punten Ja, <500m = 1 punt Ja, <250 m = 2 punten	Locatus
A 3.2 Cultuur	0,5	Aanwezigheid van een culturele voorziening (bibliotheek, theater, museum) binnen een afstand van 500 meter	Nee = 0 punten Ja, <500m = 1 punt Ja, <250 m = 2 punten	Locatus
B: Leefomgeving				
B1: OV-bereikbaarheid	3	Aanwezigheid van een bushalte binnen een afstand van 500 meter	Nee = 0 punten Ja, <500m = 1 punt Ja, <250 m = 2 punten	Openbare GIS-laag Openbaar Vervoer Nederland
B2: Veiligheid	0,5	Score op veiligheid (zowel huidige stand als ontwikkeling per buurt)	Onvoldoende (1 punt) Zwak (2 punten) Voldoende (3 punten) Goed (4 punten) Uitstekend (5 punten)	Leefbarometer

Bijlage A Wettelijk kader

1.1 A1. De vier stelselwetten in de zorg

Tabel A1: Totaaloverzicht Zvw, Wlz, Wmo2015 en Jeugdwet

Wet	Omschrijving	Belangrijke partijen	Voorbeelden
Zvw	<ul style="list-style-type: none"> De Zorgverzekeringswet (Zvw) is een wet die de verplichte basisverzekering regelt voor verzekerden. De zorgverzekeraars zijn verantwoordelijk voor het uitvoeren van de Zvw. De vergoeding van curatieve zorg wordt geregeld vanuit de Zvw. Inwoners van Nederland zijn verplicht een (basis)zorgverzekering af te sluiten. 	Het Rijk, zorgverzekeraars, zorgverleners, verzekerden organiseren de zorg.	Een afspraak bij de huisarts, toegang tot geneesmiddelen of wijkverpleging, of opname in het ziekenhuis.
Wlz	<ul style="list-style-type: none"> De Wet langdurige zorg (Wlz) is voor mensen die langdurig permanent toezicht of 24-uurszorg in de nabijheid nodig hebben. Iemand kan zorg vanuit de Wlz aanvragen als er 24 uur per dag zorg in de nabijheid nodig is om ernstig nadeel te voorkomen. Hier is bijvoorbeeld sprake van bij een ernstige lichamelijke of verstandelijke beperking. Bijvoorbeeld in geval van ouderen met vergevorderde dementie, ernstig verstandelijk of lichamelijk beperkte mensen en mensen met langdurige psychiatrische aandoeningen. 	Het Rijk, CIZ, CAK, zorgkantoren en zorgaanbieders organiseren de zorg.	Bij permanent toezicht of 24-uurszorg.
Wmo2015	<ul style="list-style-type: none"> De Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo2015) is voor mensen met een beperking die ondersteuning nodig hebben. Volwassen personen die bij zelfstandig thuis wonen zorg of ondersteuning (thuis) nodig hebben kunnen aanspraak maken op de Wmo2015. Ondersteuning vanuit de Wmo2015 is doorgaans enkel bedoeld voor personen vanaf 18 jaar. Voor personen tot 18 jaar wordt de ondersteuning gefinancierd vanuit de jeugdzorg. 	Gemeenten zijn verantwoordelijk voor organisatie en uitvoering van de zorg (of met inzet van zorgaanbieder).	Hulp bij huishoudelijke taken, een rolstoel of begeleiding (dagbesteding).
Jeugdwet	<ul style="list-style-type: none"> Voor Jeugdigen is er de Jeugdwet. In deze wet is bijna alle zorg en ondersteuning geregeld voor jeugdigen onder de 18 jaar. De Jeugdwet is voor ondersteuning, hulp en zorg voor jeugdigen en hun families bij opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen voor kinderen en jeugdigen onder de 18 jaar. In sommige gevallen wordt hulp en zorg verlengd tot 23 jarige leeftijd. 	Gemeenten zijn verantwoordelijk voor organisatie en uitvoering van de zorg (of met inzet van zorgaanbieder).	Bij opvoedproblemen of hulp en ondersteuning van kinderen en gezinnen

- Wat niet onder Jeugdwet valt, wordt geregeld vanuit de Zvw, Wlz of, in het geval van hulpmiddelen, vanuit de Wmo2015.

Bron: Ministerie van VWS, Het Nederlandse Zorgstelsel (2018), bewerking Stec Groep (2023).

Een andere relevante wet binnen het domein van wonen en zorg is de **Participatiewet**. Deze wet heeft als doel mensen te activeren en hen waar mogelijk te begeleiden naar betaald werk.

1.2 A2. Verdieping Wlz-zorg

Financiering van Wlz zorg

De Wlz is een volksverzekering. Iedereen die in Nederland woont (of werkt), heeft recht op zorg uit de Wlz mits hij/zij aan de voorwaarden voldoet die hiervoor gelden/een indicatie heeft. De Wlz zorg wordt betaald met de premiegelden van verzekerden. Daarnaast betaalt iedereen vanaf achttien jaar een eigen bijdrage voor de Wlz-zorg. De hoogte van de eigen bijdrage is afhankelijk van de leveringsvorm, het inkomen en de sociale situatie. De eigen bijdrage betaalt de verzekerde aan het CAK. Het CAK berekent ook de hoogte van het bedrag. De zorgkantoren zijn feitelijk verantwoordelijk voor uitvoering van de Wlz en hebben daartoe een zorgplicht. Het zorgkantoor moet daarom voldoende en goede zorg inkopen bij zorgaanbieders én de persoonsgebonden budgetten (pgb) regelen. Een persoon met een Wlz-indicatie bepaalt zoveel mogelijk zelf waar en hoe hij/zij zorg krijgt. Wat de zorgt vanuit de Wlz is, hangt af van de leveringsvorm: zorg in een instelling of met behulp van de verschillende leveringsvormen zorg 'thuis'. In geval van zorg 'thuis' huurt/bezit de zorgvrager zelfstandig een woning of onzelfstandige eenheid en ontvangt de 'intramurale' zorg daar.

Het verzekerde pakket van de Wet langdurige zorg (Wlz) omvat onder andere persoonlijke verzorging, begeleiding en verpleging als vormen van zorg. Deze vormen van zorg zijn onderdeel van de aanspraak in alle leveringsvormen: verblijf in een instelling, volledig pakket thuis (vpt), modulair pakket thuis (mpt) en persoonsgebonden budget (pgb). Als de cliënt verblijft in een Wlz-instelling en ook behandeling krijgt van deze instelling, vallen een aantal andere vormen van zorg, zoals huisartsenzorg, farmaceutische zorg en hulpmiddelen ook onder het verzekerde pakket van de Wlz.

Verschil vergoeding zorg- en woonlasten Wlz zorg met verblijf in instelling of thuis via vpt, mpt, pgb

Het grootste verschil tussen Wlz-zorg op basis van verblijf in een instelling en de Wlz-zorg thuis (vpt, mpt, pgb) is de verantwoordelijkheid en bekostiging van de huisvesting. Bij verblijf in een instelling worden ook de woonlasten en alles wat daarmee samenhangt vergoed. Er wordt hiervoor geen huurovereenkomst afgesloten. Daarnaast worden bij verblijf in een instelling (met of zonder behandeling) ook de hulpmiddelen voor individueel gebruik vergoed uit de Wlz.

Zorg thuis wordt ook wel Wlz-zorg zonder verblijf genoemd. Bij deze vorm van zorg woont de persoon met Wlz-indicatie thuis en ontvangt daar de zorg via een vpt, mpt of pgb. Bij een vpt, mpt of pgb is men zelf verantwoordelijk voor (de bekostiging van) de huisvesting en ontvangt hier geen vergoeding voor vanuit de Wlz (vpt, mpt of pgb). De geïndiceerde moet daarom de woning zelf gehuurd of gekocht te hebben. Onder zorg thuis vallen ook aanleunwoningen, woonzorgcomplexen, serviceflats, al dan niet aangepaste woningen en geclusterde woningen. Voor deze woningen kan een separaat huurcontract worden afgesloten. Wanneer men niet verblijft in een instelling maar zorg ontvangt via een vpt, pgb of mpt is men voor de hulpmiddelen aangewezen op de Wmo (gemeente) of de Zvw (zorgverzekeraar).

Tabel A2: Leveringsvormen zorg thuis via vpt, mpt en pgb

Type Wlz-zorg	Omschrijving	Voorbeeld
Volledig pakket thuis (vpt)	Bij een vpt wordt alle zorg die in het zorgprofiel past, geleverd door één zorgaanbieder en valt dus onder de verantwoordelijkheid van één Wlz-instelling. Er worden afspraken gemaakt over de gewenste zorg en over de tijden waarop zorgverleners langskomen.	<ul style="list-style-type: none"> • Persoonlijke verzorging en verpleging • Begeleiding • Huishoudelijke hulp • Noodzakelijke geneeskunde of paramedische zorg* • Vervoer naar behandeling en begeleiding • Verstrekken van maaltijden en drinken • Schoonmaken woning • Logeeropvang
Modulair pakket thuis (mpt)	Met een mpt kan de cliënt de zorg thuis laten leveren door één of meerdere zorgaanbieders middels zorg in natura. Voor bepaalde zorgvormen, zoals persoonlijke verzorging en verpleging, is het ook mogelijk om zorg zelf in te kopen met een pgb.	<ul style="list-style-type: none"> • Persoonlijke verzorging en verpleging • Begeleiding • Huishoudelijke hulp • Noodzakelijke geneeskunde of paramedische zorg* • Vervoer naar behandeling en begeleiding • Logeeropvang
Persoonsgebonden budget (pgb)	Hiermee kan een cliënt zelf zorg inkopen bij een zorgverlener.	<ul style="list-style-type: none"> • Persoonlijke verzorging en verpleging • Begeleiding • Huishoudelijke hulp • Logeeropvang

Bron: Zorgwijzer.nl, bewerking Stec Groep (2023). * Algemene geneeskundige zorg, zoals psychiatrische zorg, medicijnen en mondzorg zijn geen onderdeel van het vpt. De cliënt is voor dit soort zorgvormen aangewezen op zijn/haar zorgverzekering. Een combinatie tussen een MPT en pgb is ook mogelijk.

1.3 A3. Verdieping Wmo-zorg

Wmo2015-voorzieningen

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de organisatie, beschikbaarheid en uitvoering van de voorzieningen (met of zonder de inzet van een zorgaanbieder). Om aanspraak te doen op deze voorzieningen voert de persoon met ondersteuningsvraag daarom een gesprek met de gemeente. De gemeente wijst de algemene en/of maatwerkvoorziening toe. Dit verloopt via zorg in natura of een pgb. Ook kijkt de gemeente wat er vanuit het eigen sociale netwerk van de persoon met ondersteuningsvraag georganiseerd kan worden. Zie de tabellen op de volgende pagina voor een toelichting en voorbeelden van algemene en maatwerkvoorzieningen.

Tabel A3: Onderscheid algemene en maatwerkvoorzieningen

	Algemene voorzieningen	Maatwerkvoorzieningen
Toelichting	<p>Het aanbod van diensten of activiteiten dat, zonder voorafgaand onderzoek naar de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van de gebruikers, toegankelijk is en dat gericht is op maatschappelijke ondersteuning.</p>	<p>Op de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van een persoon afgestemd geheel van diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen of andere maatregelen ten behoeve van zelfredzaamheid (daaronder begrepen kortdurend verblijf in een instelling ter ontlasting van de mantelzorger), participatie (daaronder begrepen het daarvoor noodzakelijke vervoer, alsmede hulpmiddelen en andere maatregelen) en Beschermd wonen en opvang.</p>
	<p>Voorliggend op een maatwerkvoorziening:</p> <p>Als de gemeente een goede oplossing kan bieden met een algemene voorziening, dan is een maatwerk voorziening niet aan de orde of slechts aanvullend.</p>	<p>Maatwerkvoorziening kan een oplossing zijn wanneer algemene voorzieningen niet meer (alleen) voldoende compenserend zijn.</p>
	<p>Geen indicatie nodig.</p>	<p>Een indicatie nodig.</p>
	<p>Subsidie voor huur, activiteiten.</p>	<p>Financiering door de gemeente via een dienstverleningsovereenkomst.</p>
	<p>Inwoner betaalt eventueel een bijdrage in de onkosten voor bijvoorbeeld een kopje koffie of een activiteit. Dit mag nooit meer zijn dan de werkelijke kosten. Let op: eventuele stapeling van kosten. En let wel: Indien er sprake is van een duurzame hulpverleningsrelatie, dan geldt ook het abonnementstarief</p> <p>Voorbeelden: vrijwilligersdiensten en ontmoetingsruimten.</p>	<p>Inwoner betaalt een eigen bijdrage. Prijspeil in 2023 is maximaal €19 per maand.</p>
Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none"> • Een boodschappendienst • Een maaltijdservice (bijvoorbeeld tafeltje-dekje) • Organiseren van activiteiten, bijvoorbeeld in een ontmoetingsruimte of buurt- of dorps huis • Maatschappelijke opvang en meldpunten, bijvoorbeeld in het geval van huiselijk geweld • Personenalarmering 	<ul style="list-style-type: none"> • Individuele begeleiding • Vervoersvoorziening • Huishoudelijke hulp: opruimen en schoonmaken (dit kan in sommige gemeenten een algemene voorziening zijn) • Aanbouw van de woning • Aanpassingen in de woning, zoals een traplift, verbreding van deuren of het wegnemen van obstakels in de woning

		<ul style="list-style-type: none"> • Toilet- en badkamer voorzieningen • Antislip douche en een speciale douche-zit • Dagbesteding
--	--	---

Bron: Zorgwijzer.nl; Rijksoverheid, bewerking Stec Groep (2023).

Tabel A4: Indeling maatwerkvoorzieningen

Hoofdgroepen	Subcategorieën
Ondersteuning (thuis)	<ul style="list-style-type: none"> • Begeleiding • Persoonlijke verzorging • Kortdurend Verblijf • Overige ondersteuning gericht op het individu of huishouden/gezin • Dagbesteding • Overige groepsgerichte ondersteuning • Overige maatwerkarrangementen
Hulp bij huishouden	<ul style="list-style-type: none"> • Hulp bij het huishouden
Verblijf en opvang	<ul style="list-style-type: none"> • Beschermde wonen • Maatschappelijke opvang • Spoedopvang
Hulpmiddelen en diensten	<ul style="list-style-type: none"> • Woondiensten • Vervoersdiensten • Rolstoelen • Vervoersvoorzieningen • Woonvoorzieningen • Overige hulpmiddelen

Bron: CBS (2022), bewerking Stec Groep (2024). Begeleiding en dagopvang kan zowel individueel als in groepen georganiseerd zijn (CBS gebaseerd op iWmo, standaardproductcodelijst WMO021).

Forensische zorg heeft resocialisatie als doel

Forensische zorg kent verschillende behandel- en beveiligingsniveaus met veelal als doel een veilige terugkeer in de maatschappij (Bron: Dienst Justitiële Inrichtingen, DJI). Forensische zorg bestaat uit geestelijke gezondheidszorg, verslavingszorg en verstandelijk gehandicaptenzorg. Het is zorg dat onderdeel is van een straf of maatregel opgelegd door de strafrechter. De justitiabele wordt een forensische zorgtitel opgelegd die de financieringsgrondslag voor vergoeding is door het Ministerie van Justitie en Veiligheid.² Financiering vindt plaats door zowel OM (voor verblijf) als Divisie Forensische Zorg en Justitiële Jeugdinrichtingen (onderdeel van Dienst Justitiële Inrichtingen) (voor diagnostiek en onderzoek). DJI koopt de forensische zorg in bij zorgaanbieders (Bron: Programma Bestuurlijke Agenda Forensische Zorg, n.d.).

Procedures opstarten op basis van verschillende wetten

- Wet forensische zorg (Wfz): sinds 1 januari 2020 heeft de officier van justitie en de rechter meer mogelijkheden om mensen sneller een passende verplichte zorg op te leggen. Daarnaast zorgt de wet voor een goede aansluiting tussen het strafstelsel en de geestelijke gezondheidszorg.
- Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz): als er sprake is van een psychische stoornis bij een verdachte of veroordeelde dan kan de officier van justitie een zorgmachtiging opstarten op basis van de Wvggz.
- Wet zorg en dwang (Wzd): als er sprake is van een veroordeelde of verdachte met een verstandelijke beperking of psychogeriatrische aandoening dan volgt voorbereiding van een rechtelijke machtiging op grond van Wzd.³

De Wvggz- of Wzd- procedure kan gelijklopen met een strafzaak van de justitiabele, maar hoeft niet. Bij beëindiging van een straf of maatregel (bijvoorbeeld TBS) kan ook Wvggz of Wzd gestart worden. Daarnaast kan het ook zijn dat een betrokkene zorg krijgt in plaats van een straf.

² “Er zijn 28 forensische zorgtitels: 24 strafrechtelijke titels, twee vormen van forensisch psychiatrisch toezicht (fpt), verdiegingsdiagnostiek en de voorgenomen indicatiestelling van de reclassering. De laatste titel kan onder bepaalde voorwaarden gebruikt worden om een verdachte zorg te bieden voordat er sprake is van één van de strafrechtelijke titels.” (Bron: Dji, n.d.)

³ Is er geen sprake van een strafbaar feit? Dan heeft het OM geen rol bij onvrijwillige zorg onder de Wzd. Aanvragen voor verplichte zorg moeten dan worden ingediend bij het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) (Bron: OM, n.d.)

Colofon

Datum: 29 mei 2024

Projectnummer: 23.256

Opdrachtgever: Gemeente Groningen namens de Groningse gemeenten

Opdrachtnemer: Stec Groep

Adviseurs: Job Wevers, Bouke Timmen & Luuk Lentferink

Stec Groep

Onderzoek en advies over wonen, werken en leefomgeving

Postbus 217, 6800 AE Arnhem

Willemsplein 5, 6811 KA Arnhem

026 - 751 41 00

info@stec.nl

www.stec.nl